

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ**

**COVID-19 DÖNEMİNDE AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ İÇ MİMARLIK TEMEL
TASARIM DERSİNİN YARATICILIK AÇISINDAN GERİ BİLDİRİMLER
ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ**

İpek ÖZPINAR

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞUBAT 2023

ANTALYA

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ**

**COVID-19 DÖNEMİNDE AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ İÇ MİMARLIK TEMEL
TASARIM DERSİNİN YARATICILIK AÇISINDAN GERİ BİLDİRİMLER
ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ**

İpek ÖZPINAR

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞUBAT 2023

ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**COVID-19 DÖNEMİNDE AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ İÇ MİMARLIK TEMEL
TASARIM DERSİNİN YARATICILIK AÇISINDAN GERİ BİLDİRİMLER
ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ**

İpek ÖZPINAR
İÇ MİMARLIK
ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez 01/02/2023 tarihinde jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Şebnem ERTAŞ BEŞİR (Danışman)

Prof. Dr. Zuhâl KAYNAKÇI ELİNÇ

Dr. Öğretim Üyesi Merih KASAP

ÖZET

COVID-19 DÖNEMİNDE AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ İÇ MİMARLIK TEMEL TASARIM DERSİNİN YARATICILIK AÇISINDAN GERİ BİLDİRİMLER ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

İpek ÖZPINAR

Yüksek Lisans Tezi İç Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Şebnem ERTAŞ BEŞİR

Şubat 2023; 103 sayfa

COVID-19 salgını her alanda olduğu gibi eğitim sektörünü de etkisi altına almış; Yüksek Öğretim Kurulu kararı ile 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar dönemi uzaktan eğitim yoluyla yürütülmüştür. Bu durum özellikle uygulamaya dayalı eğitim programlarında derslerin işleyiş sürecinde değişikliklere neden olmuştur. Bu derslerden biri de birinci sınıf mimarlık, iç mimarlık ve tasarım tabanlı bölümlerin başlıca derslerinden biri olan temel tasarım dersi. Yüz yüze iletişimin ve etkileşimin baskın olduğu temel tasarım dersinde uzaktan eğitime geçiş sürecinde yaşanan değişiklikler hem öğretim elemanlarını hem de öğrenciler açısından farklı deneyimleri de beraberinde getirmiştir.

Çalışmada temel tasarım eğitiminin en önemli unsuru olan yaratıcılığa odaklanılmıştır. Bu doğrultuda Wallas'ın (1926) 4P modelinden yararlanılmış ve pandemi ile birlikte temel tasarım eğitiminden etkilenen kişi, çevre, ürün ve sürecin yaratıcılığa etkisi ele alınmıştır. Çalışmanın ana amacı olarak, pandemi nedeniyle zorunlu olarak ve planlanmamış çevrimiçi ders sürecini deneyimleyen öğretim elemanları ile öğrenci geri bildirimleri kullanılarak süreç ve çevre açısından uzaktan temel tasarım eğitiminin öğrencilerin yaratıcılığına ve öğrenme çıktılarına (ürünlere) etkisinin değerlendirilmesidir. Farklı geri bildirimler üzerine kurulu çalışma, iki aşamalı olarak tasarlanmıştır. İlk geri bildirim süreci deneyimleyen öğretim elemanlarının geri bildirimleri iken; diğer geri bildirim dersi alan 70 öğrenci üzerinden içeriklere yönelik geri bildirimlerdir.

Bu kapsamda öğrencilerden, temel tasarım dersi kapsamında öğrenmesi beklenen değerler değişmediğinden kişi faktörü ele alınmamış; çevre, süreç ve ürünler ele alınmıştır. Çevre faktöründe atölye ortamı, online ortam, öğrenci-öğretim elemanı etkileşimi, öğrenci-öğrenci etkileşimi; süreç faktöründe, online süreç, ödev takibi ve eleştirileri, ders akışı; ürün faktöründe ise malzeme temini ve üç boyutlu çalışmalar açısından değişimlerin yaşandığı tespit edilmiştir. Bu faktörler tespit edilirken de ders takibi, dijital ortam, teknik açıdan kolaylık, adaptasyon süreci, farklı bakış açısı, uyum sağlama, sorunları bireysel çözüme, yaratıcılık gibi kavramlara ulaşılmış ve bu kavramlar üzerinden çevre, süreç, ürün unsurları değerlendirilmiştir. Sonuç olarak uzaktan temel tasarım eğitiminde çevre, süreç ve ürün faktörlerinden yaratıcılığa 3 faktör için de olumlu etki eden kavrama ulaşılamamıştır. Çevre, süreç ve ürün faktörlerinin üçünü de olumsuz

etkileyen kavramlar; soyut düşünme, iletişim problemi ve devamsızlık problemi olmuştur. Bu kapsamda süreç ve çevre açısından uzaktan temel tasarım eğitiminin 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar dönemi Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık temel tasarım öğrencilerinin yaratıcılığına ve öğrenme çıktılarına (ürünlere) etkisi ortaya konmuştur.

ANAHTAR KELİMELEER: COVID-19 Dönemi, İç Mimarlık, Temel Tasarım Eğitimi, Uzaktan Eğitim, Yaratıcılık.

JÜRİ: Doç. Dr. Şebnem ERTAŞ BEŞİR

Prof. Dr. Zuhul KAYNAKÇI ELİNÇ

Dr. Öğretim Üyesi Merih KASAP

ABSTRACT

EVALUATION OF AKDENİZ UNIVERSITY INTERIOR ARCHITECTURE BASIC DESIGN COURSE IN TERMS OF CREATIVITY IN THE PERIOD OF COVID-19 BASED ON FEEDBACK

İpek ÖZPINAR

MSc Thesis in Department of Interior Architecture

Supervisor: Doç. Dr. Şebnem BEŞİR ERTAŞ

February 2023; 103 pages

The COVID-19 epidemic has affected the education sector as well as in every field; With the decision of the Council of Higher Education, the 2020 spring semester was conducted through distance education. This situation has led to changes in the process of the courses, especially in practice-based education programs. One of these courses is the basic design course, which is one of the main courses of first-year architecture, interior architecture and design-based departments. Changes in the transition to distance education in the basic design course, where face-to-face communication and interaction are dominant, have brought different experiences for both instructors and students.

In the study, the focus is on the studies made from the most important elements of the basic design. In this direction, Wallas's (1926) 4P was used and together with the pandemic, it was discussed in order to create a model person, environment, product and design from basic design education. The method used in the research; one that can be made qualitative. As the main purpose of the study, the 4P model to predict basic design education by education in the interior architecture department of Akdeniz University during the COVID-19 period, environment, product education, data collection from 70 students; In the COVID-19 basic education training, it is aimed to receive trainings related to the process from 4 education faculty members. The study is designed in two scopes within the scope of different feedbacks. While the first feedback is the feedback of the instructors who experienced the process; are the ones that are suitable for other feedback. However, the values that are expected from the student to learn in the design course are the basic process of education and the products that come out of appearance in the world with distance education, which is passed through the pandemic process.

In this context, since the values expected from the students within the scope of the basic design course have not changed, the person factor has not been addressed; environment, process and products are discussed. In the environmental factor, workshop environment, online environment, student-instructor interaction, student-student interaction; in the process factor, online process, homework tracking and criticism, course flow; In the product factor, it was determined that there were changes in terms of material supply and three-dimensional studies. While determining these factors; Concepts such as course follow-up, digital environment, technical convenience, adaptation process, different perspective, adaptation, solving problems individually, creativity were reached and the environment, process and product elements were evaluated through these

concepts. As a result, the concept that has a positive effect on all three factors, from environment, process and product factors to creativity, could not be reached in distance basic design education. Concepts that negatively affect all three of the environment, process and product factors; abstract thinking, communication problem and absenteeism problem. In this context, the effect of distance basic design education on the creativity and learning outcomes (products) of the interior architecture basic design students of Akdeniz University in the fall and spring term of the 2020-2021 academic year has been revealed in terms of process and environment.

KEYWORDS: COVID-19 Period, Interior Architecture, Basic Design Education, Distance Education, Creativity.

COMMITTEE: Assoc. Prof. Dr. Şebnem ERTAŞ BEŞİR

Prof. Dr. Zuhâl KAYNAKÇI ELİNÇ

Dr. Merih KASAP

ÖNSÖZ

“COVID-19 Döneminde Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Temel Tasarım Dersinin Yaratıcılık Açısından Geri Bildirimler Üzerinden Değerlendirilmesi” adlı bu çalışma Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İçmimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı’nda hazırlanmıştır.

Tezimde, lisans eğitimimde en çok sevdiğim ders olan Temel Tasarım dersini araştırmak benim için büyük bir keyifti. Tez yazma sürecimde yaşanan COVID-19 süreci, derslerin uzaktan eğitimle verilmesine neden oldu. Süreci yakından takip edebilmem adına Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar dönemi öğrencilerinin dersine, değerli hocam Öğr. Gör. A. Hikmet BAŞAYTAÇ ile katılmak benim için yeni bilgiler edindiğim ve kendimi çok şanslı hissettiğim bir süreçti. İç mimarlık eğitiminde temel tasarım dersinde öğrenciye soyut kavramını anlatmak fiziksel şartlarda bile zorken; bunun COVID-19 döneminde nasıl yürütüleceğini araştırmak ve literatüre katkıda bulunmak asıl amacımı oluşturdu.

Tez danışmanlığımı üstlenerek çalışmalarında beni yönlendiren, bilgi birikimlerini benimle paylaşan değerli hocam Doç. Dr. Şebnem ERTAŞ BEŞİR’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca bu uzun süreçte beni destekleyen iç mimarlık bölümündeki tüm hocalarıma ve özellikle Prof. Dr. Zuhâl KAYNAKÇI ELİNÇ ve kıymetli ailem Zafer ÖZPINAR, Nilüfer ÖZPINAR ve Taner ÖZPINAR’a süreç boyunca desteklerinden ötürü minnet duygularımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ	v
AKADEMİK BEYAN	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
ÇİZELGELER DİZİNİ	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	3
1.2. Çalışmanın Kapsamı	3
2. KAYNAK TARAMASI	5
2.1. Temel Tasarım Eğitimi	7
2.2. Temel Tasarım Eğitiminde Yaratıcılık	11
2.2.1. Temel tasarım eğitimi ve çevre.....	16
2.2.2. Temel tasarım eğitimi ve süreç	17
2.2.3. Temel tasarım eğitimi ve kişi.....	18
2.2.4. Temel tasarım eğitimi ve ürün	20
2.3. COVID-19 döneminde uzaktan eğitim.....	20
2.3.1. COVID-19 döneminde uzaktan eğitimle temel tasarım eğitimi	24
3. MATERYAL VE METOT	27
3.1. Materyal.....	27
3.1.1. Araştırma grubu	27
3.1.2. Araştırma çalışma alanı.....	31
3.1.2.1. Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde güz dönemi.....	31
3.1.2.2. Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde güz dönemi.....	53
3.2. Metot.....	65
3.2.1. Verilerin toplanması.....	65
3.2.2. Verilerin analizi	67

4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	69
4.1. COVID-19 Döneminde Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Temel Tasarım Eğitimi Veren Öğretim Elemanlarının Görüşlerinin Değerlendirilmesi	69
4.1.1. Çevrimiçi anket maddeleri	75
4.2. COVID-19 Döneminde Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Temel Tasarım Eğitimi Alan Öğrencilerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi	81
5. SONUÇLAR	88
6. KAYNAKLAR	93
7. EKLER.....	98
ÖZGEÇMİŞ	

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “COVID-19 Döneminde Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Temel Tasarım Dersinin Yaratıcılık Açısından Geri Bildirimler Üzerinden Değerlendirilmesi” adlı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. Şebnem ERTAŞ BEŞİR’in sorumluluğunda tamamladığımı, akademik kurallar ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını belirtir, bu tez çalışmasında bana ait olmayan tüm bilgilerin kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

01/02/2023

İpek ÖZPINAR

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

4P	: Product, Price, Place, Promotio
AÜ	: Akdeniz Üniversitesi
MSGSU	: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
ODTU	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Temel Tasarım İlkeleri (Türkmen 2020)	8
Şekil 2.2. Yaratıcılığın oluşumu (Baltacı 2021)	12
Şekil 2.3. Temel tasarım-yaratıcılık ilişkisi (Baltacı 2021)	14
Şekil 2.4. Yaratıcı tasarımda kişi, süreç, çevre ve ürün ilişkisi (Anonymous 1)	15
Şekil 2.5. Tasarım Bilgisini oluşturan bileşenler (Çelik ve Aslan 2012; Yurtsever 2011)	19
Şekil 2.6. Uzaktan eğitimin bileşenleri (Demir 2014)	21
Şekil 3.1. Uzaktan eğitimle tanışan öğrencilerin “yeni mecburi” tasarım atölyeleri (Microsoft teams)	32
Şekil 3.2. Microsoft Teams ara yüzünde ders gruplarının ekrandaki görüntüsü	32
Şekil 3.3. Öğrencilerin doku örneğini yansıtan fotoğraf çekimleri	33
Şekil 3.4. II. hafta çizgi çalışmaları klasörü.....	34
Şekil 3.5. Öğretim elemanı tarafından öğrencilere teams üzerinden gönderilen ödev şablonu	35
Şekil 3.6. 2.hafta ders süreci devam ederken derste yapılan bir öğrenci çalışması (Öğrenci: Aleyna Uslu)	35
Şekil 3.7. 3. hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Aslıhan Karadüz)	36
Şekil 3.8. 4. hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Zekeriya Babacan) ...	37
Şekil 3.9. 5.hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Asmar Suleymanova) ..	38
Şekil 3.10. 6. hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Asmar Suleymanova)	39
Şekil 3.11. 6. hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Şerife Şeyda Uurlu) ..	39
Şekil 3.12. Öğrencinin microsoft teamse yüklediği power point sunumu (Öğrenci: Şerife Şeyda Uurlu).....	40
Şekil 3.13. 7. hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)	40

Şekil 3.14. 7. hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)	41
Şekil 3.15. 7. hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)	41
Şekil 3.16. 7. hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)	42
Şekil 3.17. 7.hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)	42
Şekil 3.18. 7. hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)	43
Şekil 3.19. 8. hafta dersi için öğrencinin farklı açılardan fotoğrafını çektiği mantar görselleri (Öğrenci: Asma Alveys)	44
Şekil 3.20. 8. hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Asma Alveys).....	44
Şekil 3.21. 9. hafta yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)	45
Şekil 3.22. 10. hafta yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)	46
Şekil 3.23. 11. hafta yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)	46
Şekil 3.24. 12. hafta yapılan öğrenci eskiz çizimleri ve guaj boya çalışmalarının power point sunumu (Öğrenci: Şerife Şeyda Urlu).....	47
Şekil 3.25. 12. hafta yapılan öğrenci guaj boya çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)	48
Şekil 3.26. 12. hafta yapılan öğrenci maket çalışmasının üstten görseli (Öğrenci: Samet Yıldız)	48
Şekil 3.27. 12. hafta yapılan öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)	49
Şekil 3.28. 12. hafta yapılan öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)	49
Şekil 3.29. 12. hafta yapılan öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)	50
Şekil 3.30. Öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Kübra Göçer)	51
Şekil 3.31. Öğrenci maket ve maketin eskiz çalışması (Öğrenci: Kübra Göçer)	51
Şekil 3.32. Öğrenci maket ve maketin eskiz çalışması (Öğrenci: Beril Bedelci)	52
Şekil 3.33. Öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Kübra Göçer)	52

Şekil 3.34. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci çalışması (Öğrenci: Melis Şenoğlu)	53
Şekil 3.35. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci eskiz çalışmaları (Öğrenci: Melis Şenoğlu)	54
Şekil 3.36. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci eskiz çalışmaları (Öğrenci: Melis Şenoğlu)	54
Şekil 3.37. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci eskiz çalışmaları (Öğrenci: Melis Şenoğlu)	55
Şekil 3.38. Microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci power point çalışması (Öğrenci: Melis Şenoğlu)	55
Şekil 3.39. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci eskiz çalışmaları (Öğrenci: Melis Şenoğlu)	56
Şekil 3.40. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan şema örnekleri (Öğrenci: Melis Şenoğlu)	57
Şekil 3.41. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci eskiz çalışmaları (Öğrenci: Melis Şenoğlu)	57
Şekil 3.42. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Melis Şenoğlu)	58
Şekil 3.43. Öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Melis Şenoğlu)	59
Şekil 3.44. Öğrenci tarafından belirlenen arazinin görselleri (Öğrenci: Ferah Oral)	60
Şekil 3.45. Resimden mekâna konulu eskiz çalışmaları (Öğrenci: Ferah Oral)	60
Şekil 3.46. Resimden mekâna konulu eskiz çalışmaları (Öğrenci: Ferah Oral)	61
Şekil 3.47. Resimden mekâna konulu eskiz çalışmaları (Öğrenci: Ferah Oral)	61
Şekil 3.48. Tonlama, çizgi ve nokta çalışması (Öğrenci: Ferah Oral)	62
Şekil 3.49. Fonksiyon Şeması (Öğrenci: Ferah Oral)	62
Şekil 3.50. 1/100 ölçekli öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Ferah Oral)	63
Şekil 3.51. Öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Ferah Oral)	63
Şekil 3.52. Öğrenci maket çalışmaları (Öğrenci: Ferah Oral)	64

Şekil 3.53. Öğrenci maket çalışmaları (Öğrenci: Ferah Oral)	64
Şekil 3.54. Çalışma kapsamında düzenlenen araştırma aşamalarına ait akış diyagramı.....	66

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1. Uzaktan eğitim modelleri (senkron ve asenkron) (Demir 2014).....	23
Çizelge 3. 1. Demografik Bilgiler.....	27
Çizelge 3.2. Demografik Bilgiler.....	27
Çizelge 3.3. Demografik Bilgiler.....	28
Çizelge 3.4. Ankete Katılan Öğrencilerin Listesi.....	28
Çizelge 4.1. “Okulunuzda Çevrimiçi Eğitim Sürecinde Hangi Programı Kullandınız, Kullandığınız Programın Temel Tasarım Eğitimine Sağladığı Fayda ya da Zorluklar Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri.....	70
Çizelge 4.2. “Temel Tasarım Dersini Uzaktan Eğitimle Yürütürken Öğretim Programının Ders Sürecine Ne Gibi Katkılar Sunduğunu Düşünüyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri	70
Çizelge 4.3. “Temel Tasarım Dersinde Öğrencilerin Teslim Ettiği Ödevlerin Niteliğini Nasıl Buldunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri	71
Çizelge 4.4. “Temel Tasarım Dersini Uzaktan Eğitim Yoluyla Yürütürken Zorlandığınız Konular Nelerdir? Bu Konularda Zorlanma Nedenlerinizin Neler Olabileceğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri	72
Çizelge 4.5. “Temel Tasarım Eğitiminin Uzaktan Eğitim Yoluyla Gerçekleştirilmesi, Atölye Eğitimiyle Kıyaslandığında Öğrenciyle İletişimi Nasıl Etkilediğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri	73
Çizelge 4.6. “Temel Tasarım Eğitiminin Uzaktan Eğitimle Verilmesinin Sizin Açınızdan Olumlu ve Olumsuz Yönleri Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri	74
Çizelge 4.7. “Programdaki Tüm Derslerin Çevrimiçi Olması Halinde, Temel Tasarım Dersinin; Öğrenci Kazanımları ve Eğitim Çıktılarının Değişimini Desteklemesi İçin Ders Kapsamında Değişmesi Gereken Yöntemler ve İhtiyaç Duyulacak Enstrümanlar Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri.....	75
Çizelge 4.8. “Temel Tasarım Dersinde Öğrencileriniz Ödev Teslimlerini Hangi Program(lar) Üzerinden Gerçekleştirdiler?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları.....	75

Çizelge 4.9. “Öğrencileriniz Temel Tasarım Dersinde Ödevlerini Dijital Ortamda Mı Yoksa Fiziksel Şartlarda Materyal Yardımıyla Mı Hazırladılar?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları.....	76
Çizelge 4.10. “Temel Tasarım Dersinde Uzaktan Eğitimde Nasıl Bir Değerlendirme Süreci İzlediniz?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları	77
Çizelge 4.11. “Pandemi Sürecinde Temel Tasarım Dersini Yürütmek Adına Önerileriniz Nelerdir?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları.....	77
Çizelge 4.12. “Çevrimiçi Temel Tasarım Dersinde Uzaktan Eğitim İle Yaratıcı Düşüncenin Gelişip Gelişmediği Konusunda Görüşleriniz Nelerdir?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları.....	78
Çizelge 4.13. “Çevrimiçi Temel Tasarım Eğitiminde Uzaktan Eğitimde Yaratıcı Düşünceyi Geliştirmek İçin Neler Yapılabileceği Konusunda Görüşleriniz Nelerdir?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları.....	79
Çizelge 4.14. “Çevrimiçi Temel Tasarım Eğitiminde Uzaktan Eğitimi Yaratıcılık (Çevre-Süreç-Ürün) Açısından Değerlendirir Misiniz?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları	80
Çizelge 4.15. 4P Modeli Kapsamında Çevre Faktörünün Ele Alındığı Kriterler	82
Çizelge 4.16. 4P Modeli Kapsamında Süreç Faktörünün Ele Alındığı Kriterler.....	84
Çizelge 4.17. 4P Modeli Kapsamında Ürün Faktörünün Ele Alındığı Kriterler	86

1. GİRİŞ

2019 yılının sonlarına doğru meydana gelen ve 2020 senesinin ilk zamanlarında tüm dünyayı kapsayarak yaşamımızı etkileyen COVID-19 salgını, tüm sosyal ve kişisel alışkanlıkların anlık ve hızlı bir değişime girmesine neden olmuştur. Bununla beraber "sosyal mesafe", "bireysel izolasyon", "izolasyon", "dezenfeksiyon" gibi kavramlar günlük hayatımızın odak noktası haline gelmiştir. COVID-19 döneminden önce yaşamımızda fazla popüler olmayan bu kelimeler hızla gündelik hayatın merkezine taşınmış ve yaşamımızı değiştiren bir etki yaratmıştır (Ensarioğlu 2020). Sosyal yönden izolasyonun sağlanması için toplu olarak gerçekleştirilen etkinliklere ara verilmiş ya da etkinliklerin iptal edilmesi zorunlu hale gelmiştir (Dikmen ve Bahçeci 2020). Bu dönemde insanların büyük çoğunluğu kendini evde izole etmiş, dış dünya ile ilişkilerini en aza indirmiş ve konut dışı alanları sadece ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullanmaya başlamıştır. Pandemiden önce, günlük hayatımızdaki (çok fazla bilinçlenmeden gerçekleşebilen) toplumsal iş bölümü ve bireylerin sosyal hayatta kendi çabasıyla birçok eylemi gerçekleştirdikleri görülürken, COVID-19 dönemiyle beraber kendi yaşam alanlarımızda daralmaya başlayarak birçok alanı etkisi altına almıştır (Ensarioğlu 2020). Bunlar arasında eğitim kurumları da yer almaktadır. Yüz yüze gerçekleşen eğitim sisteminde, sağlık için alınan önlemler neticesinde uzaktan eğitime geçilerek dijital hayata adım atılmıştır.

COVID-19 dönemi ile birlikte yaşanan değişimlerden dolayı sanal dünyanın kapıları hızla açılmıştır. 16 Mart günü normalde yüz yüze işlenen eğitime ara verilmiş (Kırmızıgül 2020), salgınla beraber yaşanan bu kriz dönemini en zararsız şekilde atlatmak adına Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) eyleme geçerek eğitim ve öğretim sürecinin 2020 bahar döneminde online eğitime dönüştürülmesini uygun görmüştür (Keskin ve Özer Kaya 2020). 23 Mart günü başlanan online eğitim süreci, öğretim elemanlarının öğrencilerle olan bağını, deneyimini, iletişimini ve öğretim elemanlarının ders sürecini yürütme tarzını değiştirip etkilemiştir (Kırmızıgül 2020). Süreçle birlikte Dünyada ve Türkiye’de var olan eğitim sistemlerini etkilemiş, öğreten ve öğrenen ilişkisinin fiziksel olarak ayrılmasına neden olmuştur (Bozkurt 2020).

Tüm eğitim aşamalarının uzaktan eğitime geçilmesiyle; eğitim ortamındaki çevre anlayışı fiziksel olmaktan çıkıp sanala taşınmıştır. Öğrenme sürecinde önemli bir katkısı olan çevrenin; insan bakış açısında algısı değişmiştir. Öğrenciler çevresiyle sanal yollardan etkileşim kurmayı öğrenmiş ve pandemi süreci nedeniyle bunu yaşamına uygulamak zorunda kalmıştır. Gelecek yıllar için öngörülen ise; uzaktan eğitim sürecinin, dönemin koşullarından dolayı bir zorunluluk olmaktan çıkıp, eğitimin modern çizgisinde sanal ve gündelik hayatın parçası olacağı tahmin edilmektedir (Keskin ve Özer Kaya 2020).

Yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimin ortak amacını oluşturan konu, öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesidir. Yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimin birbirinden ayrıldığı en önemli madde ise, sürecin farklı koşullar altında yürütülmesi olmuştur. Bu çıkarımlara dayanarak, eğitimin en önemli unsuru olan öğrenmeyi etkileyen kavramların COVID-19 süreci boyunca değiştiği açıkça görülebilir. Duruma genel açıdan baktığımızda ise uzaktan eğitim sürecinde, motivasyon düşüklüğü, topluluk hissinin aniden bitmesi, bilişsel yük ve kaygı düzeylerinin artması gibi faktörler etkili olmuştur (Kahraman 2020a).

COVID-19 süreciyle birlikte değişen fikir üretme şekli ve deneyimlerle eklenen yeni öğrenci eğilimleri, tasarım konusunda eğitime de etki etmekte ve tasarım kelimesinin etrafında şekillenirken farklı alanları da kapsamaktadır. Bu farklı alanların içerisine iç mimarlık da anlam ve biçim olarak girmektedir. Değişen çevre ve değişen süreçle birlikte, iç mimarlık eğitimindeki biçime ve anlama bakış açısı da evrilmiştir. Hem öğretim elemanları hem de öğrenciler COVID-19 süreci ve sonrasındaki yeni normal dünyayı farklı bir gözle görmeye başlamıştır.

Tasarım eğitimlerini incelediğimizde, ortak noktanın atölye ortamında işlenen stüdyo dersleri ile çevrelendiğini görebiliriz. Bu tasarım eğitimleri; öğrencideki sanatsal düşünce tarzının yüzeye çıkması, tasarım ve tasarım süreci hakkında bilgi sahibi olunması ve teknik sistemlerin altyapısını güçlendirecek derslerden meydana gelmektedir (Demirbaş ve Demirkan 2003). Bunlar içerisinde en önemlilerinden biri ise öğrencilerin tasarım ve tasarlama süreci ile ilk kez tanıştığı, ilk deneyimlerinin tohumunu attığı temel tasarım dersidir.

Temel tasarım dersini incelediğimizde, genel olarak tasarım ve sanat ağırlıklı bilim dalları içinde temel düzeyde tasarım eğitiminin zorunlu dersleri arasındadır. Temel tasarım, 2 ve 3 boyutlu kompozisyonların hazırlandığı, öğrencilerin yaratıcı zekasını geliştirmeyi ve çevrelerini soyutlayarak, nesnelerin tekrar düşünmesini sağlamaya sevk eder. Öğrencinin bu soyutlama örneğini düşünürken; şekil, form, malzeme, doku, renk, oran ve mekân gibi kilit kavramları da kullanarak bu kavramlarla ilgili organizasyonlar oluşturmasını amaçlayan bir stüdyo dersidir (Sarioğlu Erdoğan 2016).

Öğrenim sürecinde, yaşanan salgınla birlikte geçilen uzaktan eğitim, temel tasarım dersinde anlatılan konuları değiştirmemiştir. Temel tasarım dersi ve içeriği yine aynı kalırken, öğrencinin dersi gördüğü çevre değişmiştir. Çevre değişince bu durum hem süreci hem de öğrencinin yaratıcılık düzeyini etkilemiştir. Salgın hastalık sebebiyle zor bir süreçten geçerken, temel tasarım dersinde öğretim elemanlarının, öğrencilerden beklediği ürünlerin niteliği de aynı değildir. Öğrencilerden yüz yüze eğitimde alınan verimle, ilk kez uygulanan uzaktan eğitimle alınan verim eşit tutulmamalıdır.

Temel tasarım dersinde öncelikle çözebilmesi için öğrencilere bir tasarım problemi sunulur. Bu şekilde öğrenciden, problem etrafında şekillenen sezgisel yaklaşım, yaratıcı düşünme yetisi, analitik çözümlemeler ve sürece odaklanma yeteneğiyle orijinal çözümler üretmesi hedeflenmektedir. Temel tasarım dersi, öğrencinin tek başına hareket ederek, kendi duyuşsal ve bilişsel sürecini yönetebilme kabiliyetinin gelişmesine zemin oluşturur. Böylece öğrencinin ders kapsamında çeşitli problemlere karşı pratik olup hızlı çözümler üretebilmesi ve kendi standartından çıkıp yaratıcılığın derinliğine inmesini sağlamaktadır. Tüm bunlar, temel tasarım dersinin özünü oluşturur (Çakıroğlu 2020). Her ne kadar temel tasarım dersi, bireyin kendi standartını orijinal hale getirmesiyle ilgilenirse de, kişiyi bu noktaya getirmesinde dersin içeriğini oluşturan belirli standartları da vardır. Bunlar tasarım ilkeleri ve yöntemleri etrafında gelişir ve öğrencinin bilincinde dönüşür (Çakıroğlu 2020).

Temel tasarım derslerinde her öğrenci kendi üretim sürecine göre farkındalık gösterir. Öğrencilerin, görsel algı ve bakış açısındaki farklılıkları öğretim elemanları tarafından süreç içerisinde ayırt edilmektedir. Temel tasarım dersi öğrencinin görsel

zekanın ve yaratıcılık düzeyinin gelişmesine ve çevresine eleştirel bir gözle bakabilmesini sağlar (Çakıroğlu 2020).

Pandemiden önce, temel tasarım eğitimi çoğunlukla birinci sınıfın ilk dönemi öğrencilerin fiziksel stüdyo ortamında yüzyüze gerçekleşmekteyken; devam eden pandemi süreci nedeniyle 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde ilk defa çevrimiçi olarak verilmeye başlanmıştır. Normal eğitim sürecinde birçok üniversitede farklı yöntemlerle anlatılan bu ders; çevrimiçi eğitim sürecinde anlatım teknikleri açısından daha da çeşitlenmiş; birçok okulda hatta okullar içerisinde farklı bölümlerde birbirlerinden farklı metodlar kullanılarak süreç yönetilmektedir. Yaşanan bu gelişmeler ışığında temel tasarım eğitiminin dijital ortama adapte olması ile ilgili tartışmalar devam ederken, dersin pandemi sürecinde çevrimiçi olarak uzaktan öğretilmesi ders içeriğine ve metoduna yönelik yeni yaklaşımların gündeme gelmesini zorunlu hale getirmiştir.

COVID-19 dönemiyle birlikte uzaktan eğitime hızla geçildiği için güncel ve yeterli olmayan eğitim sürecinin verileri de bu süreç boyunca öğretim elemanları tarafından kaydedilmiştir. Süreci deneyimleyen öğrenciler sayesinde yeni kavramlara ulaşarak uzaktan eğitim sisteminin daha verimli geçmesi adına bir süreç altlığı oluşturulmuştur.

1.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışma, COVID-19 döneminde yüz yüze eğitime ara verilmesi nedeniyle Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar dönemi temel tasarım eğitimine uzaktan devam eden öğrencilerin ve öğretim elemanlarının bu eğitim süreci hakkındaki geri bildirimlerinin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Buna bağlı olarak süreç ve çevre açısından uzaktan temel tasarım eğitiminin öğrencilerin yaratıcılığına ve öğrenme çıktılarına (ürünlere) etkisi ortaya konmuştur.

Çalışma, temel tasarım eğitiminin fiziksel ortam yerine sanal (dijital) ortamda gerçekleşmesiyle yaratıcılığı etkileyen dört unsurdan kişi, çevre, süreç ve ortaya çıkan ürünleri ele almaktadır. Böylece pandemi nedeniyle zorunlu olarak ve planlanmamış çevrimiçi ders sürecini deneyimleyen öğretim elemanları ile öğrenci geri bildirimleri kullanılarak süreç ve çevre açısından uzaktan temel tasarım eğitiminin öğrencilerin yaratıcılığına ve öğrenme çıktılarına (ürünlere) etkisi değerlendirilmektedir. 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık temel tasarım dersini ilk kez uzaktan eğitimle alan öğrencilerde uygulanan anket ve dersi veren öğretim elemanlarıyla olan görüşmeler yoluyla geri bildirimler alınmış ve ortaya çıkan sonuçların gelecek yıllarda yürütülecek temel tasarım dersleri için literatürde örnek teşkil etmesi hedeflenmektedir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

2019 yılında Çin’de bulunan Hubei Eyaleti’ndeki Wuhan kentinde başlayan ve kısa sürede tüm dünyaya yayılıp pandemi haline gelen COVID-19 döneminde, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar dönemi Akdeniz üniversitesinde temel tasarım I ve II dersini alan iç mimarlık öğrencileri ve bu süreçte dersi yürüten öğretim elemanlarını kapsamaktadır.

Pandemi süreci 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı bahar dönemi içerisindeki 4 ve 5. haftalarda ortaya çıkmıştır. Ansızın ortaya çıkan bu durumda üniversiteler ellerinde bulunan imkanlarla dersleri uzaktan eğitim ile vermişler, ayrıca pandemi sürecinin devam etmesi sebebiyle 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz dönemi de uzaktan eğitim ile yürütülmeye devam etmiştir. Pandemiden önce, çoğunlukla birinci sınıfın ilk dönemi verilen temel tasarım eğitimi, öğrencilerin fiziksel stüdyo ortamında yüz yüze gerçekleşmekteydi; 2020-2021 eğitim öğretim yılı güz ve bahar döneminde ilk defa çevrimiçi olarak verilmeye başlamıştır. Normal eğitim sürecinde birçok üniversitede farklı yöntemlerle anlatılan bu ders; çevrimiçi eğitim sürecinde anlatım teknikleri açısından daha da çeşitlenmiş; birçok okulda hatta okullar içerisinde farklı bölümlerde birbirlerinden farklı metotlar kullanılarak süreç yönetilmektedir. Yaşanan bu gelişmeler ışığında temel tasarım eğitiminin dijital ortama adapte olması ile ilgili tartışmalar devam ederken, dersin pandemi sürecinde çevrimiçi olarak uzaktan öğretilmesi ders içeriğine ve metoduna yönelik yeni yaklaşımların gündeme gelmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu süreçte; dersin kuramsal bilgilerinin uzaktan çevrimiçi eğitimde aktarılmasında bir sorun yaşanmamaktadır. Dersin atölye çalışmasını içeren kısmında yürütücünün fiziksel müdahalelerle çizime ya da makete geri bildirimi uzaktan eğitim boyunca mümkün olamamaktadır. Bunun yerine çevrimiçi eğitim adaptasyonunda farklı teknikler denenmektedir. Bu teknikler üniversitelere ve hatta ders yürütücülerine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu da karmaşaya neden olmaktadır. Söz konusu karmaşalardan ve ders adaptasyonunun zorluğundan ötürü öğrencilerin ödev hazırlama güçlükleri kaçınılmaz olmuştur. Ek olarak, süreç boyunca öğretim elemanlarının ders değerlendirme süreci sistemli hale getirilememektedir. Ancak acil uzaktan çevrimiçi eğitim deneyimi gösteriyor ki özellikle uygulama içeren derslerdeki eğitimin sistemli ve düzenli şekilde kurgulanarak sürece uygun hale getirilmesi gereklidir.

Çalışma kapsamında ele alınan konu, temel tasarım dersinin en önemli kavramı olan yaratıcılık unsurudur. Temel tasarım dersindeki yaratıcılığa odaklanarak Wallas'ın (1926) 4P modelinden yararlanılmıştır. COVID-19 dönemindeki temel tasarım eğitiminin çevre, süreç, kişi ve ürün kapsamında irdelenerek yaratıcılığa etki eden unsurların bulunması hedeflenmektedir. Bunlarla birlikte çevre, süreç ve ürün üzerinden yapılan literatür taraması verilerine dayanarak çevre faktörü için atölye-stüdyo ortamı, dijital ortam, öğrenci-öğretim elemanı iletişimi, öğrenci-öğrenci etkileşimi; süreç faktörünü ele alırsak, online süreç, ödev takiplerinin yapılması ve ödevlerin öğretim elemanları tarafından eleştirileri, ders akışının pozitif veya negatif etkileri; ürün faktöründe ise malzeme temini ile üç boyutlu ödev çalışmaları bakımında farklılıklarının olduğu söylenebilir.

2. KAYNAK TARAMASI

COVID-19 dönemi, yaratıcılık ve temel tasarım eğitimi arasındaki ilişki tez kapsamında değerlendirilmektedir. Bu bağlamda ilk olarak COVID-19 dönemi ile yeni normal hayata uyum sağlamak adına eğitim sürecinde uzaktan eğitime hızlı bir geçiş sağlanmıştır ve bu süreç giriş bölümünde açıklanmıştır. Tezin giriş bölümündeki bilgiler için Ensarioğlu (2020)'nin "Pandemi Sürecinin Evrensel Tasarım İlkelerine Etkileri" adlı makalesinden, Dikmen ve Bahçeci (2020)'nin "COVID-19 Pandemisi Sürecinde Yükseköğretim Kurumlarının Uzaktan Eğitime Yönelik Stratejileri: Fırat Üniversitesi Örneği" adlı araştırma makalesinden, Kahraman (2020)'nin "COVID-19 Salgınının Uygulamalı Derslere Etkisi ve Bu Derslerin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesi: Temel Tasarım Dersi Örneği" adlı makalesinden, Kırmızıgül (2020)'ün "COVID-19 Salgını ve Beraberinde getirdiği Eğitim Süreci" makalesinden, Bozkurt (2020)'ün "Koronavirüs (COVID-19) Pandemi Süreci ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal ve Yeni Eğitim Paradigması" adlı makalesinden, Keskin vd. (2020)'in "COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Web Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi" adlı makalesinden, Çakıroğlu (2020)'nin "Temel Tasarım Derslerinde Kavram Temelli Uygulamalara İlişkin Bir Eylem Araştırması" adlı doktora tezinden, Demirbaş ve Demirkan (2003)'in "Focus on Architectural Design Process Through Learning Styles" adlı makalesinden ve Sarıoğlu Erdoğan (2016)'nin "Temel Tasarım Eğitimi: Bir Ders Planı Örneği" adlı makalesinden yararlanılmıştır.

Tez çalışmasının içeriğine katkı sağlamak için, Temel tasarım eğitiminin tarihsel sürecinden bahsedilmiştir. Temel tasarımın tanımı yapılmıştır. Temel tasarım eğitimi hakkında edinilen bilgiler Conrads (1991)'in "20. Yüzyıl Mimarisinde Program ve Manifestolar" kitabından, Yıldırım (2018)'in "İç Mimarlık Bölümlerindeki Temel Tasarım Eğitiminin Teorik ve Pratik Yönden İçerik Analizi" adlı yüksek lisans tezlerinden, Yıldırım (2019)'in "Geçmişten Günümüze Temel Tasarım Eğitimi ve Bu Eğitimde Dijitalleşmeye Yönelik Görüş ve Beklentiler" adlı makalesinden, Şekerci (2017)'nin "Sanal Gerçekliğin İç Mimarlık Eğitimine Etkisi" adlı yüksek lisans tezinden, Baltacı (2021)'nin "Peyzaj Mimarlığı Eğitiminde Temel Tasarım Dersinin Yaratıcılığa ve Diğer Derslere Olan Katkısının Belirlenmesi" adlı yüksek lisans tezinden, Seylan (2005)'nin "Temel Tasarım" kitabından, Türkmen (2020)'nin "Temel Tasarımda Kavram Temsili ve Biçim Üretimi" adlı makalesinden, Öztuna (2007)'nin "Görsel İletişimde Temel Tasarım" adlı kitabından, Çelik ve Aslan (2012)'in "Mekan Tasarımı Eğitiminde Temel Tasarım Eğitimi Dersi ve Dersin İzlenebilirliğine Yönelik Bir Yaklaşım" adlı makalesinden, Işingör vd. (1986)'ün "Resim I Temel Sanat Eğitimi Resim Teknikleri Grafik Resim" adlı kitabından, Yüksel (1998)'in "Güzel Sanatlar Fakültelerinde Verilen Temel Sanat Eğitimi Dersinin Bugünkü Durumu ve Sorunları" adlı yüksek lisans tezinden, Balamir (1985)'in "Mimarlık Söyleminin Değişimi ve Eğitim Programları" adlı makalesinden, Özer (1966)'in "Mimarlık Eğitiminde Temel Dizayn: Tarihçe, Felsefe ve Gerekçesi" adlı çalışmasından, Soegaard (2007)'in "Gestalt Principles Of Form Perception" adlı çalışmasından, Koffka (2000)'nin "Perception: An introduction to the Gestalt-Theorie" adlı çalışmasından, Yalınay Çinic (2012)'nin "Computation Çevirisi ve Anlaması Kolay Olmayan-Dil, Düşünce ve Mimarlık" adlı makalesinden, Erkal (2012)'in "Tereminmekan (thereminspace): Dijital Tasarım Araçlarına Bir Meydan Okuma" adlı makalesinden, Erkan (2006)'in "Temel Tasarım Eğitimi Sorgulayan Bir Araştırma" adlı

yüksek lisans tezinden, Postalıcı vd. (2019)'nin "Mimarlık Eğitimi Farklı Yönleriyle İrdeleyen Bir Çalıştay: Kendine Ait Bir Okul" adlı makalesinden ve Günay (2007)'in "Gestalt Theory and City Planning Education " adlı makalesinden sağlanmıştır.

Temel tasarım eğitiminin yaratıcılık kavramıyla olan ilişkisinin ele alındığı ve Wallas'ın (1926) 4P modelinden (kişi, çevre, ürün, süreçtir) yararlanılarak pandemi ile birlikte temel tasarım eğitiminden etkilenen kişi, çevre, ürün ve sürecin yaratıcılığa olan etkisi Canaan (2003)'in "Research to Fuel the Creative Process" adlı makalesinden, Güler (2012)'in "İçmimarlık Programları Temel Sanat/Tasarım Dersi Kapsamında Öğrencilerin Görsel Algı Beceri Seviyelerinin Değerlendirilmesi" adlı sanatta yeterlilik tezinden, Yurtsever (2011)'in "Mimarlık Eğitiminde Eleştirel Düşünme Becerisinin Rolü: Birinci Yıl Tasarım Eğitimi" adlı yüksek lisans tezinden, Aktamış ve Ergin (2006)'in "Fen Eğitimi ve Yaratıcılık" adlı makalesinden, Çetinkaya (2011)'nin "Tasarım ve Kavram İlişkisinin İç Mimarlık Temel Tasarım Eğitimi Kapsamındaki Yeri: Farklı İki Üniversite Örneği Üzerinden Temel Tasarım Eğitimi Üzerine Bir Araştırma" adlı yüksek lisans tezinden, Öztürk (2010)'ün "Yaratıcı Düşünme Becerisinin İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenci Başarısı üzerindeki Etkililiği" adlı yüksek lisans tezinden, Özözer (2008)'in "Ne Parlak Fikir" adlı kitabından, Ustaoglu (2019)'nın "Disiplinlerarası Sanatta Temel Sanat Eğitiminin Yeri ve Önemi" adlı yüksek lisans tezinden, İslamoğlu (2012)'nin "Tasarım Sürecinde Eskiz" adlı makalesinden, Seferoğlu ve Akbıyık (2006)'in "Eleştirel Düşünme ve Öğretimi" adlı makalesinden, Garip ve Garip (2012)'in "İç Mimarlık Eğitiminde Yaratıcılık ve Yarışmalar" adlı makalesinden, İncedayı (2004)'nin "Çevresel Duyarlık Bağlamında Davranış Biçimi Olarak Sürdürülebilirlik" adlı makalesinden, Adıgüzel (2011)'in "Türkiye'deki İç Mimarlık Eğitiminde Çevresel Yaklaşım" adlı yüksek lisans tezinden, Ketizmen (2002)'in "Mimari Tasarım Stüdyosunun Biçimlenmesinde Yöntemsel ve Mekansal Etkilerin İncelenmesi: Anadolu Üniversitesi Mimarlık Bölümü Mimari Tasarım Stüdyosu Örneği" adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezinden, Kutlu (2018)'nin "Çevresel Faktörlerin Mekan Kalitesi ve İnsan Sağlığına Etkileri" adlı makalesinden, Davis (1992)'in "Creativity is Forever" adlı çalışmasından, Rawlinson (1995)'ün "Yaratıcı Düşünme ve Beyin Fırtınası" adlı kitabından, Henry (1991)'nin "Creative Management" adlı çalışmasından, Zorlu vd. (2012)'nin "İç Mimarlık Eğitiminde İlk Yıl Tasarım Stüdyolarına Farklı Bir Bakış; Resimden Mekana Kandinsky" adlı makalesinden, Zorlu vd. (2013)'nin "Resimden Mekana: Kandinsky" adlı kitabından, Yılmaz ve İraz (2013)'in "Örgütsel Yaratıcılık Kültürü Bağlamında Çalışanların Yaratıcılık Yönetimine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi: Konya İli Devlet ve Katılım Bankaları Örneği" adlı makalesinden, San (1979)'in "Yaratıcılık, İki Düşünme Biçimi ve Çocuğun Yaratıcılık Eğitimi" adlı makalesinden, Aytekin (2008)'in "Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Anasanat Atölye Tercihleri İle Temel Tasarım Dersine Yönelik Tutum, Algı ve Beklentileri Arasındaki İlişki." adlı doktora tezinden, Yamak (2020)'in "Yaratıcı Düşünce Kuramları" adlı çalışmasından, Onur ve Zorlu (2017)'nin "Yaratıcılık Kavramı ile İlişkili Kuramsal Yaklaşımlar" adlı makalesinden, Tepecik ve Toktaş (2014)'in "Güzel sanatlar fakültelerinde temel sanat eğitimi" adlı kitabından, Treffinger vd. (2000)'nin "Creative Problem Solving: An Introduction" adlı kitabından ve Atalayer (1994)'in "Temel Sanat Eğitiminin Gerekliliği" adlı çalışmasından yararlanılarak araştırılmıştır.

Yapılan bu tez çalışması, uzaktan eğitime hızlı bir geçiş sağladığımız COVID-19 döneminin eğitime olan etkileri kapsamında Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü

için özelleştirilerek araştırılmıştır. “COVID-19 döneminde uzaktan eğitim” ve “COVID-19 döneminde uzaktan eğitimle temel tasarım eğitimi” başlıkları için, Çakın ve Külekçi Akyavuz (2020)’un “COVID-19 Süreci ve Eğitime Yansıması: Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” adlı makalesinden, İbrahim vd. (2021)’in “Evaluation of The Online Teaching of Architectural Design And Basic Design Courses Case Study: College of Architecture at Just” adlı makalesinden, Al-Qawasmi (2005)’nin “Digital Media in Architectural Design Education: Reflections On The E-Studio Pedagogy” adlı makalesinden, Germaner (2009)’in “İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Reform Çalışmaları Kapsamında Yer Alan Temel Sanat Eğitimi Dersi ve Uygulandığı On Yıllık Süre (1970-1981) Üzerine” adlı çalışmasından, Akçadoğan (2006)’ın “Temel Sanat Eğitimi ve Dijital Ortam” adlı kitabından, Frascari ve Starkey (2013)’in “From Models To Drawings: İmagination And Representation In Architecture” adlı araştırmasından, McLuhan ve McLuhan (1994)’ın “Understanding media: The extensions of man” adlı çalışmasından, Virilio (2003)’nun “Enformasyon Bombası” adlı kitabından, Mitchell (1990)’ın “The Logic Of Architecture: Design, Computation, and Cognition” adlı çalışmasından, Serçemeli ve Kurnaz (2020)’in “COVID-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitime Yönelik Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma” adlı makalesinden, Demir (2014)’in “Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış” adlı makalesinden, Özdoğan ve Berkant (2020)’in “COVID-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi” adlı makalesinden, Çetin ve Akduman (2022)’in “COVID-19 Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri” adlı makalesinden yararlanılarak bilgiler elde edilmiştir. Çalışmada literatür ile birlikte probleme yönelik farklı bakış açıları ele alınmış materyali destekleyen veriler toplanmıştır.

2.1. Temel Tasarım Eğitimi

Toplum değerlerinin, bilgi ve becerilerinin gelecek kuşaklara geçmesine eğitim denir. Birey, çevresinden de etkilenerek yetenek ve tecrübeleri kapsamında bir sürece dahil olur. Bireyin, bulunduğu ana bilim dalında uzman olup meslek sahibi olarak geldiği süreç de eğitimin önemli bir kısmını kapsar. Bu bilgilere ek olarak eğitimi, bilimsel çalışmalar sayesinde sonuca varma süreçlerini idare edebilen, teorik bilgi kapsamında belirli bir düzeye sahip olan ve öğrenme sürecinde bilgi odaklı eğitilme yöntemlerinin bütünü şeklinde de ele alabiliriz (Şekerci 2017).

Tasarım, ilk başta zihinde şekillenmeye başlar. Tasarım eğitiminin bilgi anlamında kişiye kazandırdığı donanımlar ise, tasarım sürecinin sonlanarak ortaya orijinal bir ürün çıkmasıdır. Zihinde şekillenen tasarımın soyut ya da somut halden hayat bulup belirli bir amaca hizmet etmesi de tasarımın geldiği son hedef arasında yer almaktadır. Temel tasarım ise tasarım eğitiminin en temeline yerleştirilmiş, görsel yönü kuvvetli, tasarım eğitime yön veren ve yaratıcılık kavramına bir fonksiyon kazandıran düşünce sistemini ifade etmektedir (Baltacı 2021).

Tasarım eğitimi bir çeşit organizasyon yöntemidir denilebilir. Yaratıcı birey doğası gereği meraklıdır, öğrenmeye ve keşfetmeye açıktır. Detaylara önem verir, eksikleri çabuk algılar. Karşılaştığı fırsatlardan yararlanır. Yaratıcı bireyin gözlem yeteneği güçlü olup, olaylara bakış açısı da farklıdır. Çok yönlü düşünebildiği için tasarım eğitiminde edindiği tecrübelerle kendi tasarım dilini sürekli geliştirebilir (Kahraman 2020a). Tasarım eğitimi yalnızca bir öğrenme değil, öğrenme kavramına da ek olarak,

yaratma, tecrübe etme ve araştırma sürecini içerir. Bu kapsamda, geniş düşünebilen, sorgulayan, olan bilgiyi yeni ve stabil olmayana dönüştürebilen, karmaşıklık içeren ve daha önce sık karşılaşılmayan değişik problemlere farklı alternatif çözümler sunabilen tasarımcılar yetiştirmek tasarım eğitiminde ilk sırada yer almalıdır (Garip ve Garip 2012).

Temel tasarım eğitimi, öğrenciye çalıştığı alan içerisinde tasarımın en temel bilgilerini aktaran, bu bilgileri de uygulamaya dökerek belirli bir disiplinle destekleyen eğitim ve öğretim süreci şeklinde ifade edilmektedir. Tasar kelimesini açtığımızda, bir işin veya düşüncenin seviyesini belirten resim, plan ve yazı anlamında kullanılır. Tasarımın ise birden çok anlamı mevcuttur. Biçimin zihin yoluyla canlandırılması, sanat eserinin veya teknik bir ürünün taslağını oluşturan eskiz çizimlerinin yapıldığı an ortaya çıkan kompozisyon, dizayn olarak tanımlanabilir. Günlük hayatta görülen ve gözlemle algılanan nesnelerin insanın bilincinde evrilmesi de tasarım olarak adlandırılmaktadır (TDK 2023).

Temel tasarım eğitiminde esas olarak çeşitli çalışmalar eşliğinde öğrencinin tasarım elemanlarını ve ilkelerini öğrenmesi ve bir alt yapı oluşturması hedef alınmaktadır. Bu eğitim, üniversite öğrencisini bir üst sınıfa geçmeden evvel, tasarımı algılama düzeyinde ihtiyacı olan becerileri geliştirmesi doğrultusunda hazırlar niteliktedir. Temel tasarım dersinde sürecin işleyişi, öğrenciyi bir problemle karşılaştırmak ve bu problem karşısında öğrencinin verdiği tepkiler altında şekillenerek başlar. Öğrenci karşı karşıya kaldığı problemi çözmeye çalışırken, odaklanma, analitik fikirler üretme ve konuya sezgisel olarak yaklaşabilme yeteneklerini de geliştirmiş olur (Seylan 2005). Temel tasarım eğitimi içerisinde öğrencinin kavraması gereken birtakım tasarım elemanları mevcuttur. Bunlar; nokta ile başlar. Noktaların birleşmesiyle çizgi, kompozisyonun derinleşmesi adına da doku, leke, renk, form-biçim ve valör de öğrencinin ödev çalışmalarına dahil olur. Tasarım elemanları olduğu gibi tasarım ilkeleri de vardır. Konpozisyona renk ve anlam katan tasarım ilkeleri ise; vurgu, denge, ritim, birlik ve kontrasttır. Şekil 2.1’de temel tasarım ilkeleri daha detaylı gösterilmiştir.

UYUM / HARMONİ			DENGİ		
RİTİM	TEKRAR	SÜREKLİLİK	SİMETRİ	ASİMETRİ	RADYAL
HİYERARŞİ			PROPORSİYON / ORANTI		
AĞAÇLAR	KÜMELER	KALINLIK	BOYUT	ORAN	PARÇALAR
HAKİMİYET / VURGU			BENZERLİK / KARŞITLIK		
FORM	RENK	BOYUT	AÇIK / KOYU	ÇİZGİ	ŞEKİL

Şekil 2.1. Temel Tasarım İlkeleri (Türkmen 2020)

Öğrenciler, fikir geliştirme basamaklarını, malzemeleri ve malzemeyi doğru yerde doğru mekanda kullanmayı, renkleri bir kompozisyon içerisinde uyumlu şekilde seçmeyi, form oluşturmayı, tasarım elemanları ile kompozisyon oluşturmayı temel tasarım eğitiminde öğrenmektedir (Öztuna 2007). Bu eğitimde öğrencinin estetik değer bilgisinin, görsel algısının, yaratıcılık kabiliyetinin ve el-göz-beyin koordinasyonunun gelişmesi beklenmektedir. Ayrıca öğrencilerin sorgulayan, araştıran ve problemlere farklı bakış açıları ile bakan bireyler olmaları hedeflenmektedir.

Temel tasarım eğitiminin kökenini 1919 yılında Walter Gropius tarafından kurulan Bauhaus'un temel eğitim şeması oluşturmuştur. Temel tasarım dersinin ilk işlendiği okul, Bauhaus Okulu olmuştur. Tasarımın temel öğelerini de içine alarak işlev odaklı bir yaklaşım ile hem sanatı hem de teknolojiyi içinde barındıran okulun sloganı, "Yeni Birlik" adı altında tanımlanmıştır. Tanımlanan bu isimle birlikte geleneksel sanat anlayışı yerine evrensel bir dilin yakalanması gerektiğine inanılmıştır (Çelik ve Aslan 2012). Bauhaus'taki stüdyo eğitiminde; yaratıcılık ve bireyin özgürlüğü esas alınarak bu kavramların disiplinli bir şekilde aktarılmasını amaçlamıştır (Conrads 1991). Bauhaus'taki temel tasarım eğitimi ile öğrenciye aşılacak istenen kültürün, deneyimlerden kalan bir mirası değil, öğrencinin kişisel arayışlarına ve edindiği tecrübelerle gerçekleştiği belirtilmiştir (Işingör vd. 1986; Yüksel 1998). Johannes Itten eşliğinde 6 aylık bir süreçle verilen Vorkurs eğitim öncesi bir hazırlık kursu niteliğinde olup, bu eğitimi başarıyla tamamlayan öğrenciler Bauhaus eğitimine devam etme hakkını kazanmıştır. Bauhaus etkilerinin güzel sanatlar eğitimi bağlamında Türkiye'de girmesi 2 farklı dönemde 2 farklı coğrafya üzerinden gerçekleşmiştir. Bu etkilerden ilki Fransız kökenli Beaux-Arts akımının Sanayi-i Nefise aracılığıyla ve daha çok İstanbul ölçeğindeki etkisine alternatif olarak girmesi Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü Resim-İş Bölümünün Almanya'ya gönderilen 3 mezunu aracılığıyla başlayan süreçtir. İkinci etki ise 1950'li yıllarda eğitimde Amerikan kökenli yaklaşımların benimsenmesi ve Bauhaus'ta bulunan Amerika'nın vücuda getirdiği kurumsal işlevin Türkiye'ye ithal edilmesidir (Balamir 1985). 14 senelik Bauhaus Okulu Deneyimi sırasında bile sürekli değişime uğrayan Vorkurs eğitiminin Türkiye'deki gelişimi bağlamında incelendiğinde eğitimin yetersizliği, diğer derslerle kopukluğu ve verimsizliği bağlamında çok fazla eleştiri ile karşılaştığı görülmektedir. İlk eleştiri 1966 yılında Bülent Özer tarafından Mimarlık dergisinde kaleme alınan temel tasarım eğitimi ile ilgili yazı, mimarlık medyasında yer alan metindir ve temel tasarım eğitimi ile ilgili tartışmaları oldukça erken bir tarihe yerleştirmiştir (Özer 1966). Mimarlık Dergisi'nin sonraki sayılarında başka temel tasarım eğitimi hocaları da metinleri ile bu tartışmaya katkı yapmıştır. Özer kaotik ve çözülmüş ortamlardaki karmaşaya son vermek adına bir kurtarıcı olarak gördüğü temel tasarım eğitiminin "modern olan dünya düzeninde hemen her sanat dalında ve zanaat dalında aynı etkililiğe ve geçerlilik durumuna sahip" (Özer 1966) olduğunu ifade etmiştir.

Temel tasarım eğitimi ile ilgili revizyon tartışmalarının bir diğeri de verimsizlik eleştirisidir; öğrencilerin alıştırma üretirken çok fazla vakit harcaması ve kâğıt üzerinde/fiziksel uygulamaların geri dönülemez doğası olmaktadır, oysa ki dijital tabanlı yazılımlarda görsel ürünlerin üretilmesi çok daha hızlı olmakta (Al-Qawasmi, 2005) ve süreci kontrollü olarak seçilen herhangi bir aşamadan geriye döndürebilmek imkanı taşımaktadır.

Temel tasarım eğitimi ile ilgili bir diğer tartışmalı konu ise, dersin metodunun öğrencinin çizim kabiliyetine dayalı olması; dersin işleniş kurgusunun yetenek sınavıyla

seçilmeyen öğrencilerde bulunması tesadüfi olan bir niteliğe dayanmasının yarattığı zorluklardır. Günümüzde kalemın yerini alan; sonuç ürünün de temsilini oluşturan dijital teknolojiler bu noktada “el becerisi” yetersizliklerinin meydana getirdiği farkı dengelemeye yönelik bir araç olarak da önemli görülmelidir. Al-Qawasmi (2005) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin yüzde 92’si dijital ortamın tasarım sırasında sunma, test etme ve değerlendirme kabiliyetlerini artırdığını düşündüğünü ifade etmiştir (Al-Qawasmi 2005). Çok daha kısa sürede çok daha kompleks ürünler üretebilecek olan öğrenci tasarım sürecinin her aşamasında stüdyo yürütücüsünden kritik alması mümkün olmadığı için, belli noktalarda karar alma insiyatifini kullanmaya alışarak daha bağımsız ve kendi kendine öğrenen bir tasarımcı olabilecektir.

Temel tasarım eğitimi ile ilgili eleştiriler yalnızca verimsizlik ve öğrencinin çizim yeteneği ile sınırlı değildir, eğitim kuramı alanında çalışan birçok akademisyen tarafından dersin metodunun çağımızın yaşam koşullarına uygun olmaması, diğer dersler ile ilişkisinin problemli olması, öğrencilerin bu derse (ek başka sebeplerle) uyum sağlayamaması, teknolojik gelişmelere görece kapalı olması (Akçadoğan 2006) yönlerinden de eleştirilmektedir. Günümüzde birçok üniversitede temel tasarım eğitimi, Beaux Arts ve Bauhaus ekollerinin geliştirmiş oldukları alıştırmalar üzerinden ve alıştırmaların diyalektik mantığı özümsemeden bizatihi alıştırmalara dayanan bir biçimde işlenmektedir. Öğrenci tasarımın temel bilgilerini öğrense de, güncel estetik bilgiyi ve bu bilgiyi gerçekleştirmek için ihtiyaçları olan teknik alt yapıyı edinmemektedir. Dolayısıyla temel tasarım eğitimi çağımızın teknolojik gelişmelerinden faydalanılarak dijital araçlarla tekrar kurgulanmalıdır.

Günümüzdeki temel tasarım eğitimi kurguları incelendiğinde farklı okulların farklı yaklaşımlarla bu eğitimi verdiği söylenebilir. Temel tasarım eğitimi ODTÜ, Gazi Üniversitesi ve MSGSU benzeri Türkiye’de bulunan eski üniversitelerde endüstriyel tasarım, planlama ve mimarlık bölümlerinde ayrı ayrı yer almaktadır. MSGSU’nda ders Temel sanat eğitim kürsüsü tarafından aynı öğretmenlerce ama bölümler bazında farklı stüdyolarda verilmesi açısından ilginçtir. İzmir Ekonomi Üniversitesi’nin önerdiği bir modelle paralellik gösterecek şekilde yeni açılmış üniversiteler içinde ortak bir şekilde temel ders olarak verildiği saptanmıştır (Sarioğlu Erdoğan 2016). Ders bazı üniversitelerde bir dönem, bazı üniversitelerde ise iki dönem olarak kurgulanmıştır. Öğrenciler için altyapı niteliğinde olan temel tasarım dersi; tasarım ilkeleri, üç boyutlu kavramlardan görsel algıya ve tasarımın öğelerine kadar desteklenmektedir (Yıldırım 2018). Ders içerikleri incelendiğinde Gestalt ilkelerine dayalı, yani Kurt Koffka ‘nın bilindik deyişiyle ‘bütünün parçaların toplamından daha farklı’ olduğu (Koffka 2000) ve “aşağıdan yukarıya” tümevarımcı (Soegaard 2007) egzersizlerle öğrencilerin analiz ve sentez yeteneklerini artırmaya ve özgün üretimlerle yaratıcılığın kazandırılmasına yönelik eğitim kurgularının çoğunlukta olduğu fark edilmektedir. Çizgi, doku, form, renk öğeleri üzerinden önce 2 boyutlu sonra 3. boyuta yönelik çalışmalar ön plandadır. Bazı okullarda (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Başkent Üniversitesi) 2 ve 3 boyutlu çalışmalar aynı formun devamı olarak bir süreklilik halinde işlenirken (Yıldırım 2019) bazılarında (Bilkent Üniversitesi) bu çalışmalar ayrı olarak kurgulanmıştır (Yıldırım 2019). İstanbul Bilgi Üniversitesi içerisinde iç mimarlık, mimarlık ve endüstriyel tasarım öğrencilerinin beraber aldığı eğitimle hesaplamalı tasarım ilkeleri uygulanmaktadır (Yalınay Çinici 2012). Üniversitelerin bir kısmında temel tasarım eğitimi 2 boyutlu çalışmalar ile sınırlı kalmakta, bazı üniversitelerde (Yıldız

Teknik Üniversitesi) ise stüdyo dersi değil uygulamalı ders olarak yürütülmektedir. Temel tasarım eğitiminin kurgulanma biçimi soyut-somut ekseninde de farklılık göstermektedir, yaratıcılığı serbest bırakan soyut yönelimli mekan (space) temalı çalışmalara karşın (Erkal 2012), mesleki sorumluluklara yönelik daha somut yer-çevre (place-environment) merkezli alıştırmaların verildiği stüdyolar da mevcuttur. Birkaç dersin birlikte işlenip kurgulandığı bütünleşik stüdyo sisteminde ise (İTÜ, ODTÜ) Bauhaus temelli görsel egzersizler, bir takım mekansal tasarım görevleri ile birleştirilmekte ve geliştirilen ürünün mimari temsili ile teknik çizime yönelik teorik ve uygulamalı kısım tamamlanmaktadır (Erkan 2006).

Temel tasarım dersinde öğrenciden beklenen, ders sürecini disiplinli bir şekilde geçirebilmesidir. Bu disiplini kazanırken öğrenci üç aşamadan geçer. İlk aşamada öğrenciye temel konular en yalın haliyle, örnekler verilerek anlatılmaya başlanır. İkinci aşamada daha profesyonel bir tutum oluşması adına ortam ve tavır sağlanır. Üçüncü aşamada ise, tamamen öğrenciye bırakılarak, öğrencinin kendi özgün tarzını oluşturması için öğrenciye zaman tanınır. Atölyeyi bir öğrenme mekânı olarak ele alırsak, öğrencinin arkadaşlarıyla stüdyo ortamında geçirdiği vakit, jürilerden aldığı eleştiriler ve sunum yaparak öğrencinin elde ettiği özgüven potansiyeli de zamanla ortaya çıkmış olur (Yıldırım 2018).

Türkiye’de yetenek sınavı ile öğrenci kabul eden tasarım programlarından, iç mimarlık ve endüstriyel tasarımı bölümleri, yüksek öğrenim kurulunda yapılan düzenlemelerle, 2018-19 yılından itibaren merkezi sistemle yapılan sınavla öğrenci kabul etmektedir. Mimarlık bölümleri ise uzun zamandır merkezi sınavla, matematik – fen puanlarıyla öğrenci almaktadır. Ülkemizde mimarlık eğitiminin verildiği en eski kurumlardan biri denildiğinde akla en başta Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi gelmektedir. 1984 yılında akademinin üniversite statüsüne geçmesi sürecine kadar olan süreçte yetenek sınavıyla mimarlık öğrencisi kabul eden son mimarlık okullarından biri olmuştur. Günümüzde ise çizim ve dolayısıyla “görme” becerisini orta eğitimde geliştirme fırsatı bulamayan öğrencilerin çoğu yaratıcılık, ifade ve soyutlama becerilerinin ön planda olduğu söz konusu programlara başladıklarında zorlandığı ortaya konmuştur (Postalıcı vd. 2019). Müfredatlarda tasarım eğitiminin ilk senesinde yer alan temel tasarım eğitiminde, öğrencinin orta öğretimde aldığı formal eğitimden farklı olarak, hiç alışık olmadıkları ve pek az bilgilerinin olduğu çizgiler, yüzeyler vb. tasarım elemanlarından oluşan soyut bir dünya ile ilişki kurlmaları istenir (Günay 2007). Tasarım eğitimi öğrenci için bir başlangıç dersi. Bu ders sayesinde tasarıma adım atan her öğrenci görsel dilin terimleriyle tanışmış olur ve dünyaya bakış açısı, nesneleri ve çevreyi algılayış şekli gördüğü tasarım eğitiminin disiplininin etkisiyle dönüşmüş ve gelişmiş olur (Postalıcı vd. 2019).

2.2. Temel Tasarım Eğitiminde Yaratıcılık

Yaratıcılık için, düşünceye dayalı faaliyetlerin tümünde, çeşitli uğraşların içinde ve çalışma alanlarında var olan, yenilikleri başlatan, sorunları çözmede yardımcı olan bir kavramdır diyebiliriz (Baltacı 2021). Canaan (2003), yaratıcılık kavramının, içten gelen bir dürtü; mantıkla yeri ve zamanı olmaksızın savaşılan kuvvetli bir güç, yaratıcılık sürecine farklı bir yaklaşım sezgisi kazandıran, insana sıra dışı, gizemli ve tanımlayamadığı bir tutku veren, eylem ve farklı düşüncelerin merkezi olarak vurgular (Garip ve Garip 2012).

Kişinin yaratıcılığı algılaması ve kendi benliği içerisinde değerlendirebilmesi için bazı kriterler mevcuttur. Bu kriterleri incelediğimizde, yaratıcılığın temel bileşenlerini ifade eder (Baltacı 2021) ve Şekil 2.2’de belirtildiği gibi yaratıcılığın oluşumunu bilişsel değişkenler, çevresel değişkenler ve bireysel değişkenler etkiler.

Yaratıcılığın Oluşumu		
Bilişsel Değişkenler	Çevresel Değişkenler	Bireysel Değişkenler
Zeka Bilgi Teknik Yetenekler Özel Beceriler	Politik-Dinsel Faktörler Kültürel Faktörler Sosyo-Ekonomik Faktörler Eğitim Faktörleri	İçsel Motivasyon İnanç Farklılık Yaratıcılık

Şekil 2.2. Yaratıcılığın oluşumu (Baltacı 2021)

Şekil 2.2. incelendiğinde, bilişsel değişkenleri oluşturan kavramlar zekâ, bilgi, teknik yetenekler, özel becerilerdir. Çevresel değişkenleri oluşturan kelime grupları ise, politik-dinsel faktörler, kültürel faktörler, sosyo-ekonomik ve eğitim faktörleridir. Bireysel değişkenler ise, içsel motivasyon, inanç, farklılık ve yaratıcılık kavramlarıdır. Yaratıcılığın oluşumu süreç içerisinde, tüm bu kelime gruplarının bireyde oluşturduğu etkiyi ve bireyin bu etkiyi dış çevreye nasıl yansıttığını ifade eder.

Yaratıcılığın 5 koşulu vardır. Bunlar; çalışmak, gözlemlemek, deneyimlemek, algılamak ve araştırma yapmaktır. Yaratıcı düşünce, yaşanan zamanı kapsadığı gibi geçmişe ve geleceğe de yönelik olguları kapsar (Zorlu vd. 2013). Boucharenc’in (2006) tanımına göre yaratıcılık, tasarım eğitimi kapsamında süreçle şekillenen ve genel olarak öğrenmeyi ve birey olarak özgün yaratıcılığı örgütlemeyi amaçlayan bir eğitim-öğretim sürecini kapsamaktadır (Güler 2012). Yaratıcı bireylerin yetiştirilmesini ve kısa sürede de evrensel boyutlara ulaştırmayı hedefleyen temel tasarım eğitiminde (Atalayer 1994) süreç ilk haftalardan itibaren bir hazırlık çalışması etrafında şekillenerek, aynı disiplinli tavrın devamında da bireysel yaratıcı bakış açısı kazanmaya ve eleştirel yorum yapabilmeye kadar dayanmaktadır. Bu bilgilerden yola çıkarsak üç önemli kavrama ulaşabiliriz. Bunlar; analiz, sentez ve değerlendirmedir. Bu maddeler, yaratıcı süreçle ve yaratıcı ürünle doğrudan bir ilişki içerisinde (Ketizmen 2002). Yaratıcılık kavramı da hem dersin sürecini hem de bu süreç sonunda oluşturulan orijinal ürünleri etkilemektedir. (Aktamış ve Ergin 2006).

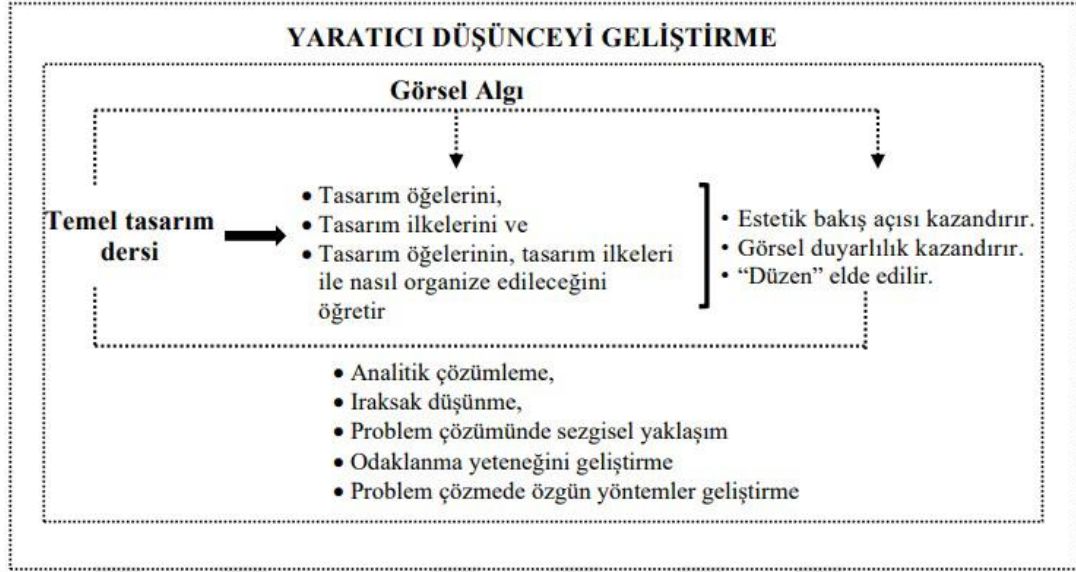
Yaratıcılık, bir tasarım aşamasında estetik görünüme şekil verdiği gibi işlevselliğe de değer katar (Zorlu vd. 2013). Yaratıcılık ve tasarımın birbiriyle sürekli bir iletişimi vardır. Bu iletişim, güzel olanı ortaya çıkarma, değişik ve orijinal olanı meydana getirme konusunda önem teşkil eder. Burada bahsedilen orijinal olma durumunu açtığımızda, ürün için final odaklı değil de süreç odaklı yaratıcı kalabilmek önemlidir. Yaratıcı kalma sürecinde de aynı çözüm yollarıyla değil, farklı bakış açılarıyla çözümler düşünmek bireyi geliştirir niteliktedir (Çetinkaya 2011). Yaratıcı düşünme Özözer (2008)’e göre; ilişkiler arasında daha önce oluşum göstermemiş yeni bağlantıları kurma, düşünülmemiş olguları tasarlama, bu sebeple yeni bir fikir şeması meydana getirerek yeni düşünceler, çözümler ve ürünler ortaya koyma olarak yansıtılabilir (Öztürk 2010). Yaratıcı düşünme, fikir ve hipotezler geliştirme, bilgide problemleri ve boşlukları fark etme; fikirler

arasındaki ilişkiyi görme, özgün fikir üretimi; düşünce bileşenlerini her gün ileriye taşıyarak yeni ve farklı değerlere ulaşma olarak tanımlanabilir (Aktamış ve Ergin 2006).

Tasarım eğitimi, öğrenen kişinin yaratıcılığını destekleyerek ona özgür bir alan tanımalı, motivasyonunu arttırmalı ve bu özgür yapıyı destekleyerek gelecek nesillere de bunun geçmesini sağlamalıdır. Yaratıcı zihinlerin ortaya çıkmasını sağlayan da keşfetme ruhu ile dolu öğrencilerdir. Öğrencideki bu keşfetme ruhuna zarar vermeden onun gelişimi, değişimi ve tasarım eğitimindeki dönüşümü için hem üretime hem de sanata değer verilerek öğrencinin orijinal ürünler ortaya koyabileceği öğrenciye hissettirilmeli ve aktarılmalıdır (Ustaoglu 2019). Tasarım eğitimi genel çizgileriyle bir yaratma serüvenidir. Zamanla edinilen tecrübe, araştırma aşamasını bireyin daha kısa sürede geçmesi için önem teşkil etmektedir (Garip ve Garip 2012). Yaratıcılıkta ortaya çıkan ürün kadar, ürünün son haline kavuşması için geçirilen süreç de önemlidir (İslamoğlu 2012). Öğrencide özgün bir tasarım dilinin oluşturulması, öğrencinin süreci ne kadar verimli geçirdiğiyle doğru orantılıdır.

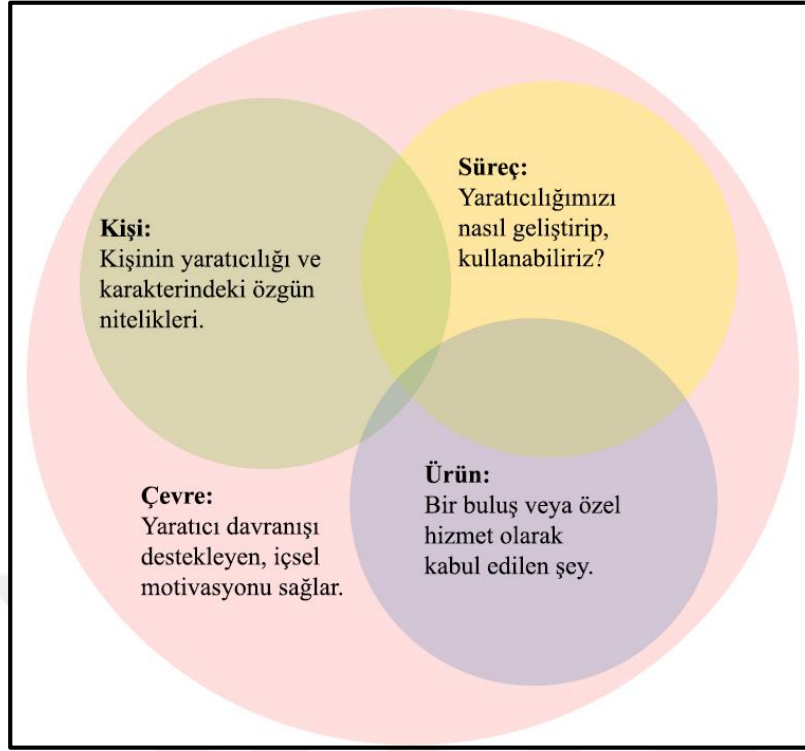
Tasarım eğitiminin amacının ise, özgün ve çok yönlü düşünen, çevresini algılayarak yorum katabilen, çevresine karşı ifade gücü gelişmiş ve estetik bir kaygısı olan bireyler yetiştirmek olduğu söylenebilir. Düşüncelerini nesnel olarak diğer insanların algılayabileceği şekilde; görebilme, eleştirel bir gözle çevresine bakabilme, yaratıcılığa dair gücünü dış dünyaya rahatlıkla yansıtabilen kişiler etkili bir eğitim sistemi ile yetiştirilebilir. (İslamoğlu 2012). Temel tasarım eğitimi, gözlemleyip algılamaya dair tüm yöntem ve tekniklerin bireyin özgün bakış açısıyla kendi zihinsel süzgecinden geçirip bireye süreç ile aktarılan bir sistem olarak ifade edilir (Yıldırım 2018).

“Tasarımda yaratıcılık” kavramının, kapsamlı bir şekilde düşünebilmeyi, zamanla zorunlu olarak kabul edilmiş düşünce yargılarını kırma ve yeni, orijinal, kişinin kendisine özgü düşünce çizgisini oluşturması, sorunları çözerken değişik bakış açılarıyla soruna bakabilme, zaten var olan düşünceler arasında ilişki kurabilme veya daha önce keşfedilmemiş yeni bir yöntem icat etme, ortaya çıkan yeni olaylar hakkında ilgili olma, çabuk-rahat ve bağımsız düşünüp ona göre eylemini gerçekleştirme ve her durum karşısında tasarım anlayışına uyarlayabilme konusunda önemli bir kavram olduğu görülmüştür. Tasarımcıda olması gereken; yeni bilgi birikimleri, tecrübeler, yeni fikirler ve ürünler üreterek, günden güne kendisini geliştirmelidir (İslamoğlu 2012). Bu bilgilere ek olarak temel tasarım dersinin gelişimi ve en iyi şekilde öğrenilmesinde yaratıcılık önem arz eder. Çünkü dersteki pratik ve teorik bilgilerin artması, öğrencinin yaratıcılığını ve görsel algısını da büyütüp geliştirir. Bu bilgiler kapsamında Baltacı (2021), temel tasarım ve yaratıcılık ilişkisini, Şekil 2.3'teki gibi kurgulamıştır.

Şekil 2.3. Temel tasarım-yaratıcılık ilişkisi (Baltacı 2021)

Presseisen (1985) düşünme becerilerini 5 aşamada ele almıştır. Bu aşamalar: “problem çözme, temel işlemler, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve karar verme” olarak sıralanmaktadır. Sorunu çözüme kavuşturma; tanımlı yapılmış bir güçlüğü kısa sürede aşma, zor olan verileri birleştirme, zorlukla ilgili verilerin saptanıp toplanması, daha sonra çözümleri üretip, üretilen çözümlerin daha kolay yoldan idrak ederek bulma becerilerini ifade etmektedir. Sorunu çözüme ulaştırırken neden-sonuç ilişkisi de birey tarafından düşünülüp bireyin özgün süzgecinden geçirilir. Eleştirel düşünme kabiliyeti bu noktada ortaya çıkar. Tasarım hakkındaki önyargıların farkında olabilme, düşüncelerin farklı dile getiriliş şekillerini rahatlıkla görebilme olarak ifade edilebilir. Karar verme, konuyla ilgili referans noktalarını birleştirebilme, mevcut değerleri birbiriyle karşılaştırma olarak görülebilir. Bireyin yaratıcı düşünebilmesi günlük hayatındaki karşılaştığı somut verileri bilincinde nasıl değerlendirdiğiyle ilgilidir. Mantık ve sezgi kavramları, bireyin yaratıcılık konusundaki tavrını belirler (Seferoğlu ve Akbıyık 2006). Yaratıcı düşünmeye, mevcut bilgide bulunan problemleri ve boşlukları görme, hipotezler geliştirerek, orijinal, kendine has fikir sahibi olma; bu sahip olduğu fikirler içerisinde oluşan etkileşimi görme; zihinsel süreçteki bileşenleri ileri seviyeye taşıyarak, oluşan farklı bileşimlerle tasarımın final vuruşunu öngörmek denilebilir (Aktamış ve Ergin 2006). Bu çalışmada da Wallas’ın (1926) 4P modeli üzerinde durularak, yaratıcılığı etkileyen 4 temel unsur üzerine yoğunlaşmıştır. Bunlar ise kişi (person), ürün (product), süreç (process) ve çevre (place) olarak karşımıza çıkmaktadır (Şekil 2.4).

Şekil 2.4. Yaratıcı tasarımda kişi, süreç, çevre ve ürün ilişkisi (Anonymous 1)

1-Ürün olarak; yaratıcılıkta ürün kısmı tüm sürecin nasıl geçtiğine dair bize bir ön bilgi verir ve kendine has bir üslubu olmalıdır. Özgün ürünleri değerlendirdiğimizde; orijinal, problem çözücü, dışarıdan bazen karmaşık görünse bile kendi içinde tutarlı olan ve en az bu özelliklerden biri ile ilişki olmalı diye belirtebiliriz. Başka bir ürünün işlevini taklit etmek, aynısını yapmak, ürünün yaratıcı olmasını yok eden unsurlardandır; çünkü ister sanat, bilim, isterse düşüncede olsun, yaratıcı faaliyet için çözüme ulaşma adımları, kültürel ve duyuşsal olarak birlikte yorumlanır. Bu bilgilerden yola çıkarak yaratıcılık kavramı; duyuşsal, bilişsel ve son olarak da hareket alanlarının kesişerek denk geldiği en üst seviyede bir davranış biçimi olarak değerlendirilebilir.

2- Süreç olarak; ürünü oluşturmaya başlamadan, problemin ele alındığı ve karşılaşılan ilk fikir üretme aşamasından başlayıp gelen son nokta, bize yaratıcı sürecin kendisini meydana getirir. Yaratıcı süreç, geçmişte edindiğimiz bilgilerin gün yüzüne çıktığı bir bilgi havuzuna bağlıdır ve kişi geçmişteki bilgi birikimini yaratıcı sürece ister istemez yansıtır.

3- Kişi olarak bakarsak; Treffinger vd. (2000) yaratıcı olan kişileri; her daim akışta olan, geniş bir bakış açısıyla düşünebilen, orijinal, ayrıntıya önem veren, açık görüşlü olan, enerjisi yüksek, karmaşık, risk alabilen, meraklı, hayal kurabilen, özgür ruhlu ve oyuncu olarak tanımlayıp, bu maddelerle yaratıcı kişileri vurgulamışlardır. Ayrıca yaratıcı kişiler; belirsizliğe kolayca adapte olup belirsizliği, yaratıcılıkta pozitif bir etkiye dönüştürebilir, zorluklarla uğraşmaya istekli olurlar ve görev sorumluluklarının bilincindedirler.

4- Çevre olarak; yaratıcı kişinin her zaman ortaya çıkacak ürüne ve ürüne başlamadan önceki, oluşturulma anındaki ve ürünün son halinin oluştuğu süreci

destekleyici bir çevreye ihtiyaç duyduğunu söylemek mümkündür. Yaratıcı çevrede düşünceler bilgi alış-verişi yapılarak güvenli hislerle paylaşılmalı ve kişiler birbirlerine eleştirel katkıda bulunabilmelidir. Yaratıcı süreç içerisinde yaşanan hisler, sergilenen davranışlar ve edinilen tecrübeler yaratıcılık için önem arz eder ve bunlar ancak güvenli bir çevrede mümkündür (Aktamış ve Ergin 2006).

Yaratıcılığı etkileyen kişi, çevre, ürün ve süreç bileşenlerinden herhangi biri ve birkaçında olan değişim yaratıcılığı ve yaratıcı düşünme sürecini etkileyecektir. Henry (1991), bireyi, süreci ve ürünü yaratıcılık kavramıyla ilişkilendirip ifade etmiştir. Yaratıcı bireyin kabiliyet olarak; sürecin, zihinsel bir faaliyet olarak; çevrenin ise yaratıcılığa alt yapı oluşturan veya başka şartlar altında yeri geldiğinde engelleyen bir atmosfer olarak; ürünün ise yaratıcılığın bir dışa yansıması olarak algılanabileceğini dile getirmiştir. Ayrıca bu bilgilere ek olarak kişiliğin süreç; sürecin ürüne olan yansımaları olduğunu ve bunların birlikte değerlendirilebileceğini belirtir (Baltacı 2021). Bu bilgilerden yola çıkarak, temel tasarım eğitiminde yaratıcılık kavramı; yaratıcı çevre, yaratıcı süreç, yaratıcı birey ve yaratıcı ürün olarak değerlendirildiğinde pandemi ile birlikte değişen ortam ve eğitim koşullarıyla eğitimin uzaktan yürütülmesi, yaratıcı çevreyi, yaratıcı süreci ve yaratıcı ürünü büyük ölçüde etkilemiştir.

2.2.1. Temel tasarım eğitimi ve çevre

Çevre, canlı veya cansız bütün varlıkları ve bu varlıkların etkileşim halinde bulunduğu alanın; çeşitli (toplumsal, fiziksel, biyolojik, kimyasal) öğeler ile meydana getirdikleri bir bütünü kapsamaktadır. İncedayı (2004) çevre karşısında insan davranışlarının tek bir yönde değil tüm yönleriyle etkileşim halinde olduğunu ve insanın düşüncelerine kadar etki edebildiğini vurgular (Adıgüzel 2011).

Tasarım disiplini konu alan mesleklerin hem uygulamalı hem de kuramsal anlamda çevresel yaklaşımlardan etkilendiği bilinmektedir. Çevrenin meslek hayatını etkilediği kadar bu mesleklerin eğitim aşamasını da telkin ettiği görülmektedir (Adıgüzel 2011). İnsanlar çevreleri aracılığı ile iletişim sağlarken, ortamın içerisinde bulunurken ve sahip oldukları materyaller ile bunu nitelerler (Kutlu 2018). İnsan-çevre ilişkisinin ayrıca kendi içinde de bir bağı vardır. Bu bağ geliştirilerek süreç içerisinde son şeklini alır.

Yaratıcılığı olumlu etkilediği gibi olumsuz yönde de etkileyen faktörler üzerinde çevre etkin bir rol oynar. Davis (1992) bu faktörlerin, sahip olunan alışkanlıklar, öğrenme şekilleri, gelenekler ve kişinin çevresini algılayış şekliyle de ilişkili olduğunu ifade eder. Rawlinson (1995), yaratıcılık kavramına engel teşkil eden faktörleri belirli maddeler altında inceler. Bu maddeler; insanların kendilerine karşı koydukları kuralların sebep olduğu zorluklar; toplumdan günümüze kadar gelen kalıp haline dönüşmüş ya da başka bir deyişle çoğu kişinin onayını alma mecburiyeti; durumların yeterince sorgulanmaması, düşünmeden karara varma şeklinde nitelendirilmiştir (Baltacı 2021). Yaratıcılıkta, şüphe uyandırıp algımızı çeken her nesne dostumuzdur ve kişilerin risk almaktan ve hata yapmaktan çekinmedikleri, güvenli ortamlardan beslenerek dönüşür ve gelişir (Aktamış ve Ergin 2006). Tasarım stüdyolarının ortaya çıkarılmasının özünde yatan olgu da bu güvenli ortamın öğrenciye en doğru şekilde aktarılmasını sağlamaktır. Tasarım stüdyolarındaki yaratıcı atmosfer sayesinde öğrenci, çevresel faktörlerden de etkilenecek farklı bir bakış açısı geliştirir. Geliştirdiği bu bakış açısı yaratıcı çevrenin, öğrencinin üniversiteden önce gördüğü ezber odaklı eğitimden öğrenciyi uzaklaştırıp hem hayata

hem de tasarıma farklı bir gözle bakma ve çözüm odaklı yaklaşarak özgün tasarım felsefesini de öğrenciye kazandırmış olur (Zorlu vd. 2012).

Çevre, kişinin bir ürün yaratmak amacıyla içerisinde bulunduğu ortamın soyut veya somut bütün özelliklerini kapsar. Bu özellikler yaratıcılık için olumlu veya olumsuz koşullar olabilmektedir. Temel tasarım eğitiminde çevreyi atölye ortamı, öğrenciler ve öğretmenler oluşturur. Öğrenci, tasarım odaklı derslerde ister istemez çevrenin de etkisi altında kalır hatta çevre sayesinde yaratıcı süreç ve yaratıcı ürün de zamanla gelişir. Kişi de yaratıcı çevreden beslenerek yaratıcı bir süreçten geçmiş olur.

Temel tasarım dersinin stüdyo ortamında yürütülmesinin öğrenciye katkısı, öğrencinin teoride almış olduğu bilgileri pratik bir şekilde stüdyo ortamında deneyimselleştirebilmesi ve ders süreci devam ederken, stüdyo ortamında paylaşma fırsatı elde edebilmesidir. Bu fırsatı da stüdyo ortamında öğretim elemanlarıyla olan iletişim ve öğrencilerin kendi aralarında kurdukları etkileşim daha hızlı hale getirir. Bu sayede öğrenciler, stüdyo ortamı sayesinde bilgisel, kişisel ve davranışsal ilerleme kazanmış olurlar (Yıldırım 2018). Tepecik ve Toktaş'a (2014) göre; tasarım stüdyoları öğrenci için kişisel deneyimini keşfetme serüvenidir. Sürecin evreleri, tasarım fikrinin değişik aşamalarını kapsar. Bunlar; fonksiyon, kavram ve uygulamalı bilgilerden oluşur (Yıldırım 2018). Ayrıca tüm aşamaları da kapsadığı için ürünün oluşmaya başladığı ilk adımdan son adımına kadar geçen zaman dilimine eşlik eden öğretim elemanları, öğrencinin gelişiminin her aşamasına hâkim olurlar. Tasarımın oluşma sürecini anlatan temel tasarım dersi sayesinde, öğrenci tasarım odaklı düşünmenin temel notalarını daha bilinçli bir düzeyde algılayıp öğrenir. Sürecin sonunda ortaya çıkardığı eseri sayesinde de bilinçaltında yatan yaratıcılık dürtüsünü tetikleyip uyandırmış olur.

2.2.2. Temel tasarım eğitimi ve süreç

Yaratıcılık kavramına süreç açısından bakıldığında, muhakeme etme, düşünme, problemi görüp, probleme göre yeni çözüm fikirleri bulma, bilgi verme gibi bilişsel ve zihinsel bir süreci kapsar. San'a (1979) göre ise yaratıcılık kavramı, zihnimizin fikrîsel yetilerini ele alır ve bu fikrîsel yetiler süreç içerisinde ortaya çıkan tasarıma da yansır (Baltacı 2021). Süreç boyunca kişinin duyguları, sezgileri, gözlem yeteneği gibi maddelerin tamamının etkileşim halinde olması, ortaya çıkan ürün için birer etki noktasıdır. Etki noktalarının tetiklenip yaratım gücü oluşturduğu aşamada ise bir icat yaratılmış olur.

Aytekin (2008), temel tasarım dersinin hem uygulamalı hem de gelecek yıllar için de öğrencilere kolaylıkla aktarılabilen temel bilgiler barındırdığını düşünmektedir. Öğretim elemanı, ders süreci içerisinde anlatılan konu ile ilgili araştırma kelimeleriyle ve konuya ilişkin kaynaklarla öğrenciyi derse karşı hazırlamalıdır. Öğrencinin merak duyma sürecini aktif hale getirerek öğrenciyi derse teşvik etmelidir. Temel tasarım dersinin teorik olarak anlatılan kısmı, uygulama alıştırmalarını geride bırakmamalı ve dersin dengeli bir şekilde yürütülmesi sağlanmalıdır. Bu verileri özetlediğimizde, teorik olarak anlatılan bölümlerin ve uygulamalı yani ürüne odaklı anlatılan bölümlerle paralel gitmesi, temel tasarım dersinin ana iskeletinin oluşmasında büyük bir etkidir. Temel olarak anlatılan öğretiler, kuramlar zamanla değişmezken, uygulamaya geçiş aşamasını günümüz çağının çizgisini yakalayarak güncel tutan bazı öğretim elemanları, temel

tasarım dersinin işleyiş sürecini böylelikle dinamik tutmayı amaçlamışlardır (Yıldırım 2018).

Yaratıcılık kavramını Torrance (1966; 1990), çevre ile şekillenen ve sezgilerden yola çıkılıp gözlem yapılarak geçirilen bir süre olduğunu belirtir. Geçen zamanlar, süreci oluşturarak, öğrencinin kafasındaki boşlukları, eksik veya insanı rahat hissettirmeyen öğeleri saptamasına vesile olur. Bu öğeler ile ilgili düşünceler öne sürmek, hipotezler ortaya koymak, sonuçları değerlendirip, değiştirmek ve yeniden denemek gibi kademelerden oluştuğunu ifade eder (Baltacı 2021).

Yaratıcılık sürecinin altı kademesi aşağıdaki gibi sıralanabilir;

1. Sorun tanımlama; yaratıcı düşünce, problemin net bir şekilde belirlenmesiyle geliştirilebilir. Bunun için de problemin açıkça saptanması sağlanmalıdır.
2. Bilgi toplama; konuya farklı bakış açılarıyla yaklaşma ve çeşitli kaynaklardan faydalanarak en doğru bilgi kanallarına ulaşma aşaması olarak tanımlanabilir.
3. Aktif düşünme; problemin açık olarak belirlenip, çözüm önerileri geliştirdikten sonra, zihnin devreye girip beyin fırtınası yaptığı aşamadır.
4. Kuluçka; elde edilen bilgilerin okunup, irdelenmesi ve zihinsel anlamda sağlıklı bir şekilde sindirildiği aşamadır.
5. Fikir veya keşif; zihinsel süreç sonucunda geliştirilen ve ortaya konulan yaratıcı düşüncenin ve çözümünün irdelendiği aşamadır.
6. Değerlendirme ve gerçekleştirme; yaratıcı fikirlerin münakaşa edilip, en doğru sonuca götüren aşama altıncı aşama olmuştur (Yılmaz ve İraz 2013).

Süreç kavramı, 4P modelinin içerisinde yer alır. Bu kavramı incelediğimizde, kişinin hayatı algılayış şekli ile bir zaman sonra ortaya çıkan ürünü geliştirmesi, süreç kavramının içerisinde bulunur. Yaratıcı düşünce de bireyin zihinsel sistematik yönünü anlamaya kılavuzluk eder. Sistemin pozitif yansımalarından olan çevre, bilinçaltı ve bireyin psikolojisini etkileyen unsurlar gibi birden çok dış faktör etrafında şekillenmektedir (Yamak 2020).

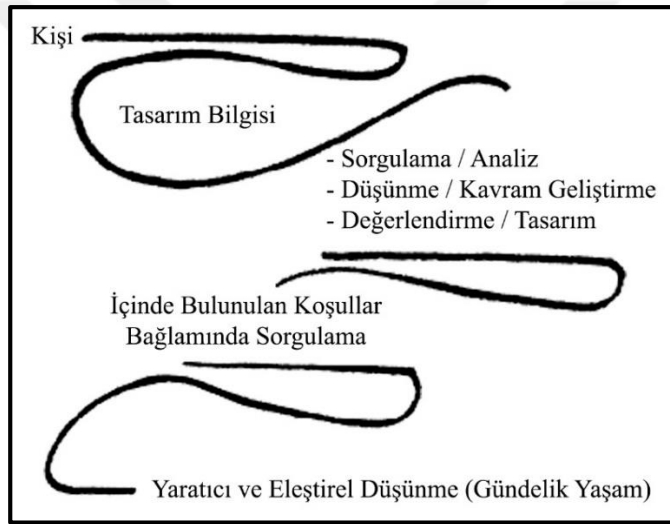
2.2.3. Temel tasarım eğitimi ve kişi

Lowenfeld (1947), yaratıcılığın temel bir iç güdü olduğunu ve tüm bireylerde doğuştan gelen yetenek ve bireyin yaşantısıyla ilgili sorunlarını çözmesinde kullandığını söylemiştir. Ayrıca yaratıcılık kavramının kişiden kişiye de farklılık gösterdiğini ifade etmiştir. Yaratıcı bireyler zihinlerinde devamlı yeni oluşumlar üretir ve kurgusal düşünme anlamında oldukça yetkinlerdir. Yaratıcı bireyler karşılaşılan herhangi bir problemde ya da yapılacak tasarım için beyin fırtınası yaparak yeni fikirler ve yeni kombinasyonlar düşünürler ve kombinasyonlarını zihinsel tasarım süreçlerinde değerlendirirler (Baltacı 2021).

Temel tasarım eğitimi dersinin yapısını bilimsel, felsefi ve sanatsal bilgiler etkiler. Bu durum, öğrenciyi hep yapılanın dışına çıkararak bir kültür insanı ve aynı zamanda

yaşamdaki enerjisini yaratıcılığa çevirebilen bir meslek insanı olmasında öğrenci için zemin oluşturur. Bu bağlamda, derste amaçlanan öğrenim verilerinin yapısının algılanmasına, tasarım bilgisinin nasıl sağlandığına, kişi tarafından çevresiyle nasıl paylaşıldığına ve tasarım sürecinin nasıl öğrenci zihnine işlendiğine verilecek yanıtlar tasarım eğitimi için önemli bir veri tabanı oluşturmaktadır (Çelik ve Aslan 2012).

Bu verilerden yola çıkıldığında temel tasarım eğitiminin ders içeriğini oluşturan bileşenler, kişiden başlayıp, tasarım bilgisi etrafında şekillenir. Bunlar; sorgulama / analiz, düşünme / kavram geliştirme, değerlendirme / tasarım, yaratıcı ve eleştirel düşünmedir. Kişiyi, yaratıcı ve eleştirel düşünme kısmında ise içinde bulunduğu koşullar da ister istemez etkilemektedir (Şekil 2.5). Tüm bu kavramlar kişinin tasarım yönünü besleyip büyütür ve kişideki zihinsel süreçler etrafında şekillenir. Kişideki yaratma süreci ve kişinin tasarım bilgisinin oluşması düz bir yol değildir. Çevrenin ve sürecin de etkisiyle bu yol organik bir yola dönüşerek yine amacı kişiyi yaşamdaki verilerle donatarak kişinin tasarım bilgisi anlamında gelişimini sağlamaktır (Çelik ve Aslan 2012; Yurtsever 2011).

Şekil 2.5. Tasarım Bilgisini oluşturan bileşenler (Çelik ve Aslan 2012; Yurtsever 2011)

Bu bileşenleri bir bütün olarak incelediğimizde, insan beyni, kendini gözlemleyen bir mekanizmadır. Düşüncelerini izleyerek kendini eleştirebilme potansiyeline sahiptir (Çelik ve Aslan 2012). Starko (2004) yaratıcı kişileri tanımlarken; meraklı, problem çözmeyi seven, mantık çerçevesinde düşünebilen, ürettiği yeni fikirlerle eski fikirleri tartıp sentezleyebilen bireyler olarak ele almıştır (Aktamış ve Ergin 2006). Düşüncelerin, yaratıcılık kavramında da yeri büyüktür. Zekâ, problemleri kavramamızı sağlarken, akıl bu problemlere çözümler üretir. Bellek ise, tasarım sürecinde edinilen tecrübeleri saklamamıza yardımcı olur. Temel tasarım eğitiminin esas sorunlarından biri de soyut düşünebilmektir. Tasarım eğitiminin amacı da kişilerin soyut düşünmelerine bir alt yapı oluşturmak ve bireydeki doğuştan gelen yaratma becerisini süreç içerisinde geliştirip, eğitmektir. Tasarım eğitiminin özü olan yaratıcı ve eleştirel düşünme, tasarım bilgisine ulaşmada sadece bir yol oluşturur. Bu yolda devam eden birey, çok yönlü düşünüp, alternatif tasarım fikri üretebilme becerisine hâkim olmaktadır. Kişi, yarattığı tasarım fikrini eleştirerek kendi potansiyelinin farkına varır. Bu potansiyelin farkına vardıkça gelen özgüven duygusu ise kişinin yaratım dünyasında sağlam bir parça oluşturacaktır (Çelik ve Aslan 2012).

Tasarım kavramının bileşenleri ise, duyu, kavrayış, algılama; biliş, farkındalık, alımlama; buluş, yaratıcılık ve yorumlamadır. Tasarım yapmak için düşünen zihin, çevresine farkındalıkla bakmaya başlar. Çevre, kişiyi etkiler. Kişi de çevresinden ister istemez etkilenir. Küçük bir böceğin izlediği yola farkındalıkla bakan birey, o yoldaki çizgilerden bile yaratıcı bir fikir bulabilir. Sonu olmayan bir kavram olan yaratıcılık, kişinin zihnini tasarım fikirleriyle donatmasını sağlar. Tasarım süreci de bireyin edindiği tüm bu tecrübelerin bütününe kapsar.

2.2.4. Temel tasarım eğitimi ve ürün

Yaratıcılık kavramını tanımlarken, Torrance'ın (1966) ve de Takala'nın (1993) çıkarımlarından yola çıkarsak, kişinin sorun karşısında çözüm arayışına girip, bunun sonucunda bir ürün meydana getirme çabasıdır diyebiliriz. Yaratıcılık, sadece üretmek değil, üretme eyleminin içerisinde öğrencinin hayal gücünü ve emeğini de nakış nakış işlemesidir. Bunlara ek olarak da işlevsel ürünler ortaya koymak ve sürekli kendi içinde bireyin zihinsel sürecinin gelişmesidir. Preti ve Miotto (1997) yaratıcı ürünün işlevsel ve estetik açıdan katkı sağlaması gerektiğini ve yaratıcılığı, toplumsal faydası olan orijinal ürünlerin meydana getirilme yeteneği olarak ifade eder (Baltacı, 2021). Bruner (1976) yaratıcı bir ürünün en önemli özelliğinin, insanın ürünü gördüğündeki ürün hakkındaki ilk izleniminin, şaşırtıcı olması gerektiğini söyler. Araştırmacılarından bazıları ise; yeni bir ürünün oluşturulmasında, mevcut materyallerin tekrar yorumlanarak geliştirilip yaratıcı ürünün son şeklini öyle aldığını belirtmişlerdir (Onur ve Zorlu 2017).

4P modelini oluşturan diğer başlıklar ve ürünün birbirleriyle olan etkileşimi bir bütün olarak ele alınabilir. Bu dört kavram birbirini etkilediği gibi birbirinden de etkilenir. Yaratıcılığın ilerlemesinde birçok unsur içerisinde barındıran çevre faktörünü açtığımızda, karşımıza; manevi, politik, kültürel, sosyal görüşler ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan ürün bu sebeple içinde düşünce barındırır. Bilgisine ulaştırmak için hedeflediği yaratıcı ürün, kişinin yaratıcılık potansiyeli açısından günümüze ve gelecek nesillere bilgi verecek türdendir (Yamak 2020).

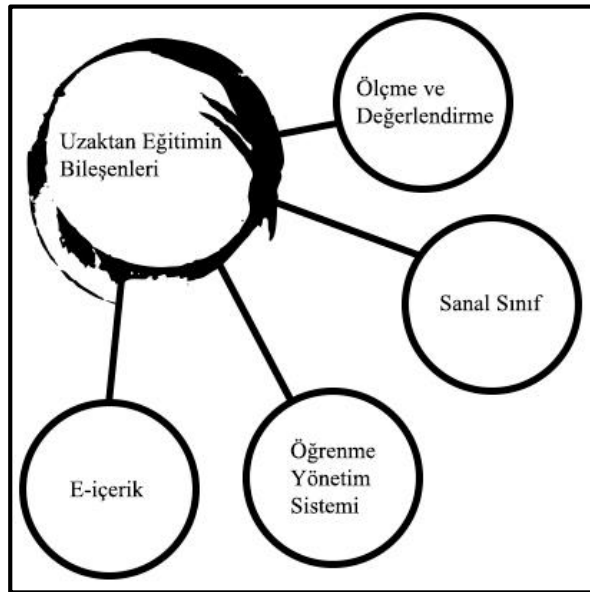
2.3. COVID-19 döneminde uzaktan eğitim

Türkiye'de, 11 Mart 2020 tarihinden itibaren meydana gelen COVID-19 salgınıyla beraber tüm dünya hastalık sebebiyle zor zamanlara girmiştir. Türkiye'ye baktığımızda ilk vakanın ortaya çıkışıyla birlikte önlemler alınmaya başlanmıştır. Tüm sektörü kapsayacak şekilde alınan tedbirler, bir an önce belirlenip uygulama aşamasına başlanmıştır (Serçemeli ve Kurnaz 2020). COVID-19 döneminde hayatımızı derinden sarsan sağlık faktörü baş sırada olmakla birlikte, sağlık faktörünü arkadan sosyal ve ekonomik faktörler takip etmiştir. Sağlık, sosyal ve ekonomi alanında olduğu gibi eğitim alanı için de değişimlerle dolu bir dönem başlamıştır (Çakın ve Külekçi Akyavuz 2020). Değişim daha çok olumsuz açıdan gerçekleşmiştir. Karşılaşılan bu negatif durum, tüm üniversitelerde eğitim ve öğretime hızla ara verilmesine neden olmuştur. Yaşanan durumun sindirilmesi mümkün olmazken salgının olumsuz psikolojik şartları altında eğitimden geri kalmamak adına pratik ve sağlıklı bir yöntem olan ve (YÖK) tarafından, 23 Mart 2020 tarihinde geçileceğine karar kılınan dijital hayat, diğer bir deyişle uzaktan eğitim, yaşamımızın merkezine yerleşmiştir. Uzaktan eğitim sisteminin kökenine baktığımızda çok eski zamanlara uzanması bilgisi, insanlara güven teşkil etmiştir. Ayrıca

üniversitelerde de öncesinde uzaktan eğitim için bir alt yapı olması, uzaktan eğitime geçiş aşamasını hızlandırmıştır (Serçemeli ve Kurnaz 2020).

Uzaktan eğitim sisteminin tarihine bakıldığında dünyada disiplinler arası bir mecrada olduğu ve kökeninin yaklaşık üç asır öncesine doğru gittiği görülür. Bu kadar eski bir tarihe giden uzaktan eğitim sistemi, dünyada ortalama iki asırdan sonra Türkiye’de konuşulmaya başlanmıştır. 1923 ile 1960’lı yıllar içerisinde Türkiye’de uzaktan eğitim sistemi kavramsal açıdan gün yüzüne çıksa bile yoğun bir eyleme ulaşamamıştır. Uzaktan eğitimin bu durağan hali ise, 1970’li yıllara geçildiğinde değişmeye başlamıştır. Uzaktan eğitim çalışmalarının ilk basamakları, birtakım girişimlerden öteye gidemese bile orta eğitim seviyesinde değişmeye başlamış ve uzaktan eğitime olan talep 1980 sonrasında ilk kez ortaya çıktığı Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi ile yükseköğretime geçiş yapmıştır. 1980’li yıllardan sonra uzaktan eğitim sistemi hızlı bir şekilde ilerleme kaydetmiştir. 2000’li yıllardan sonra iletişim teknolojisi ve bilgi alanında gerçekleşen gelişmeler ile uzaktan eğitim sistemi çok değişik alanlara taşınmış ve öğrencilere fırsat olanağı sağlamıştır. Anadolu Üniversitesi’de hayata geçirilen açık öğretim uygulaması, İstanbul Üniversitesi ile Atatürk Üniversitesi üzerinden de uygulanmaya başlayarak uzaktan eğitim zamanla daha da yaygınlaşmıştır (Serçemeli ve Kurnaz 2020).

Uzaktan eğitimin sağladığı pozitif faydalardan biri, öğrenen ve öğreticiyi zaman ve mekândan bağımsız olarak ele alıp, tamamen sanal ortamda eğitimin gerçekleşebilmesidir. Bu bakış açısı da yenilikçi bir sistemi olarak hayatımıza dahil olmuş ve farklı illerde veya farklı ülkelerde yaşansa bile eğitim kişinin evine kadar gelme fırsatını bireye sunmuştur (Kahraman 2020b). Uzaktan eğitimde, öğretme ve öğrenme sürecinin büyük bir bölümü hatta tamamı uzaktan gerçekleşebilmektedir. Uzaktan eğitim, dersin içeriğine uygun materyallerin çoğunlukla kullanıldığı ve dersi daha özgür yürütme fırsatı sunan bir eğitim şekli olarak tanımlanabilir (Özdoğan ve Berkant 2020). Tanımı daha da açarsak uzaktan eğitimin bileşenleri dört faktörden oluşur. Bunlar, e-içerik, oluşturulan sanal sınıf, öğrenme yönetim sistemi ve ölçme değerlendirme (Şekil 2.6).

Şekil 2.6. Uzaktan eğitimin bileşenleri (Demir 2014)

Alkan'a (1987) göre uzaktan eğitim; okul etkinliklerinin sınırlı nedenlerle mümkün olmadığı durumlarda ortaya çıkar. Öğrencilerin, kendileri için hazırlanmış olan sınıflar ve farklı ortamlar aracılığıyla merkezi belirli olan eğitim faaliyeti planlayıcıları ve uygulayıcıları ile iletişim ve etkileşimde bulunduğu bir öğretim yöntemini ifade eder (Demir 2014).

Uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmenlerin öğrenme ve öğretme sürecinde farklı konumlarda bulundukları, bireyselliğin, esnekliğin ve bağımsızlığın zaman ile mekâna yansıdığı, sistemli olan eğitim biçimidir. Basitçe söylemek gerekirse, uzaktan eğitim, bilgi ve iletişim teknolojisi araçları ve cihazları kullanılarak her zaman, her yerde sunulan ekonomik ve etkileşimli bir eğitim modelidir. Burada değinilmesi gereken bir diğer husus da hem ekonomik koşulların hem de teknolojik gelişmenin uzaktan eğitimin hızla yayılmasını etkiliyor olmasıdır. Son senelerde yaşanan hızlı teknolojik gelişmeler ve değişen piyasa şartları, ulusal eğitim sistemlerini, artan eğitim farklılıkları ve artan maliyet ile baş etmeye zorlamıştır. Bilgi Çağı olarak da bilinen 21. yüzyılın gelişimi insanları sürekli kendilerini yenilemeye zorlamıştır. Uzaktan eğitim kursları senkron (eşzamanlı) veya asenkron (asenkron) olabilir. Eşzamanlı eğitim, öğrencilerin ve öğretmenlerin sanal bir sınıf ortamında canlı iletişim kurmasını sağlar. Bu sayede öğrenciler aynı anda sorular sorabilir, anlamadıkları gerçekler hakkında endişelerini dile getirebilir ve birbirleriyle tartışabilirler. Asenkron dersler, öğrencilerin internet üzerinden istedikleri zaman, istedikleri yerden derse erişmelerine ve sisteme daha önce yüklenmiş olan video ve ses kayıtları gibi materyalleri kullanarak dersi takip etmelerine olanak tanır. Bu sayede öğrenciler öğretmenle hemen iletişim kuramamasına ve anlamadıkları konular hakkında soru sormamasına rağmen dersin eski kayıtlarından sorunlarına çözüm bulabilirler (Serçemeli ve Kurnaz 2020).

İletişim kurmada dil önemli bir yere sahiptir. Bilgi alışverişini kolaylaştıran, duygu ve düşünceleri aktaran, etkileşimi sağlayan önemli bir iletişim aracıdır. Uzaktan eğitimde iletişim sadece sanal ortamda gerçekleşmektedir. Eğitimde süreç içerisinde yaşanan olumsuzlukların öğrenci üzerindeki etki derecesine göre uzun vadeli etkileri olabilmekte, kaygı, motivasyon eksikliği, özgüven eksikliği, ifade güçlüğü gibi olumsuz tutumlar oluşturabilmektedir (Çakın ve Külekçi Akyavuz 2020). Uzaktan eğitimde öğrencinin sınıf ortamından uzak kalıp bireysel hareket etmesi de yine motivasyon düşüklüğüne sebep olabilmektedir.

Uzaktan eğitim sistemiyle beraber öğrencilerin, eğitimlerini kendi başlarına devam ettirmek zorunda kalmaları ve yalnız hissetmeleri, iletişim sorunu yaşamalarına neden olmaktadır. Uzaktan eğitim ile öğrenciye en doğru şekilde bilgi aktarımı sağlamak adına uzaktan eğitimde en verimli öğretici model tercih edilmelidir (Serçemeli ve Kurnaz 2020). Uzaktan eğitimin birçok avantajı vardır. Bu avantajlar arasında esnek ders saatleri (İbrahim vd. 2021) ve bulunduğu yerden derse giren öğrenci için yol masrafının ortadan kalkması gösterilebilir. Uzaktan eğitimde öğrenciler ve öğretmenler arasında istenilen şekilde etkileşimi ve iletişimi sağlayan doğru yöntem ve tekniklerle uzaktan eğitim sistemleri örgün eğitim sistemi kadar geri dönüşü pozitif olan seviyelere taşınabilir. Kaliteli uzaktan eğitim hizmeti vermek isteyen üniversitelerin teknik altyapılarının yanı sıra bazı engelleri de aşması gerekmektedir. Bunlardan ilki üniversite ile ortaklaşa bir mesleki programın hazırlanmasıdır. İkincisi, öğrencilerin aldıkları derslerde karşılaşılabilecekleri sorunlara teknik ve pratik çözümler bulmak olacaktır. Üçüncüsü ise

program belgelendirmesi, kalite güvencesi ile birlikte sertifika sağlanmasıdır (Serçemeli ve Kurnaz 2020).

Uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirebilmek amacıyla ilk olarak hedefe yönelik bir eğitim modeli tanımlamak ve geliştirmek gerekir. Ancak bu geliştirilen eğitim modelinin teknik altyapı ile de katkı sunması beklenmektedir. Uzaktan eğitim için kullanılan model tipleri ikiye ayrılır. Bunlar, senkron ve asenkron (senkron ve asenkron) olarak isimlendirilir (Demir 2014). Bu iki grubu, uzaktan eğitim modelleri başlığı altında incelersek eş zamanlı eğitim modeli canlı ve gerçek bir zaman diliminde dersi yürüten, öğrenciyle eş zamanlı derse dahil olurken, asenkron uzaktan eğitim modelinde bu tam tersidir. İşlenen ders asenkron eğitim modelinde gerçek zaman diliminde gerçekleşmez. Öğrenci, öncesinde işlenip kayıt altına alınan dersi, müsait olduğu bir zaman aralığı belirleyerek, eğitime o süre zarfında dahil olmayı tercih eder (Çizelge 2.1)

Eş Zamanlı (Senkron)	• Gerçek zamanlı ve canlı olarak gerçekleşir. • Öğrenciler farklı mekanlarda aynı anda online olarak derse katılım sağlar. • Örnek: Microsoft teams, webinar iletişim (Demir, 2014).
Eş Zamanlı Olmayan (Asenkron)	• Gerçek zamanlı veya canlı değildir. • Öğrenci müsait olduğu zaman online olup, önceden kayıt altına alınan dersi farklı bir zaman diliminde izleyebilir. • Örnek: Bireysel online, takım çalışmaları (Demir, 2014).

Çizelge 2.1. Uzaktan eğitim modelleri (senkron ve asenkron) (Demir 2014)

Çizelge 2.1’de temelde iki ayrı uzaktan eğitim modeli olduğundan bahsedilmiştir. Bunlar senkron ve asenkron uzaktan eğitim modelleridir.

Eş zamanlı (senkron) öğrenmede, öğretmenler öğrencilere canlı dersler vermek için belirli zamanlarda (genellikle çevrimiçi) öğrencilerle buluşurlar. Bu süreç, öğretmenler ve öğrenciler için daha aktif bir ortam yaratmayı amaçlamaktadır. Senkron eğitim modeli, yüz yüze eğitime yakın, anında sorulan soruların ve anlaşılmayan ifadelerin, sınıf içi tartışmaların ve etkileşimlerin olduğu bir ortamın oluşmasına olanak tanır. Asenkron eğitim ise öğretmen ve öğrenenlerin aynı anda çalışma imkanının olmadığı ve öğrencilerin internet üzerinden ders içeriklerine (sunular, videolar, kayıtlar vb.) erişebildiği bir eğitim türüdür. Ne zaman isterlerse veya ne zaman ihtiyaç duyarlarsa bu verilerden faydalanabilirler. Asenkron uzaktan eğitim modeli, öğrenen bireye bu fırsatı sunar (Özdoğan ve Berkant 2020).

Çevrimiçi öğretim sürecini şekillendiren öğretim elemanları, kaçınılmaz olarak uzaktan eğitim modellerine uyum sağlamada bazı zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu; COVID-19 kısıtlamaları, yetersiz konum ve teknik altyapı nedeniyle yaşanan internet

sorunları, bilgisayarların yetersiz kullanımı, bazı öğrencilerin bilgisayar sahibi olamaması, sağlık sorunları öğretim elemanları ve öğrencileri zor durumda bırakan konular arasındadır. COVID-19 salgını nedeniyle uzaktan eğitim sürecinde öğretim elemanları ve öğrenciler de sağlık sorunlarıyla yüzleşmek zorunda kalmıştır. Bu sorunlar ise, saatlerce bilgisayar başında oturmaktan kaynaklanan duruş bozuklukları, göz sağlığının bozulması, sosyal ve psikolojik sorunlardır (Çetin ve Akduman 2022).

2.3.1. COVID-19 döneminde uzaktan eğitimle temel tasarım eğitimi

Pandemi süreci 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminin 4 ve 5. haftalarında ortaya çıkmıştır. Ansızın ortaya çıkan bu durumda üniversiteler ne yapacağını bilememiş, ellerinde bulunan imkanlarla dersleri uzaktan eğitim ile vermişler, ayrıca pandemi sürecinin devam etmesi sebebiyle 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar dönemi de uzaktan eğitim ile verilmiştir. Farklı üniversiteler de farklı uygulamalar aracılığı ile COVID-19 döneminde hızla uzaktan eğitime geçiş yapmıştır. Türkiye’de 189 üniversite içerisinde 121’i (%64) 23 Mart 2020 tarihinde, 41’i (%21,6) 30 Mart 2020 tarihinde, 25’i (%13,2) ise 6 Nisan 2020 tarihinde uzaktan eğitim sistemine geçiş yapmıştır (YÖK Değerlendirme Raporu 2020).

Pandemi ile birlikte eğitim programlarındaki birçok dersin uzaktan eğitimle yürütülmeye başlanması başta uygulamalı bilimler olmak üzere çoğu disiplinde birtakım değişiklikleri ve sorunları beraberinde getirmiştir. Özellikle örgün eğitimde öğretmenin öğrencileri motive etmesi ve öğrenciler arasında da etkileşimin ve motivasyonun yüksek olduğu atölye içi derslerin sanal ortamda yaratılması oldukça zor bir süreci beraberinde getirmiştir. Mimarlık ve tasarım tabanlı fakültelerin birçoğunda zorunlu ders olarak yürütülen temel tasarım dersi de uzaktan eğitimde en çok etkilenen derslerden biri olmuştur (Kahraman 2020b).

Pandemiden önce, çoğunlukla birinci sınıfın ilk dönemi verilen temel tasarım eğitimi, öğrencilerin fiziksel stüdyo ortamında yüzyüze gerçekleşmekteyken; devam eden pandemi süreci nedeniyle 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde ilk defa çevrimiçi olarak verilmeye başlamıştır. Normal eğitim sürecinde birçok üniversitede farklı yöntemlerle anlatılan bu ders; çevrimiçi eğitim sürecinde anlatım teknikleri açısından daha da çeşitlenmiş; birçok okulda hatta okullar içerisinde farklı bölümlerde birbirlerinden farklı metodlar kullanılarak süreç yönetilmektedir. Yaşanan bu gelişmeler ışığında temel tasarım eğitiminin dijital ortama adapte olması ile ilgili tartışmalar devam ederken, dersin pandemi sürecinde çevrimiçi olarak uzaktan öğretilmesi ders içeriğine ve metoduna yönelik yeni yaklaşımların gündeme gelmesini zorunlu hale getirmiştir. Pandemi, temel tasarım eğitiminin normal eğitim sürecinde dijital ortam ile hiç ilişkilendirilmemiş işleniş biçiminin çözüme kavuşturulmasını bir aciliyet durumuna sokmuştur, aynı zamanda dersin güncel teknoloji ile ilişkilenebilirliği tartışmalarını, analog metodu savunanlar da dahil, genele yaymıştır.

Dersin kuramsal bilgilerinin uzaktan çevrimiçi eğitimde aktarılmasında bir sorun yaşanmamaktadır. Dersin atölye çalışmasını içeren kısmında yürütücünün fiziksel müdahalelerle çizime ya da makete geri bildirimi uzaktan eğitim boyunca mümkün olamamaktadır. Bunun yerine çevrimiçi eğitim adaptasyonunda farklı teknikler denenmektedir. Bu teknikler üniversitelere ve hatta ders yürütücülerine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu da karmaşaya neden olmaktadır. Söz konusu karmaşalardan

ve ders adaptasyonunun zorluğundan ötürü öğrencilerin ödev hazırlama güçlükleri kaçınılmaz olmuştur. Ek olarak, süreç boyunca öğretim elemanlarının ders değerlendirme süreci sistemli hale getirilememektedir. Ancak içinde bulunduğumuz acil uzaktan çevrimiçi eğitim deneyimi gösteriyor ki özellikle uygulama içeren derslerdeki eğitimin sistemli ve düzenli şekilde kurgulanarak sürece uygun hale getirilmesi gereklidir.

Al- Qawasmi (2005), e-stüdyo ortamlarında eğitim verdiği öğrenciler üzerinden yürüttüğü araştırmalarda dijital medya ortamının birçok avantajından bahsetmiş ve en önemli etkinin ortamın bütünleştirici (integrative) doğası olduğunu belirtmiştir. Analog tasarım eyleminin birçok farklı soyut görünüşe fragmente edilmiş doğası yerine tek bir dijital model üzerinden farklı bakış açılarına olanak tanıyan tasarlama süreci (2 veya 3 boyutlu olmak yerine interaktif) özellikle tasarım eğitiminin başlangıcındaki öğrenciler için bütünleştirici bir katkı sağlamaktadır (Al-Qawasmi 2005). İnteraktif modelde öğrenci konvansiyonel tasarım metodunun aksine çok daha bütünleşik bir biçimde tasarımın kütesini tasarlayıp manipüle ederken doku, renk, proporsiyon, aydınlatma ve benzeri antropomorfik ilişkileri de değerlendirip değiştirme imkanına sahip olmaktadır. Ülkemizdeki tasarım eğitimi veren üniversiteler incelendiğinde pandemi sürecinde ve sonrasında dersin dijital süreçle anlatımına yönelik herhangi bir içerik ya da yöntemle rastlanmamaktadır.

Pandemi sürecinde temel tasarım dersinin işlenememesi önemli bir problemdir. Bu dersi tam olarak alamaması durumunda eğitimde sonraki süreçlerin de yetersizlikle sonuçlanması kaçınılmazdır. Pandemi sürecinde tasarım stüdyosu gibi tamamen dijital ortamda verilmesi daha önce deneyimlenmemiş temel tasarım eğitimi eksikliğine bağlı verimlilik düşmesinin engellenmesi için acil önlemler alınarak yeni eğitim modelleri kurgulanmalıdır.

Tasarım eğitiminde teknolojinin kullanımına yönelik tartışmalar çok daha erken dönemlerde başlasa da, mimarlıkta analog olmayan ortamın ilk kullanımı 1992 yılında Bernard Tschumi'nin Columbia Üniversitesi Mimarlık bölümünde "kâğıtsız stüdyo" (paperless studio) deneyi (kendisini bu süreci bir deney olarak adlandırır) ile gerçekleşmiştir (Frascari ve Starkey 2013). Temel tasarım eğitiminde analog alıştırmaların yoğunlukla kullanılması dolaylı olarak temel geometrik forma aşırı bağılıktan kaynaklanmaktadır (Sarioğlu Erdoğan 2016). Temel geometrik formlara bağlı olarak yapılan eğitimde amaç öğrenciyi önceden bildiği formlar ile soyut düşünmek konusunda yetkin kılabilmek için ve basit olandan karmaşık olana doğru yönelim sağlamak için devam ettirmektir. Bu kurgu dersin işlenişi bağlamında işlevsel olsa da dijital teknolojilerin temel tasarım eğitiminden dışlanmasına sebep olmaktadır.

Temel tasarım eğitiminde dijital teknolojilerin kullanılması günümüz öğrencisinin çevrimiçi kanallar aracılığı ile dijital ortama olan aşinalığı ve yatkınlığı açısından olumlu görülebilir. Özellikle 1995'ten sonra doğan ve şu anda üniversite eğitimine devam eden ve ileride üniversite eğitimine başlayacak olan bireylerden oluşan Z kuşağı (Gen Z) yeni nesil teknoloji ile çok yakın ilişki içinde büyüdüğü için dijital ortamda öğrenmeye açıktır. Kuşak yatkınlığının ötesinde, son yıllarda gerçekleşen bilimsel ve sosyal gelişmeler neticesinde bilgiye erişim hızlanması ve şekil (açık kaynaklı ve parçalı) değiştirmesi de eğitimde dijital kanalların kullanımı açısından göz önünde bulundurulmalıdır. Bugün artık bilgi değil enformasyon olarak adlandırılan farklı formattaki öğeler yeni görme ve algılama biçimlerini tartışmaya açmıştır (McLuhan ve McLuhan 1994; Virilio 2003).

Mitchell (1990) dijital teknolojinin aynı zamanda çok hızlı bir dönüştürücü olduğunu vurgulayarak farklı uzantılardaki öğelerin beraber çalışabileceği bir arayüz (interface) oluşturabilen (dijital) yazılımların önemine dikkat çekmiştir (Mitchell 1990).

Temel tasarım derslerinde, örgün eğitimde stüdyo ortamında ilerleyen sürecin uzaktan eğitime taşınması ile öğrenciler pandemi sürecinde çalışmalarını evlerinde sürdürmüş ve bilgisayar ortamında fotoğraf, video gibi görsel materyaller aracılığı ile sunmuşlardır. Temel tasarım eğitimi yaratıcı ve üretken bir ortamda gerçekleşmekteyken bu ortamın online ortama taşınması öğrencilerin birtakım unsurlardan mahrum kalmasına sebep olmuştur. Bu durum nedeniyle öğrencilerin çevre, süreç ve ürün ilişkisi değişmiş ve dolayısıyla yaratıcılık süreçlerini büyük oranda etkilemiştir. Öğrenciler adaptasyon sorunu ve motivasyon düşüklüğü yaşamış, derse olan ilgileri azalmıştır.

Dersi ilk kez alan birinci sınıf öğrencileri daha önce stüdyo ya da atölyede çalışmaları ve atölyenin ortamı ile ilgili fikir edinememişlerdir. Öğrenci-eğitmen etkileşiminin yüksek olduğu temel tasarım eğitiminde süreç yürütücünün gerekli noktalardaki kritikleri, diğer öğrencilerin tasarım ve çalışma süreci, yapılan işlerin değerlendirilmesi ve yorumlanması gibi işleri atölye çalışmasında karşılıklı etkileşim içinde gerçekleşmekteyken; pandemi nedeniyle bu süreç fiziksel bir ortamda olmadığından uzaktan yürütülen sürecin, dersin amacını karşılayamamasına ve ders çıktılarının veriminin düşmesine sebep olmuştur.

Devam zorunluluğun ortadan kalkması derslere katılım oranını düşürmüş ve devamlılığın büyük önem taşıdığı temel tasarım dersinden öğrenciler yeterli verimi alamamıştır. Buna karşın derslerin kayıt altında olup sonradan izlenebiliyor olması derse ilgili olan öğrenciler için olumlu bir süreç olarak görülebilir.

Pandemi tedbirleri gereği uygulanan kısıtlamalar sebebiyle öğrenciler temel tasarım derslerinde gerekli olan bazı ders materyallerine ulaşmakta zorluk çekmiş ve gerekli malzeme teminini sağlayamaması dersin çıktılarını etkileyen bir unsur olmuştur.

COVID-19 dönemi ile birlikte uzaktan eğitimle yürütülen temel tasarım dersinde, öğrenciler arasındaki bilgi-fikir üretimi, COVID-19 döneminden önce atölye ortamında yürütülen temel tasarım dersine göre fark oluşturmaktadır.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

3.1.1. Araştırma grubu

Bu araştırmanın 2 farklı çalışma grubu bulunmaktadır.

- İlk grup, bu yıl ilk defa temel tasarım eğitimini uzaktan deneyimleyen 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım dersini uzaktan eğitimle yürütmeyi deneyimleyen 4 öğretim elemanı olarak kabul edilmiştir. Dersi süreç boyunca; Öğr. Gör. A. Hikmet BAŞAYTAÇ, Dr. Öğr. Ü. Sıdıka Benan ÇELİKEL, İç mimar Duygu Kuru ve İç mimar Burak GÜMÜŞ birlikte yürütmüşlerdir.
- İkinci grup 2020 – 2021 eğitim-öğretim döneminde Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım dersini alan 2020-YKS verilerine göre Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü birinci sınıf öğrencilerinden oluşan 48’i kadın, 22’si erkek toplam 70 iç mimarlık öğrencisine uygulanacaktır; ancak COVID-19 döneminden dolayı derse hiç katılamayan veya motivasyon kaybı yaşayıp dersi yarıda bırakan öğrenciler ankette değerlendirilmeyecektir.

Çizelge 3. 1.Demografik Bilgiler

	Cinsiyet Dağılımı %
Kadın	68,6
Erkek	31,4
Toplam	100

Çizelge 3.1’deki verilere dayanarak derse kayıtlı olan öğrenciler için toplam kişi sayısının %68,6 sını kadınlar oluştururken, %31,4’ünü erkekler oluşturmaktadır. Kadın sayısı erkek sayısından 26 kişi daha fazladır.

Çizelge 3.2. Demografik Bilgiler

	Medeni Durum %
Bekar	95,7
Evli	4,3
Toplam	100

Çizelge 3.2’deki veriler incelendiğinde sınıftaki öğrenci sayısının %95,7 si bekar, %4,3 oranında ise evli kişilerin olduğu sonucuna varılmaktadır.

Çizelge 3.3. Demografik Bilgiler

Doğum Yılı	Yaş Dağılımına Göre Kişi Sayısı
1981	1
1983	1
1999	4
2000	13
2001	23
2002	27
2003	1
Toplam	70

Çizelge 3.3'teki verilere göre 2002 yılında doğan kişi sayısı 27 kişi olarak sınıfın çoğunluğunu oluşturur. Ardından 23 kişiyle 2001 doğumlu kişiler, 13 kişiyle 2000 doğumlular, 4 kişiyle 1999 doğumlu öğrenciler gelir. 1981, 1983 ve 2003 yıllarında doğan kişi sayısı ise her bir yıl için 1 kişidir ve en az kişi sayısına sahip yıllar bu yıllardır. Bu çizelgeden çıkarılan sonuç ise 2021 yılında uygulanan anket çalışması sonucunda sınıfın çoğunluğunu 19 yaşındaki öğrenciler oluşturur.

Çizelge 3.4. Ankete Katılan Öğrencilerin Listesi

	Öğrenci Adı
1	Abdulkadir Geylani
2	Alena Startseva
3	Aruzhan Zholdybay
4	Aslıhan Karadüz
5	Asma Alyevs
6	Asmar Ibrahimova
7	Aysu Alkılıç
8	Ayşe Feyza Tekin
9	Azat Gündem
10	Bayram Özen
11	Belkıs Gümüş
12	Berçin Ece Kirazcı
13	Beril Bedelci

Çizelge 3.4'ün devamı

14	Berkant Herey
15	Beste Özer
16	Betül Çetinyazıcı
17	Beyza Nur Canbeyli
18	Burhan Kurt
19	Cansu Okur
20	Ceren Gündoğdu
21	Demet Nazifşan
22	Didem Al
23	Dilan Pakırdağ
24	Dinçer Çeliköz
25	Doğan Çoban
26	Ebrunur Sarıkaya
27	Ecem Kısa
28	Emirhan Yazıcı
29	Esra Türker
30	Ezgi Nur Korkut
31	Ezgi Yön
32	Fatoş Melis Mazılioğlu
33	Ferah Oral
34	Gaye Suna
35	Gizem Gegin
36	Gülseven Türkdoğan
37	Gülsüm Demir

Çizelge 3.4'ün devamı

38	Hana Pirçi
39	Hüseyin Sümbül
40	İslam Karakaş
41	Kübra Göçer
42	Latifsha Movludov
43	Melisa Kul
44	Mehmet Berkin Duva
45	Melis Şenoğlu
46	Mert Can Ercan
47	Merve Göç
48	Merve Yıldırım
49	Mustafa Gürel
50	Mustafa Karabulut
51	Mustafa Oğuzhan Eker
52	Nesim Cesür
53	Nuriye Özdemir
54	Orhun Paşo
55	Rıdvan Aydoğdu
56	Rümeysa Temiz
57	Samet Yıldız
58	Seda Boyraz
59	Selda Avcı
60	Selin Sena Kızıllkan
61	Simge Teymur

Çizelge 3.4'ün devamı

62	Şerife Şeyda Urlu
63	Tuğçe Ayvaz
64	Yasin Çakmak
65	Taha Arslan
66	Vahide Tuğba Çırpıcı
67	Yunus Emre Kul
68	Zekeriya Babacan
69	Zeynep Nur Sönmez
70	Zeynep Ünveren

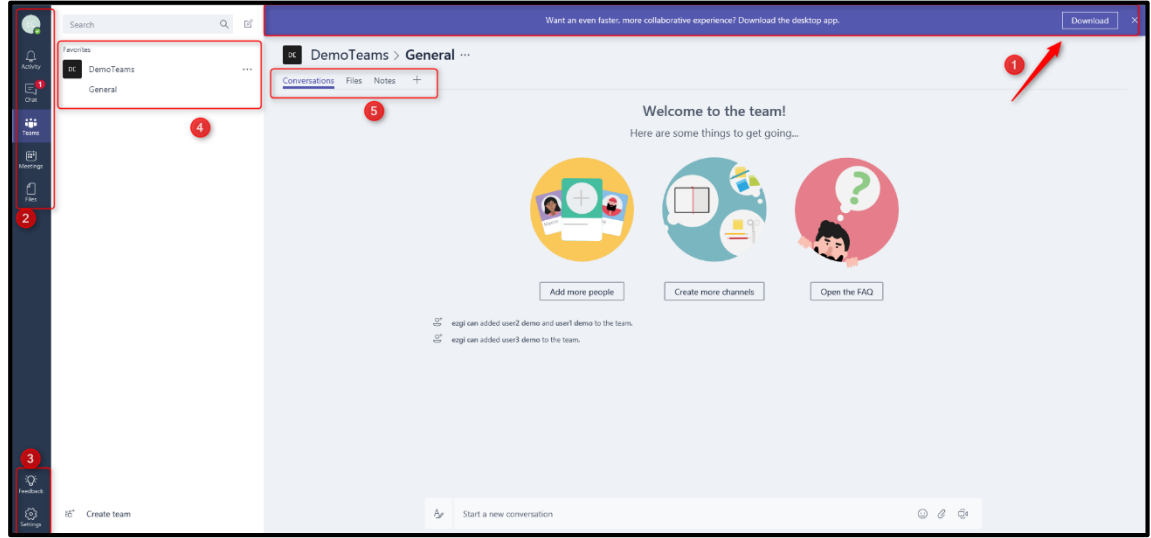
3.1.2. Araştırma çalışma alanı

3.1.2.1. Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde güz dönemi

Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminin ilk dersi 7 Ekim 2020 tarihinde microsoft teams üzerinden online olarak işlenmeye başlandı. İlk haftalar tanışma, iç mimarlık bölümünü, temel tasarım ders sürecini anlama ve yeni geçilen uzaktan eğitim sistemine alışma üzerine geçti. Sürecin zorluğunu öğrencilere minimum düzeyde hissettirmek adına öğretim elemanları süreç boyunca öğrencilere normal şartlardakinden daha pozitif eleştiri ve iletişimde bulundu. İlk başta öğretim elemanları, öğrencilerden temel tasarım eleman ve ilkelerini araştırmalarını istedi. Sözlü ve görsel örneklerle konunun içine dahil olan öğrencilere yapıcı eskiz ödevleri verildi. İlk haftalarda çizim olarak verilen ödevler dönem sonuna doğru üç boyutlu algılarının gelişmesi adına maket seviyesine taşındı. Dönemin son haftalarında maketlerinden kritik alarak ilerleyen öğrenciler hangi tasarım eleman ve ilkelerini kullanarak ürün ortaya çıkardıklarını, öğretim elemanlarının süreç boyunca online olarak verdiği kritiklerden dinleyip takip etti. Temel tasarım dersinin en önemli unsurlarından biri olan devam zorunluluğu ile öğrenciler her hafta hem kendi hem de arkadaşlarının ödev kritiklerini dinleyerek ilerleme gösterdi.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde güz dönemi 1.hafta**

Uzaktan eğitimle tanışan Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık öğrencilerinin “yeni mecburi” tasarım atölyeleri, Microsoft teams üzerinden sunulan ekrana taşınmıştır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Uzaktan eğitimle tanışan öğrencilerin “yeni mecburi” tasarım atölyeleri (Microsoft teams)

İlk hafta yine atölye ortamında da olduğu gibi öğrencilerin temel tasarım dersini yürüten öğretim elemanları ile tanışmasıyla başlamıştır. İç mimarlık bölümü hakkında ne bildikleri öğrencilere yöneltilip, Akdeniz Üniversitesinde temel tasarım dersinin atölye ortamında nasıl geçtiğini merak eden öğrencilerin soruları yanıtlanmış ve uzaktan eğitimle nasıl işleneceğine dair öğretim elemanları tarafından öğrencilere bilgi verilmiştir. İlk hafta (07.10.2020) temel tasarım dersi, COVID-19 dönemi nedeniyle yeni ve hızla geçilen uzaktan eğitim sistemine öğrencileri adapte etmek adına sıcak bir karşılama şeklinde geçmiştir. Microsoft teamsin ara yüzünü hem öğretim elemanları hem de öğrenciler öğrenmeye ve ara yüze alışmaya çalışmıştır. Her öğretim elemanı için microsoft teamste, Şekil 3.2’deki gibi sınıfı temsil eden gruplar açılmıştır. Her grubu farklı bir öğretim elemanı yönetirken, öğrenci dağılımları da öğretim elemanlarının olduğu gruplara göre şekillenmiştir.

Şekil 3.2. Microsoft Teams ara yüzünde ders gruplarının ekrandaki görüntüsü

İlk hafta öğrencilerin doku, örüntü ve strüktür gibi kavramları öğrenmesi adına çevrelerinde bulunan nesnelerden 4 tane fotoğraf çekmeleri ve derste bahsedilen bu 3 kavramı araştırmaları istenmiştir. Fotoğrafını çektikleri 4 doku öğreniği ise A4 formatında isim soyisim, öğrenci numarası ve ders bilgilerini yazarak teams üzerinden ders grubuna göndermeleri istenmiştir. Öğrencilerin çektiği görsellerden birkaçı şekil 3.3’te verilmiştir. Daha sonrasında 4 görselden de birini seçerek neden seçtiklerine dair

öğrencilerden bir iki cümlelik açıklama istenerek öğrencinin derse katılımı ve her öğrenci tek tek dinlenerek diğer arkadaşlarıyla da tanışmaları sağlanmıştır. Her öğrenci kendi bakış açısı, kendi bulunduğu çevrede yakaladığı karelere göre özgün bir açıklamada bulunmuştur.

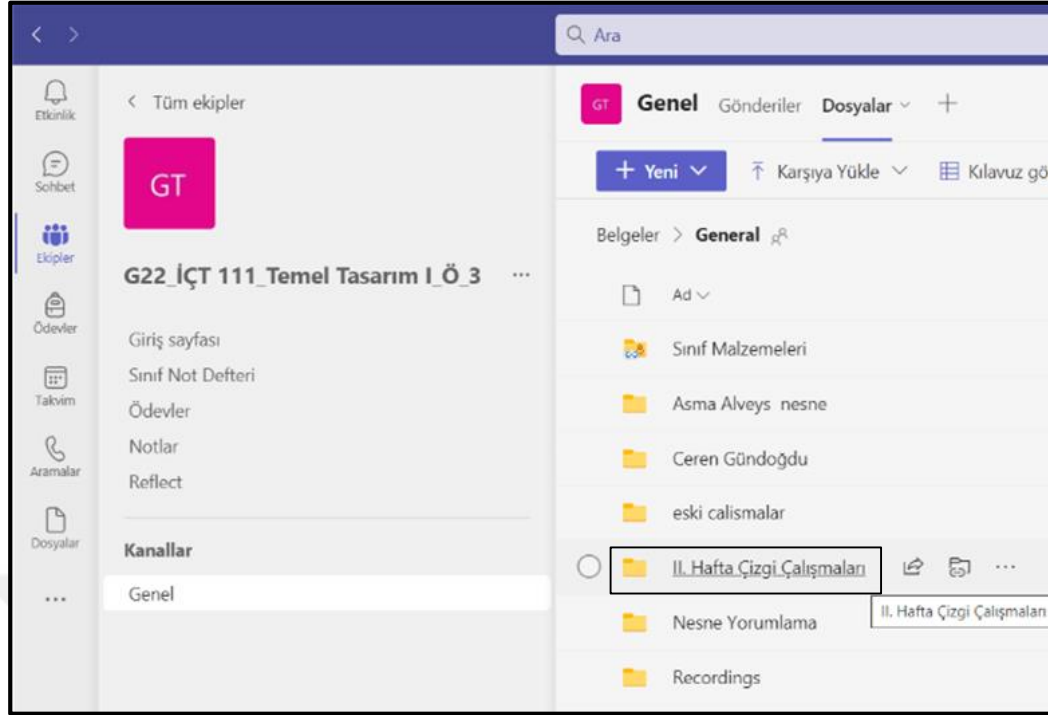

Şekil 3.3. Öğrencilerin doku örneğini yansıtan fotoğraf çekimleri

Güz döneminin ilk haftası öğrencinin microsoft teams programına da alışması adına daha çok öğretim elemanı ve öğrenci diyalogları altında şekillenmiştir. Tasarım elemanlarını ve ilkelerini araştırmalarını isteyen öğretim elemanları, öğrencilere 2. hafta getirmeleri üzerine nokta ve çizgi ödev çalışması vermiştir. Öğrencilerin ödev olarak online teslimlerini aynı formatta oluşturmaları için microsoft teams üzerinden öğretim elemanları, ders sonunda A3 ebatında bir şablon paylaşacağını ve ödevi nasıl yapacaklarına dair açıklamaları yazacaklarını belirtmişlerdir.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 2.hafta**

Dersin akışı içerisinde öğrencilerden 2. hafta çalışması olarak öğrencilere A3 (420x297) ebatında bir şablon gönderilmiştir. Şablon içerisine belirtilen unsurlar doğrultusunda 6 tane 10x10 cm ebatında karelerin içlerine nokta ve çizgi çalışmaları yapmaları istenmiştir. Yapılan çalışmaların ise teamste dersin isminin olduğu alana tıklayıp “II. hafta çizgi çalışmaları” yazan klasöre “Ad-Soyad_cizgi_nokta_calismasi_001” adı ile pdf formatında yüklemeleri istenmiştir (Şekil 3.4). Sanal ekranın diğer ucunda ve farklı illerdeki öğrenciler, evlerinde istenen çalışmayı algılayıp yapmaya çalışmıştır.

Şekil 3.4. II. hafta çizgi çalışmaları klasörü

Öğrencilere, öğretim elemanı tarafından örnek olarak verilen şablonu, öğrencilerin çizip çalışmalarını bu şablonun formatında yapmaları istenmiştir. Öğretim elemanı teams üzerinden öğrencilere ödevi açıklamak için aşağıdaki mesajı göndermiştir:

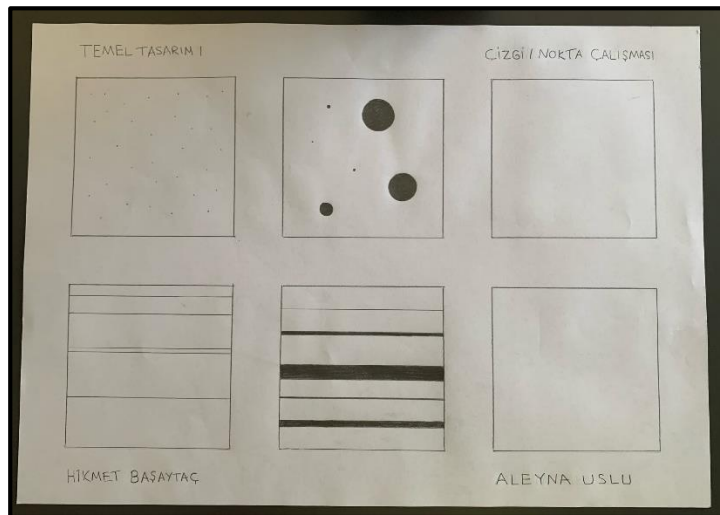
“Çalışma şablonunda yeşil çizgi kâğıt sınırını ifade etmektedir. Kırmızı ile çizilmiş çizgiler referans çizgisidir. Silik bir şekilde çizilebilir. Yazı gelen bu çizginin yazı boşluğu 1 cm'dir. Mavi ile çizilmiş çizgiler ölçü çizgisidir. Bu ölçüler size çizim bilgisini verir. Mavi ile çizilen bu ölçü çizgilerini çizmeyiniz. Sadece bu ölçülerden yararlanarak 10x10 kareleri doğru yerlere çiziniz. Nokta çalışması I yazan kutuda sadece kalem kalınlığını kullanarak karenin içine aynı değerde noktalardan kompozisyon oluşturun. Nokta çalışması II yazan kısım için noktaların büyüklüğü ve aralarındaki mesafeyi etüd ederek kompozisyon oluşturun. Çizgi çalışması I diye belirtilen yerde aynı kalınlıkta, farklı aralıkta çizgilerle kompozisyon oluşturun. Çizgi çalışması II yazan kutu için de farklı kalınlıkta ve farklı aralıkta çizgilerle kompozisyon oluşturun.” Mesajını gönderen öğretim elemanı, öğrencilerle teams aracılığıyla iletişime geçerek ödevin nasıl yapılması gerektiğini öğrencilere aktarmış ve teasm üzerinden örnek bir de görsel göndermiştir (Şekil 3.5).

TEMEL TASARIM I			ÇİZGİ / NOKTA ÇALIŞMASI		
NOKTA ÇALIŞMASI I Bu karede, aynı kalem kalınlığında noktalar koyarak düzenleme yapınız	NOKTA ÇALIŞMASI II Bu karede, farklı büyüklükte ve farklı uzaklıkta noktalarla düzenleme yapınız	BU KARE BOŞ KALACAKTIR DERSTE ÇALIŞILACAKTIR			
ÇİZGİ ÇALIŞMASI I Bu karede, aynı yönde, aynı kalınlıkta, farklı aralıkta çizgilerle düzenleme yapınız	ÇİZGİ ÇALIŞMASI II Bu karede, farklı aralıkta ve kalınlıkta çizgilerle düzenleme yapınız.	BU KARE BOŞ KALACAKTIR DERSTE ÇALIŞILACAKTIR			
DERS YÜRÜTÜCÜSÜ			ÖĞRENCİ AD-SOYAD		

3.0 | 10.0 | 3.0 | 10.0 | 3.0 | 10.0 | 3.0
3.4 | 10.0 | 3.0 | 10.0 | 3.4
42.0
29.7

Şekil 3.5. Öğretim elemanı tarafından öğrencilere teams üzerinden gönderilen ödev şablonu

Şablon öğrencilere verildikten sonra ders süreci bitene kadar ellerini alıştırmaları adına çalışma yapmaları istenmiştir. Şekil 3.6. da ders sürecinde öğrencinin yetiştirebildiği kadar yaptığı çalışma örneği verilmiştir.

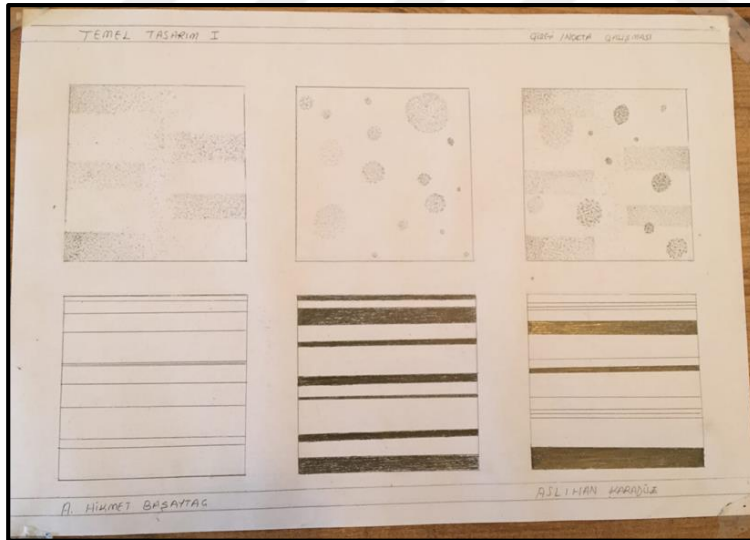

Şekil 3.6. 2.hafta ders süreci devam ederken derste yapılan bir öğrenci çalışması (Öğrenci: Aleyna Uslu)

Bu verilerden yola çıkılarak öğrenciler 2. hafta kalemin ucuyla bıraktıkları ize nokta demiş ve noktaların biraraya gelmesiyle de çizgilerin meydana geldiğini çizim diliyle ilk kez bireysel mekanlarında fiziki materyallerle uygulamışlardır. Bu çalışmayı yaparken hem elleri çizime yavaş yavaş alışmaya başlamış hem de kalın çizgi, ince çizgi arasında bir kompozisyon oluşturarak 10x10 cm kareleri en verimli şekilde değerlendirmeye çalışmışlardır. Bu eskiz çizimleriyle beraber öğretim elemanlarının yapıcı eleştirileriyle, öğrenciler tasarım elemanlarını hem tanımaya başlamış hem de daha verimli kompozisyonlar oluşturmak adına algısını genişletmeye başlamıştır.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 3. hafta**

2. hafta ders süreci devam ederken başlanan nokta çizgi çalışması öğrencilere 3. hafta için tamamlamaları adına ödev olarak istenmiştir. Öğrencilere verilen ödevler ve kritikler üzerinden ilerleyen temel tasarım dersinde öğrencilerin yaptıkları nokta-çizgi çalışmaları derste öğretim elemanı tarafından incelenmiştir. Sırası gelen öğrenci teams sistemi üzerinden tek tek yaptığı çalışmayı ekrana yansıtarak dersi yürüten öğretim elemanından hem kendi kritiğini hem de diğer arkadaşlarının kritiğini dinleme fırsatı bulmuştur. Çalışmalar, öğrencilerin hayal gücüne bırakılarak; öğrencinin bugüne kadar edindiği görsel estetik algısıyla nokta ve çizgi elemanlarını kullanarak yaratıcılığını kalemle, kâğıda aktarmıştır. Öğrenciler cetvelle de tanışıp, cetvelle çizmenin nasıl olduğunu da kavramışlardır. 3. hafta öğrencinin bilgisi ve cetvel kullanma yetkisi arttıkça ilk iki haftaya göre daha iyi çizimler de ortaya çıkmıştır (Şekil 3.7).

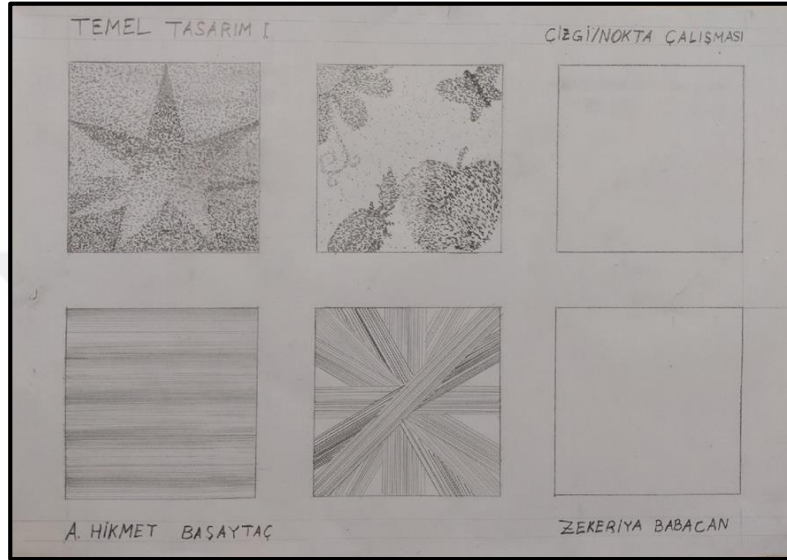

Şekil 3.7. 3. hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Aslıhan Karadüz)

Dersin sonunda öğrencilere 4. hafta için yeni bir ödev verilmiştir. Yaptıkları nokta ve çizgi çalışmalarını yaratıcılıklarını kullanarak bir kompozisyonda birleştirmeleri istenmiştir. Bu sayede de temel tasarım elemanlarından biri olan biçim ile de tanışmış olacaklardır. Cetvelle, çizim yapmaya yeni yeni adapte olan öğrenciler böylelikle noktalar ve çizgilerden oluşan soyut kompozisyonlara bir biçim vermeye başlayacaktır.

- Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 4. hafta

Her hafta öğretim elemanı tarafından teams üzerinden öğrencilere verilen kritiklerle devam eden temel tasarım dersinin en önemli ve öğrenciyi en geliştiren kısmı olan kritikler dersin de evrilmesini sağlamaktadır. Bu hafta çizgi ve noktayı soyut bir kompozisyonda birleştiren öğrenci çalışmaları incelenerek çalışmasını geliştirmesi için her öğrenciye teams ortamında kritik verilerek ilerlenmiştir.

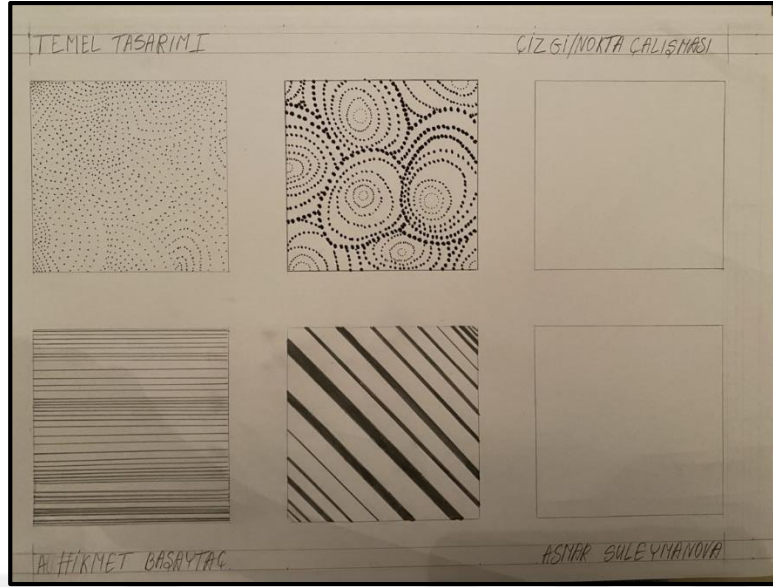

Şekil 3.8. 4. hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Zekeriya Babacan)

Şekil 3.8'deki örneği incelersek öğrenci soyut olarak gerçekleştirdiği kompozisyonu noktalarla bir şekilde somut nesneleri de algılatmaktadır. Örneğin şekil 3.8'deki 2. kutuda noktalarla oluşturulmuş bir elma figürü bulunmaktadır. Dersin amacını oluşturan konu olan soyut düşüncenin öğrenciye aktarılmasıdır. Öğretim elemanının uzaktan eğitimle sözel olarak verdiği kritikler sayesinde soyut düşünme yetisini öğrenci, haftadan haftaya geliştirir. Örneğin derste elma figürünü, karşıdan bakan göze algılatmadan nokta ve çizgilerden oluşan kompozisyonun daha soyut bir şekilde biçimlendirilmesi istenir.

- Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 5. hafta

Her hafta ilerlenen çalışmalar öğrencinin soyut düşünme kabiliyetinin haftadan haftaya arttığını göstermektedir. Ancak 4. hafta çizgi ve noktalarla oluşturulan somut nesnelere rastlanmamaktadır. Öğrenciler dinlemiş oldukları kritiklere göre çalışmalarını şekillendirmektedirler.

Şekil 3.9. 5.hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Asmar Suleymanova)

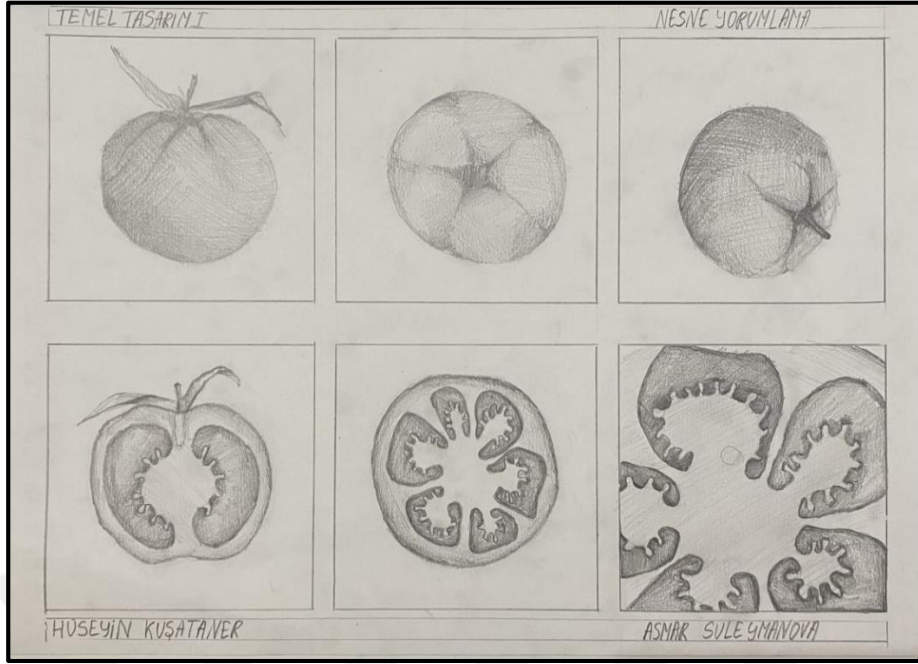
Şekil 3.9’da da görüldüğü gibi noktaların dairesel yönlerle iç içe oluşturduğu üstten 2. kutuda bulunan nokta çalışması, soyut kompozisyonun öğrenci tarafından algılandığını ifade etmektedir. Öğrenci kompozisyonda birlik, denge, oran-orantı, ahenk gibi temel tasarım ilkelerini ve nokta, çizgi, biçim gibi temel tasarım elemanlarını kullanmıştır ve bunun farkındadır.

5.hafta için çalışmalarını ve kritiklerini dinleyen öğrencilere 6.hafta için ödev verilmektedir. Ödev konusu, kendi seçtikleri doğadan somut bir nesnenin fotoğrafını çekip daha sonra o nesneyi çizmeleridir. 6 adet kareye seçtikleri somut nesnenin farklı yönlerden karakalem çalışmaları yapılmıştır. İlk üst 3 karede seçilen nesnenin farklı yönlerden çizimleri istenirken alttaki 3 kare için o nesnenin kesilip yine farklı yön ve uzaklıktan çizilmesi beklenmiştir. Kesilen kısmın son karesinde ise daha da yakınlştırılmış bir şekilde kompozisyon tamamlanmıştır.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 6. hafta**

6. hafta dersi, öğrencilere 5.hafta ders sonunda verilen ödevlerin geri dönüşleri üzerinden ilerlenmiştir. Öğrencilere, yapmış oldukları çalışmalar üzerinden kritik verilerek yeni bakış açıları kazandırmak ve henüz renge girmeyen öğrenciden siyah ve beyaz tonlarda devam edip odağın “soyut düşünmek” olması öğretim elemanı tarafından hedeflenmiştir.

Şekil 3.10’da öğrencinin seçmiş olduğu domatesi farklı yönlerden tek parça olarak kağıda aktardığı, daha sonra ise domatesi kesip içte kalan kısımların detay çizimlerini de alttaki üç kareye aktardığı görülmektedir. Öğrenci, domatesin iç görsellerini çizirken her karede domatese daha yakın açıdan bakıp domatesi gözlemleyerek çizmiştir.

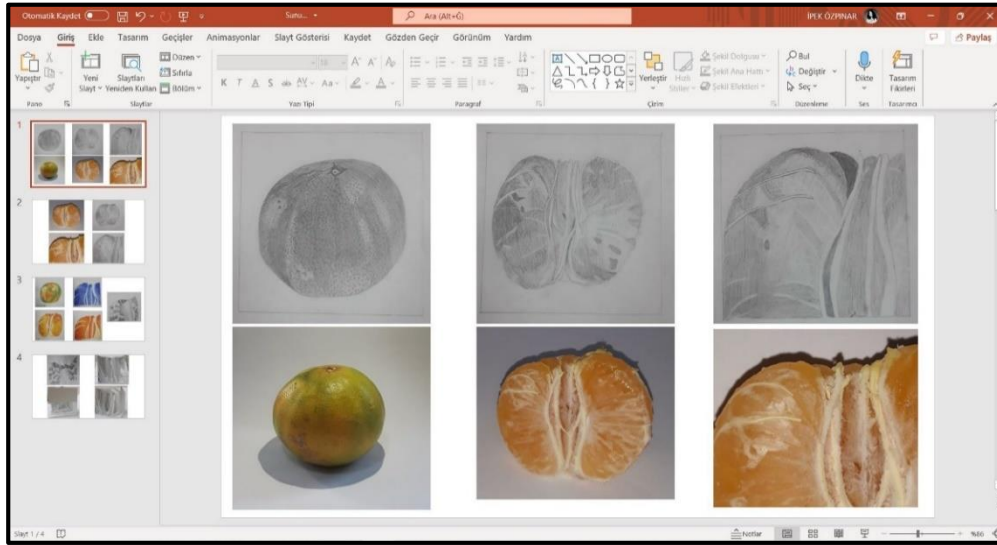
Şekil 3.10. 6. hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Asmar Suleymanova)

6. hafta öğrenciler, çizimlerine tonlama da katmaya başlamış ve yine çizimlerini dijital ortama aktararak arkadaşlarına ve öğretim elemanına sunmuştur.

Şekil 3.11. 6. hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Şerife Şeyda Uurlu)

Şekil 3.11'den alınan öğrenci çalışmasını öğrenci power point sunumu şeklinde microsoft teamse yüklemiş (Şekil 3.12) ve derste bu sunumla öğretim elamanından kritik almıştır.

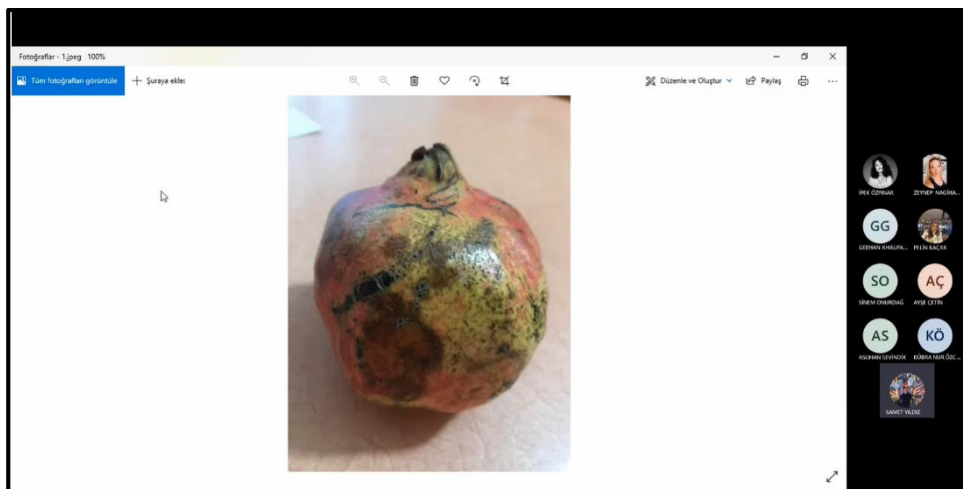

Şekil 3.12. Öğrencinin microsoft teamse yüklediği power point sunumu (Öğrenci: Şerife Şeyda Urlu)

Şekil 3.12’de öğrencinin sınıfına ve öğretim elemanına sunduğu ekran karesinden bir görüntü yer almaktadır. Power point sunumunun geçiş sırasını ise öğrencinin kendisi sunum süresine göre ayarlamaktadır.

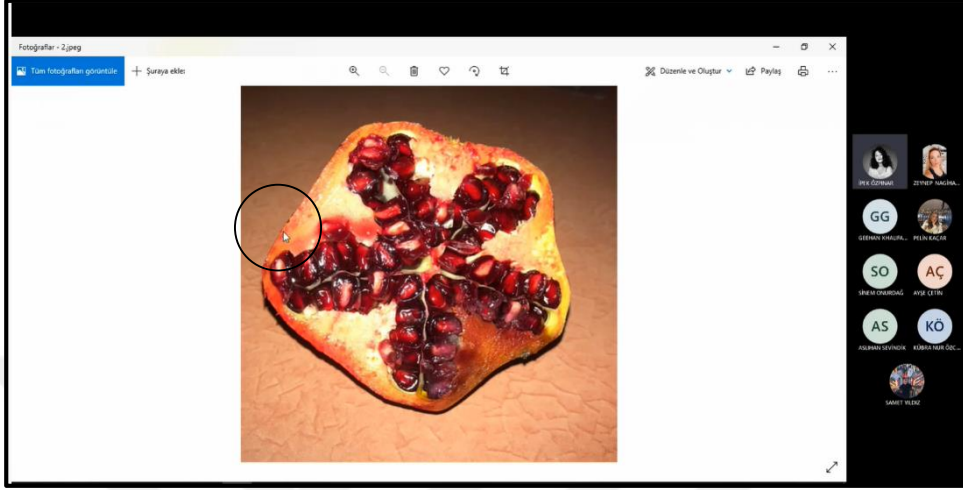
- Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 7. hafta

7. hafta da yine aynı ödevden devam edilmektedir. Öğrenciler teams üzerinden ödevini sırasıyla yansıtıp öğretim elemanından hem kritiğini dinlemekte hem de çalışmayı nasıl yaptığına dair öğretim elemanı ile iletişime geçmektedir. Microsoft teamste dersin nasıl ilerlediğine dair daha detaylı görseller şekil 3.13, şekil 3.14, şekil 3.15, şekil 3.16, şekil 3.17 ve şekil 3.18’de ders sırasında alınmış ekran görüntüleriyle aşağıda sıralanmıştır.

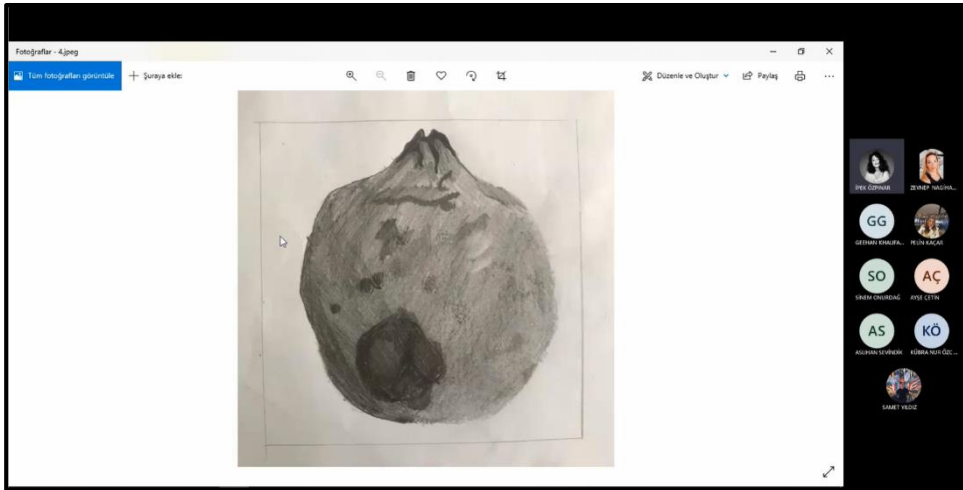
Şekil 3.13. 7. hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü
(Öğrenci: Samet Yıldız)

Öğrenci, öğretim elemanının daha net görebilmesi için hazırladığı görselleri tek tek ders esnasında sınıf ile paylaşımına açmaktadır. Şekil 3.13'te sağ tarafta derse katılan öğrenciler ve öğretim elemanı yuvarlak bir şekil içerisinde altında herkesin ismi yazacak şekilde gösterilmektedir. Fotoğraflı olanların görseli yer alırken, fotoğraf koymayanların yuvarlak içerisinde isim ve soy isimlerinin sadece büyük harflerinin yazılıdır.

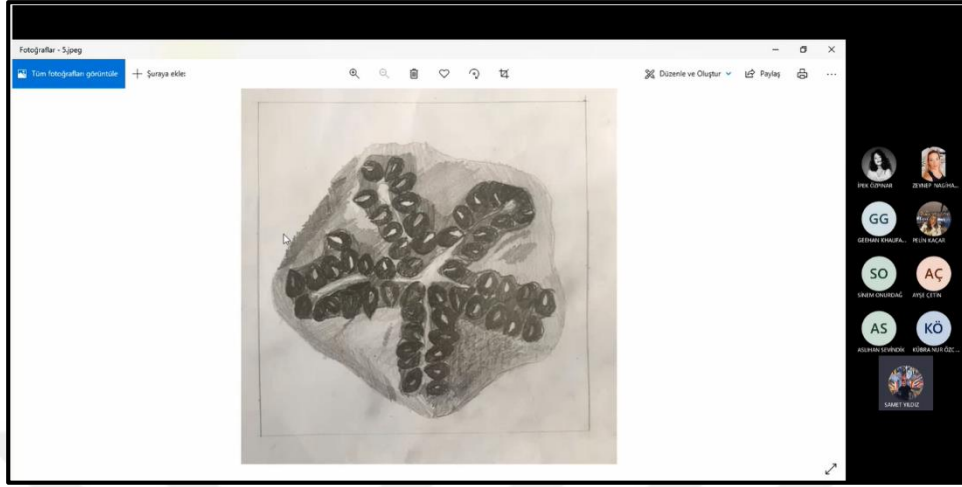
Şekil 3.14. 7. hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)

Öğretim elemanı, öğrencinin açtığı görseller üzerinden ok figürüyle öğrenciye anlatmak istediği konuyu ifade etmektedir. Ancak öğrenci, sistem üzerinden kendi yayınladığı görsel için öğretim elemanının müdahale etmesini onaylarsa öğretim elemanı sistem üzerinden yetki alabilmektedir. Şekil 3.14'te öğrenci, öğretim elemanı ile uzaktan eğitimle iletişim kurarken öğrencinin ok işareti yuvarlak çerçeveye belirtilmiştir.

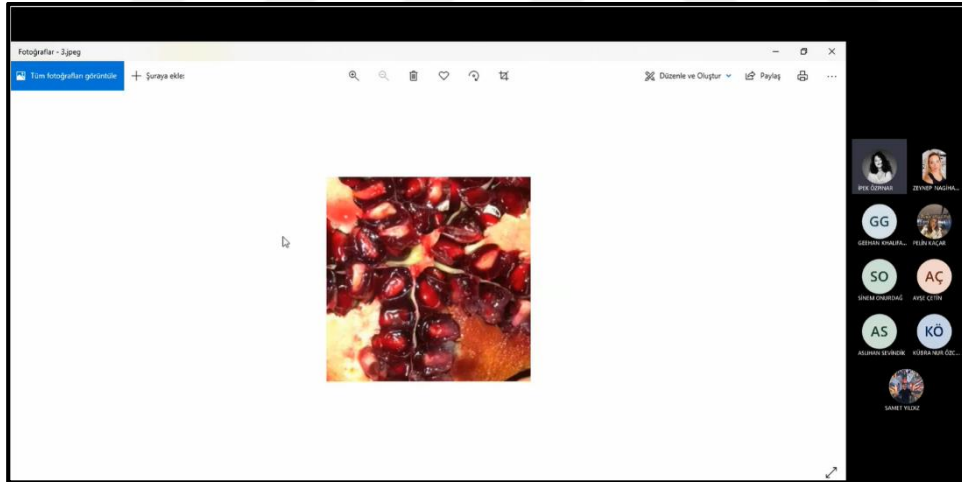
Şekil 3.15. 7. hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)

Şekil 3.13 ve şekil 3.14’te nar görsellerini gösterip daha sonra o görsellere bakarak çizdiği çalışmayı açan öğrenci ve derste bulunan tüm öğrenciler şekil 3.15’te öğretim elemanının anlattığı kritiği dinlemektedir.

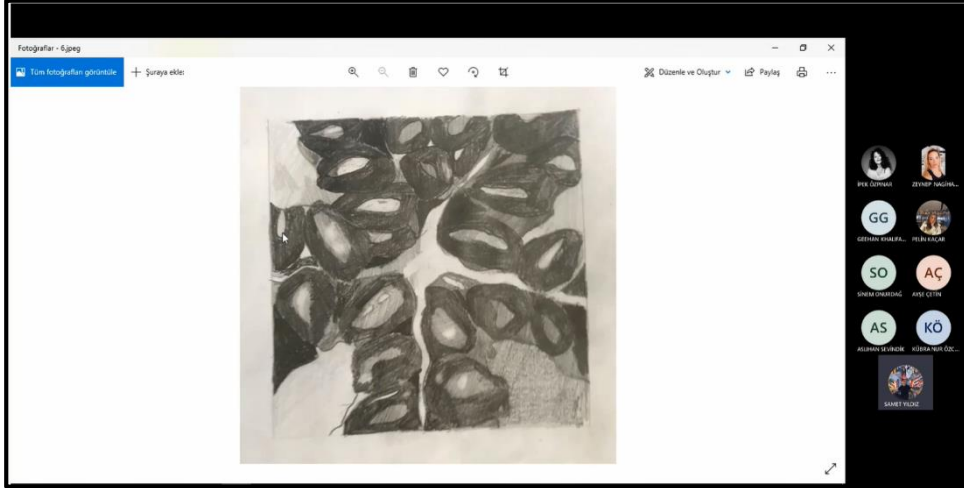
Şekil 3.16. 7. hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)

Şekil 3.16’da öğrenci, narı kesip içini çizdiği çalışmayı Microsoft teams üzerinden öğretim elemanına ve diğer arkadaşlarına göstermektedir.

Şekil 3.17. 7.hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)

Verilen ödevde 6 kareden, son kare için istenen çalışma da şekil 3.17’de de görüldüğü gibi öğrenci ilk başta çiziceği nar detayının fotoğraf kadrajını önceden belirleyip tüm sınıfa microsof teamsten sunmaktadır.

Şekil 3.18. 7. hafta dersinde Microsoft teams üzerinden alınmış ekran görüntüsü (Öğrenci: Samet Yıldız)

Şekil 3.18’de öğrencinin şekil 3.17’de gösterdiği narın detay fotoğrafının yine aynı detaydan çizimi görülmektedir. Görselle bire bir çizmeye gayret gösteren öğrencinin narın iç zarının dokusuna kadar çizimi benzetmeye çalıştığı görülmektedir. Öğrencinin detayları fark etmesini, algılayıp kâğıda aktarmasını sağlayan ödevle çizim yeteneklerini de geliştirmeye devam etmektedirler. Öğrencilerden 8. hafta için yakından çizdikleri somut nesnelerin soyut kompozisyonları istenmiştir.

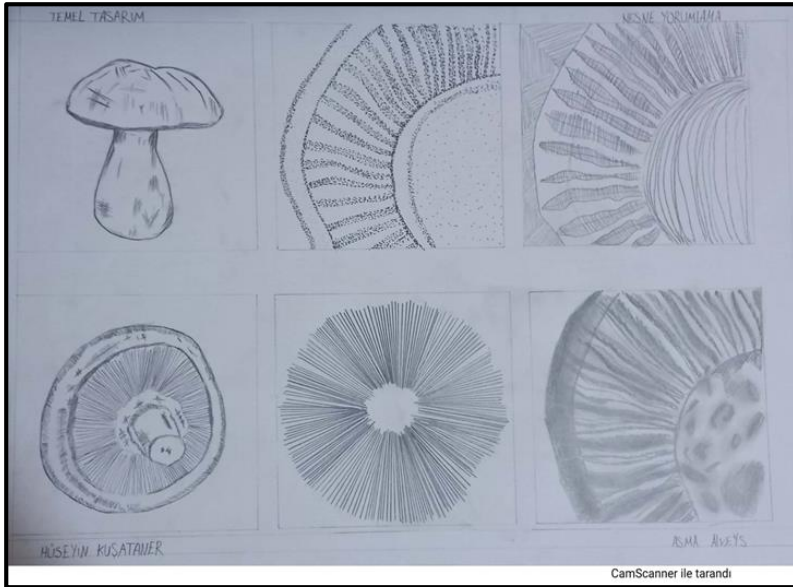
- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 8. hafta**

8. hafta, görsel ve çizimleriyle uzaktan eğitime katılan öğrenciler, her hafta olduğu gibi yapmış oldukları çizimleri öğretim elemanı ve öğrencilerin göreceği ortak alanda sunum yaptılar. Aldığı kritiklerle çalışmalarını her hafta geliştirmeye çalışan öğrenciler bu hafta geçen hafta çizdikleri nesneleri soyutlamaya çalışmışlardır.

Şekil 3.19. 8. hafta dersi için öğrencinin farklı açılardan fotoğrafını çektiği mantar görselleri (Öğrenci: Asma Alveys)

Şekil 3.19’da öğrencinin farklı yönlerden çektiği mantar görselleri yer almaktadır. Fotoğrafları, bazı öğrenciler daha net görünmesi adına tarattıktan sonra ortak ekranda sundular. Şekil 3.19 ve şekil 3.20’de taratılan görseller yer almaktadır. Fotoğrafın altında taratıldığına dair bilgi de yazmaktadır.

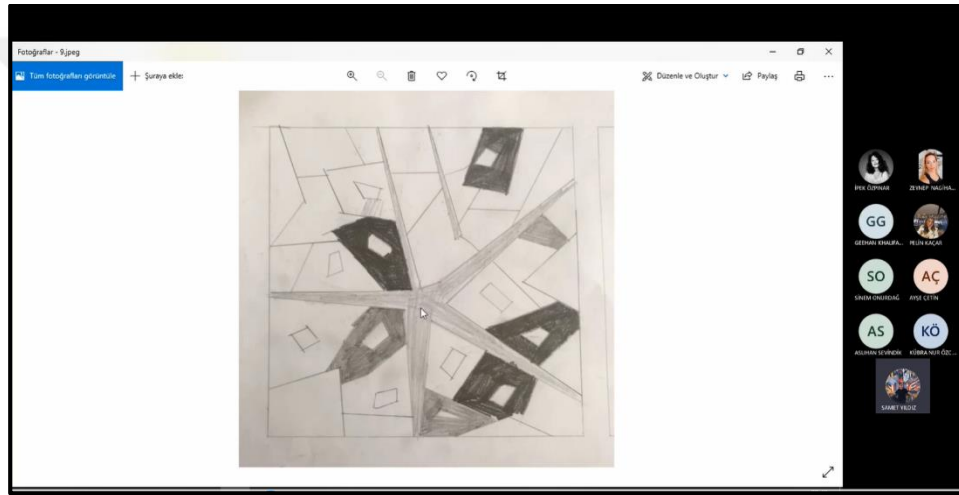

Şekil 3.20. 8. hafta dersi için yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Asma Alveys)

Şekil 3.20’de öğrenci sol karelerde mantarı somut formda çizerken diğer karelerde yavaş yavaş mantarın somut formundan çıkış yaparak mantarı çizgisel olarak ifade etmeye çalışmıştır. Yine mantar algılanmaktadır ama bu çizgisel olarak daha soft bir algıyla karşı tarafa aktarılmaktadır. İlk soyutlama çalışmalarıyla kritiklerini dinleyen öğrencilerden 9.hafta için soyutlama kompozisyonlarını, derste verilen kritiklerden yola çıkarak geliştirmeleri istenmiştir. Öğrenciler, soyutlama yaparken aynı zamanda temel tasarım ilke ve elemanlarını da kullanmışlardır.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 9. hafta**

9. hafta soyutlamayı kompozisyona taşıyan öğrencilerden birinin çalışması şekil 3.21’de gösterilmiştir. 9. haftadan 14. haftaya kadar aynı öğrencinin uzaktan eğitimle gelişimini görmek adına tek bir çalışmadan görsellere yer verilmiştir.

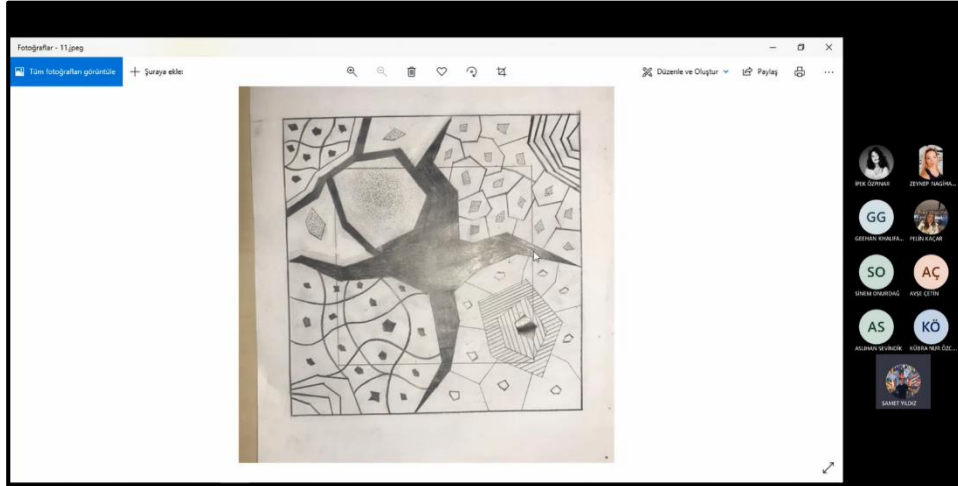

Şekil 3.21. 9. hafta yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)

Narı soyutlayan öğrencinin şekil 3.21’de 9. haftada çizdiği soyutlama çalışmasında nar taneleri ve narın iç zarı gözle seçilip rahat bir şekilde algılanmaktadır. Öğrenci, iç zar ve tanelerini 10. hafta için temel tasarım ilke ve elemanlarını ele alarak daha fazla soyutlamaya odaklanması gerektiğini öğretim elemanının kritiğinden anlamıştır. Öğrencinin 9. hafta gerçekleştirdiği eskiz çalışmasındaki temel tasarım ilke ve elemanlarına baktığımızda denge, ahenk, zıtlık ve birlik unsurlarında eksikleri vardır.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 10. hafta**

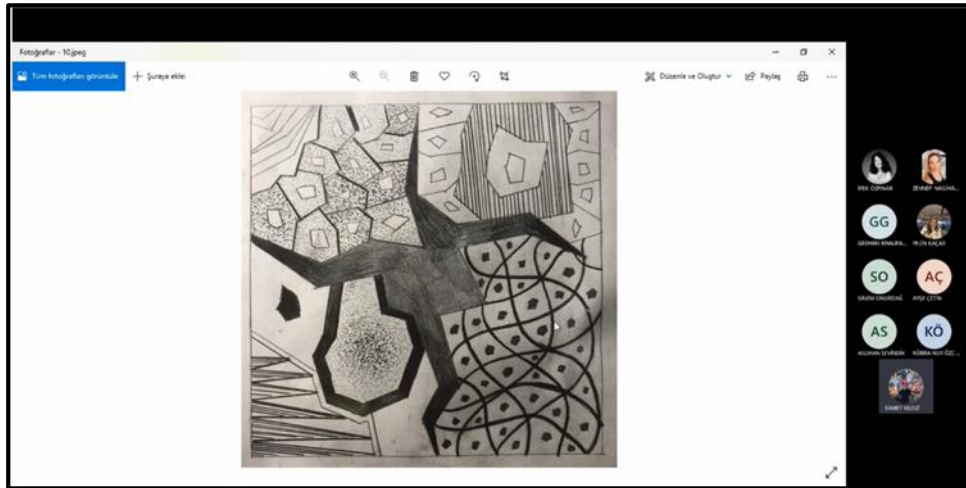
10. hafta da yine derse uzaktan katılan her öğrencinin çalışmasına öğretim elemanı kritik vermiştir. 9. hafta narı soyutlama çalışmasının 10. haftadaki çizimi ve gelişimi şekil 3.22’de gösterilmiştir.

Şekil 3.22. 10. hafta yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)

Öğrenci 9. hafta öğretim elemanından aldığı kritiklerle birlikte narın iç zarını ve nar tanelerini daha farklı gösterebilmiş ve kendi yaratıcı dünyasından yola çıkarak özgün bir kompozisyon oluşturmuştur. Narın ilk somut çiziminden başlayıp süreç içerisinde bu noktaya kadar gelinmesi uzaktan eğitimle dersi iyi takip eden öğrenci ile dersi doğru aktarabilen öğretim elemanının başarısıdır. Estetik anlamda daha iyi bir seviyeye ulaşan çizimin başarısı ise, öğrencinin temel tasarım ilke ve elemanlarını daha uyumlu bir şekilde kompozisyona işlemesiyle gerçekleşmiştir. Şekil 3.21'deki yani 9. haftada çizdiği eskiz çalışmasında eksik olan ilkelerden denge, ahenk ve zıtlık yakalanmıştır. Birlik kavramı biraz daha geliştirilebilir.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 11. hafta**

Şekil 3.23. 11. hafta yapılan öğrenci çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)

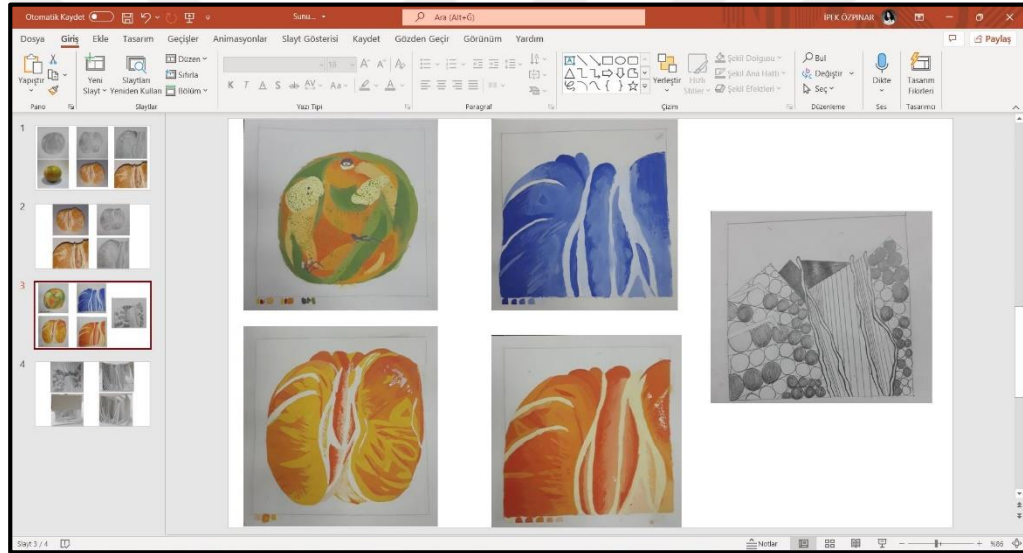
11. hafta narı soyutlayan öğrencinin çalışmasını şekil 3.23'te incelediğimizde soyutlamayı kavradığını görmek mümkündür. Öğrenci, narın iç zarı ve tanelerinden kopmadan kompozisyonunu geliştirmiştir. Temel tasarım ilke ve elemanlarına uyarak

akış içerisinde, yaşayan bir kompozisyon elde etmeyi başarmıştır. Kompozisyonun eksikleri yine olmasına rağmen çalışma belli bir aşamaya ulaşmıştır.

Ders süreci yine tüm öğrencilere verilen kritiklerle tamamlanmıştır. 12. hafta için nesne yorumlamada soyutlama çalışmalarını tamamlayanların, çizimlerini 3 boyuta aktarması istenmiştir.

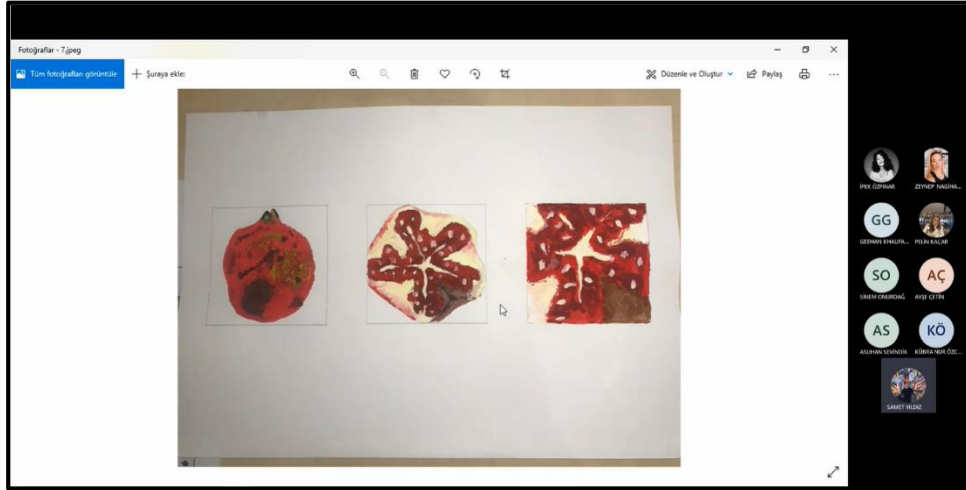
- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 12. hafta**

Öğrenci çalışmalarında amaç ilk başta soyut düşüncenin kavratılması olduğu için renklendirmeye son haftalar da geçiş yapılmıştır. Guaj boya ile çalışmalarını renklendiren öğrenciler hem guaj boyanın nasıl kullanıldığına dair bir deneyim kazanmış hem de renklendirdiği soyut çalışmalarında hangi rengin hangi renklerle bir uyum yakaladığına dair kendi edindikleri tecrübelerle renk algısını geliştirmiştir. Temel tasarım elemanlarından biri olan renk kavramının da böylece öğrenciye aktarılması sağlanmıştır.

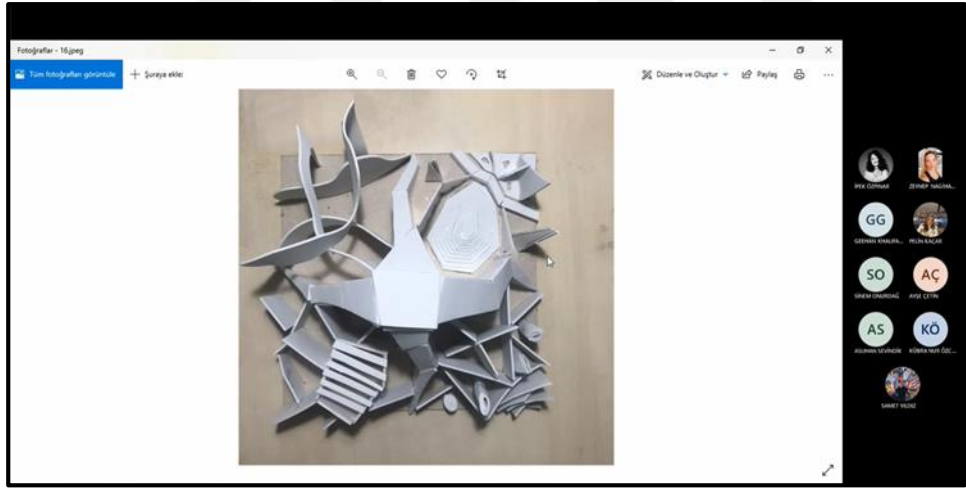
Şekil 3.24. 12. hafta yapılan öğrenci eskiz çizimleri ve guaj boya çalışmalarının power point sunumu (Öğrenci: Şerife Şeyda Uurlu)

Şekil 3.24'te öğrenci kullandığı renk tonlarını sol alta küçük ebatlarda işleyerek kendi renk skalasını ortaya çıkarmıştır. Renkleri doğru oranda ve dengeli bir şekilde kullanarak ödevini tamamlamış ve power point ile hazırladığı sunum ile sınıfa sunmuştur. Öğrencilerin çoğu ilk kez guaj boya kullanacağı için öğretim elemanı, öğrencilere hem sözlü olarak anlatmış hem de guaj boyanın uygulanaşına dair örnek videolar bulup öğrencilerle linkini paylaşmıştır.

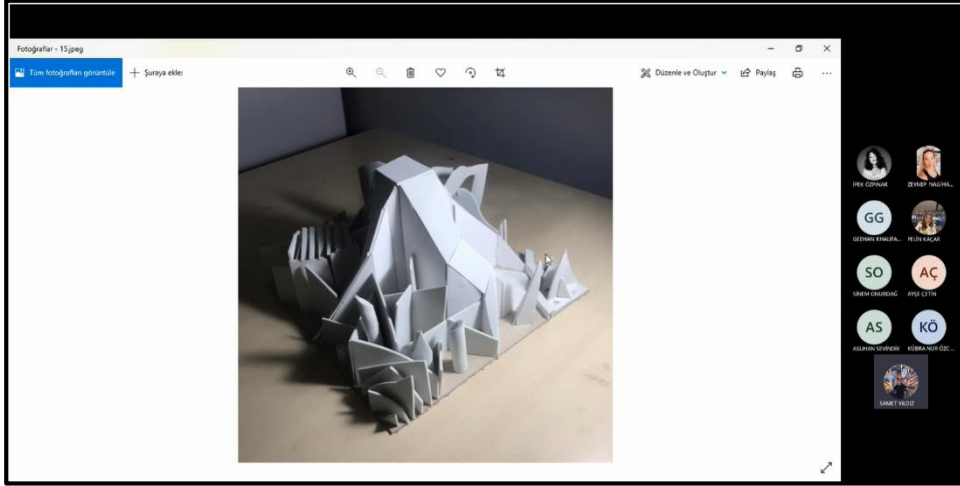
Şekil 3.25. 12. hafta yapılan öğrenci guaj boya çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)

Şekil 3.25'te öğrencinin nar çizimi için yaptığı guaj boyayı görmekteyiz. Aynı zamanda geçen haftadan istenildiği üzere makete de geçiş yapılmıştır. Maketler de anlaşılması adına arka fonu sade olan yerlerde fotoğraflanmıştır. Şekil 3.26, şekil 3.27, şekil 3.28 ve şekil 3.29'da nar soyutlamasının maket çalışmaları derste öğretim elemanına gösterilirken ekran görüntüsü alınmıştır.

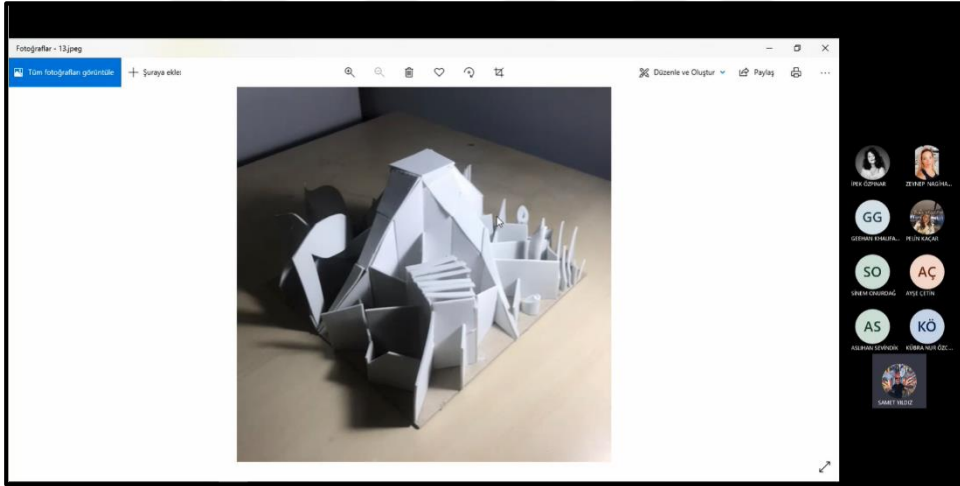
Şekil 3.26. 12. hafta yapılan öğrenci maket çalışmasının üstten görseli (Öğrenci: Samet Yıldız)

Şekil 3.26'da makete üstten bakıldığında öğrencinin temel tasarım ilkelerinden vurgu, denge, uyum, hiyerarşi, oran-orantı ve zıtlık ilkeleri maket üzerinden algılanmaktadır. Makette zemin parçasının üzerindeki parçalar birbiriyle iletişim halindeyken, maketin zeminle olan ilişkisi daha yüzeysel kalmıştır ve böylece birlik (bütünlük) ilkesinin maketin zemin parçasıyla olan ilişkisinde eksik kaldığı söylenebilir.

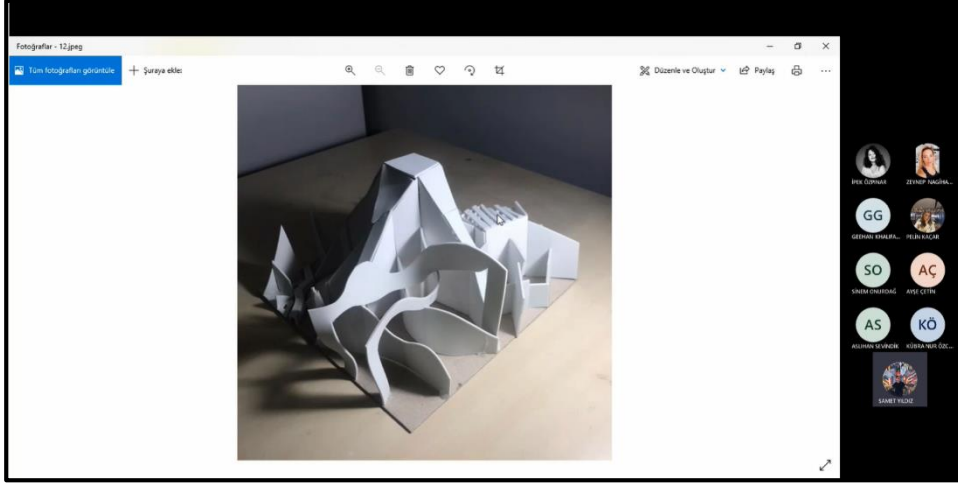

Şekil 3.27. 12. hafta yapılan öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)

Şekil 3.27’de maketin vurgu merkezi ve çevresiyle ilişkisi açık bir şekilde görülmektedir. Farklı açılardan maketlerinin fotoğraflarını çeken öğrenciler, ders sırasında sunum yaparken maketini anlatmakta güçlük çekmezken, tek bir yönden çekilen fotoğraflarda maket net bir dilde anlaşılmamaktadır.

Şekil 3.28. 12. hafta yapılan öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)

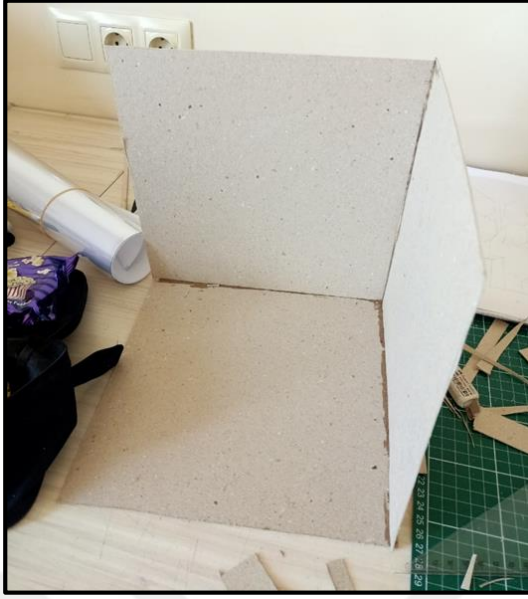
Şekil 3.29. 12. hafta yapılan öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Samet Yıldız)

Öğrenci farklı açılardan ışığı kullanarak gölgelerin de yer aldığı sade bir zemin üzerinde maketinin fotoğraflarını derste sunmak amacıyla çekmiştir. Aldığı kritikler doğrultusunda öğrenci temel tasarım dersinden alması gereken ders verimini alarak süreci olumlu ilerletmiştir.

Süreç boyunca hangi temel tasarım ilke ve elemanlarını maketlerinde kullandıkları öğrencilere derslerde sorulmuştur. Temel tasarım ilke ve elemanlarını kullandıkça estetik algı düzeyi gelişen öğrencinin maketi algılayışı da hafta hafta biçimlenmiştir.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 13. hafta**

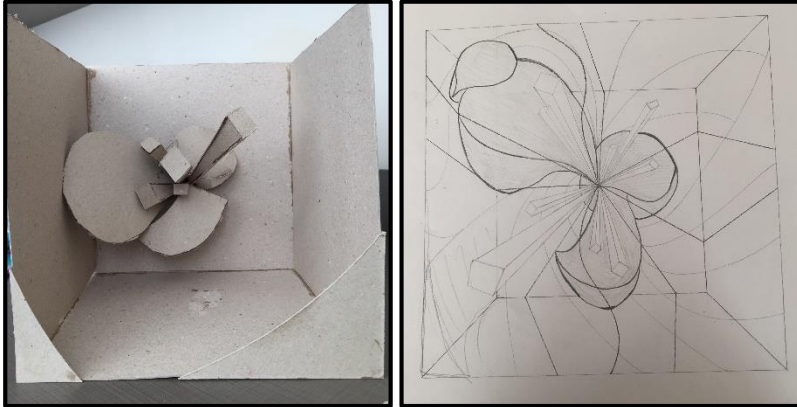
13. hafta da maket kritikleri üzerinden ilerlenen derste öğrencilere bu dönem için uzaktan eğitimle alacakları son kritikler verilmiştir. Her öğrencinin algı, yaşadığı çevre, geçirdiği süreç ve yaratıcılık düzeyi farklı olduğu için yapılan çalışmalar da birbirinden farklı betimlenmiştir.

Şekil 3.30. Öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Kübra Göçer)

Şekil 3.30'daki maket görselinde öğrencinin fotoğraf çekerken çevredeki dağınıklığa dikkat etmeden maketini çektiği gözlemlenmektedir. Uzaktan eğitimde ders süreçlerinde çekilen görselin çekildiği ortamın düzeni ve sadeliği de önem taşımaktadır.

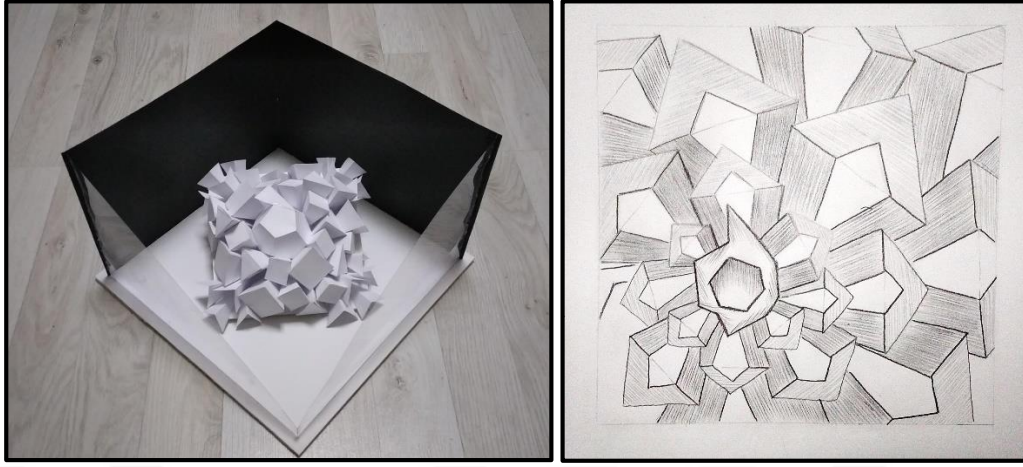
Öğrencilere sınav için hazırladıkları ödevleri microsoft teams üzerinden nasıl teslim edecekleri madde madde aktarılmıştır. Düzenli bir şekilde microsoft teamse öğretim elemanları tarafından yazılan bilgilendirici metinleri takip etmek ise öğrencinin kendi sorumluluğudur.

Şekil 3.31. Öğrenci maket ve maketin eskiz çalışması (Öğrenci: Kübra Göçer)

Online eğitimde ilerleyen temel tasarım ders sürecinde yaşanan elektrik ve internet kesintileri de bazı öğrencilerin derslerden geri kalmasına sebep olmuştur. Derse katılamayan öğrenci, katılamadığı ders kayıtlarını izlese bile kendi çiziminin kritiğini öğretim elemanından o hafta dinleyemediği için derse katılan diğer öğrencilerle aynı etkide ilerleme gösterememiştir. Şekil 3.31'deki maket örneğine bakacak olursak derse katılım az olduğu için öğrencinin çizimdeki kompozisyonu başarılı bile olsa bunu üç

boyuta taşınması aynı oranda başarı yakalayamamıştır. Makette nesneleri biçimlendirirken kenarları kompozisyonun bir parçası yapması gerekirken kenarlar dışarıda bırakılmıştır.

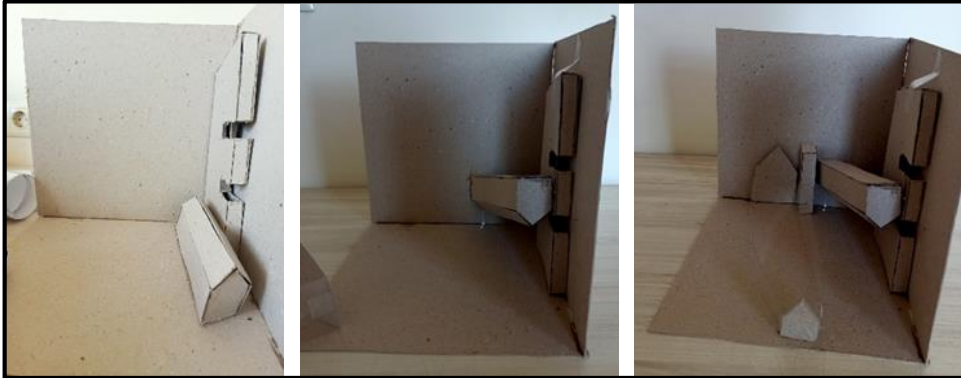

Şekil 3.32. Öğrenci maket ve maketin eskiz çalışması (Öğrenci: Beril Bedelci)

Şekil 3.32’deki öğrenci çalışmasında ise dersi verimli bir şekilde takip edip online derslere düzenli katılım sağlayan bir öğrencinin maket ve eskiz çalışması yer almaktadır. Öğrencinin makette kullandığı saydam ve opak malzeme arasındaki denge, makette algılanan birlik, zıtlık ve vurgu gibi temel tasarım ilkelerine ulaşmaktadır.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim süreci güz dönemi 14. hafta**

Ders sürecinin ilk haftasından son haftasına kadar ilerleme kaydeden öğrenciler yaptıkları çalışmaları öğretim elemanlarının istediği formatta hazırlayıp Microsoft teams üzerinden belirlenen saate kadar teslim etmiştir. Ders süreci her öğrenciye göre farklı düzeyde ilerlemiştir. Konuyu anlayan öğrenciler olduğu kadar zorlanan öğrencilerde vardır. Hem uzaktan eğitimin yaşattığı zorluklar hem de dersin zor kavranılması ve atölye ortamından uzak olması en zorlanılan noktalardır. Şekil 3.33’teki gibi maketini yaparken maketle özdeşleşmeyen ve havada kalan nesneler yapan öğrenciler de olmuştur.

Şekil 3.33. Öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Kübra Göçer)

Öğrencilerden bazıları maketin zemin ve duvarlarını kompozisyonla birleştirmeyi algılayamamıştır. Bu atölye ortamında bile zor algılanırken uzaktan eğitimle dersin algılanması daha da zorlaşmıştır.

Uzaktan eğitimin olumlu tarafına baktığımızda tüm ödevlerini uzaktan Microsoft teams aracılığıyla sunan öğrencilerin slayt ve sunum hazırlama becerileri süreç boyunca gelişmiştir.

3.1.2.2. Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönem

2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar dönemine geçmeden önce ara tatilde öğrencilere bahar döneminin konusu microsoft teams üzerinden duyurulmuştur. Önceden söylenmesinin sebebi ise bahar döneminin konusunun filmler üzerinden ilerlemesi ve öğrencilerin tatilde filmleri rahatlıkla izleme imkânının olmasıdır. Öğrencilere izlemeleri gereken toplam 30 filmle birlikte bahar dönemi işlenecek ilk ders için ödevleri de verilmiştir. Uzaktan eğitimin güz döneminde deneyimlenmiş olması da herkes için ikinci dönem adına daha pozitif bir etki yaratmıştır. Öğretim elemanları ve öğrencilerin microsoft teams programını kullanması pratik hale gelerek ders kaydı alırken ya da ders başlatırken yaşanan sorunlar da bahar döneminde en az düzeye indirilmiştir. İlk 7 hafta “sinemadan mekâna” konusunda, son 7 haftada ise “resimden mekâna” konularında öğrencilerden çalışmalar istenmiştir. Güz döneminde çizim konusunda acemiliğini atan öğrencilerin verilen ödevleri bahar döneminde daha hızlı sürede yaptıkları gözlemlenmiştir.

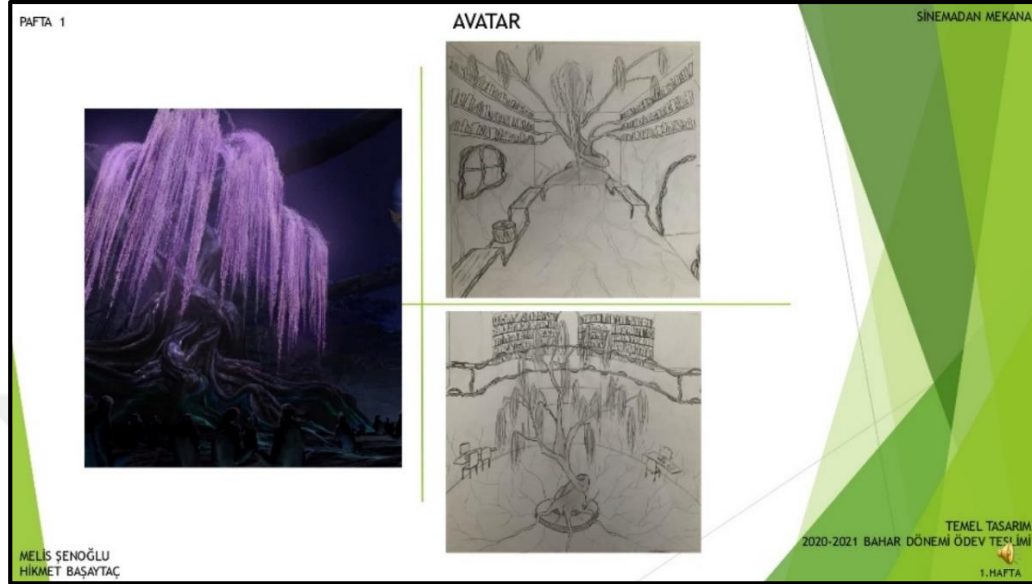
- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 1. hafta**

İlk haftadan öğrencilerin sunumlarına bakılıp kritik verilmeye başlanmıştır. 2020-2021 güz döneminde olduğu gibi bahar döneminde de sunumlar power point aracılığıyla yapılmıştır. İlk hafta öğrenciler seçtikleri filmleri neden seçtiklerine dair açıklamalarda bulunmuş ve filmlerle ilgili çizdikleri eskizlerden kritik alarak yeni döneme başlangıç yapmıştır. Güz döneminde olduğu gibi bahar döneminde de uzaktan eğitim sistemiyle geçen ders için ödev maddelerini, öğretim elemanları microsoft teams’te kendi ders gruplarından yayınlamıştır.

Şekil 3.34. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci çalışması (Öğrenci: Melis Şenoğlu)

Şekil 3.34’ü incelediğimizde öğrencinin power point sunumunda ilk başta dersi tanıtan içeriklere yer verdiği görülür. İkinci slaytta ise öğrenci, belirlemiş olduğu üç filmi neden seçtiğini açıklayarak derste öğretim elemanına ve diğer öğrenci arkadaşlarına sunum yapmıştır.

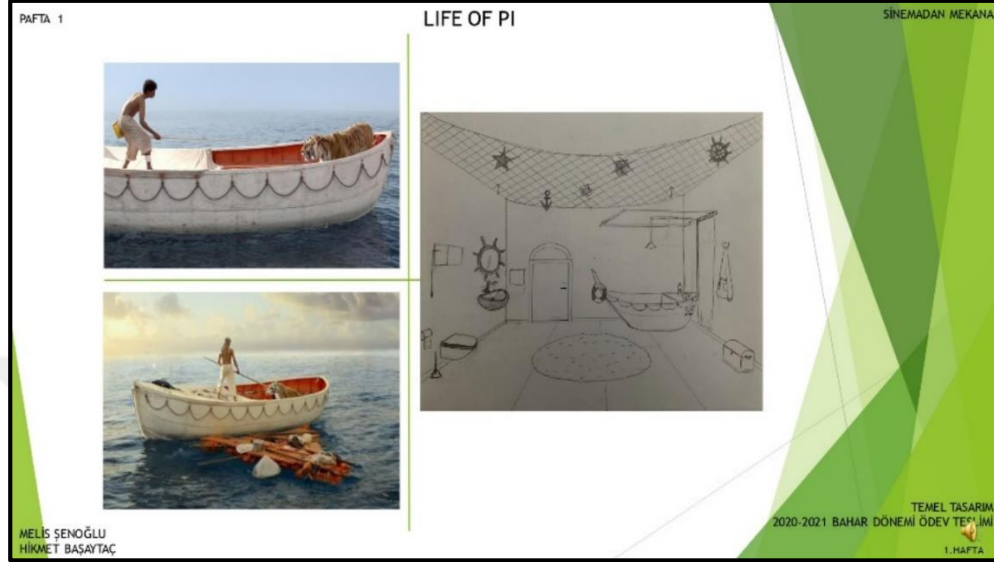
Şekil 3.35. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci eskiz çalışmaları (Öğrenci: Melis Şenoğlu)

Şekil 3.35’te öğrencinin seçtiği “Avatar” isimli film ile ilgili fiziki şartlarda kendi evinde bireysel yaptığı eskiz çalışmalarının sunum içerisindeki fotoğraflarını görmekteyiz. Sunumun sol kısmına etkilendiği sahneden ekran görüntüsü alan öğrenci, sahneyi bir iç mekân kurgusu içerisinde düşünüp eskize dökmüştür.

Şekil 3.36. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci eskiz çalışmaları (Öğrenci: Melis Şenoğlu)

Şekil 3.36’da başka bir filminden seçilen görseller ve görsellere ait eskiz çalışmaları görülmektedir. Öğrenci, ekran görüntüsü aldığı filmi somut bir şekilde eskiz çalışmalarına da aktarmıştır. Öğrencilerden ileriki haftalar için istenen ise temel tasarım ilke ve elemanlarını kullanarak, filmi yansıtan daha soyut bir kompozisyon oluşturmaları olacaktır.

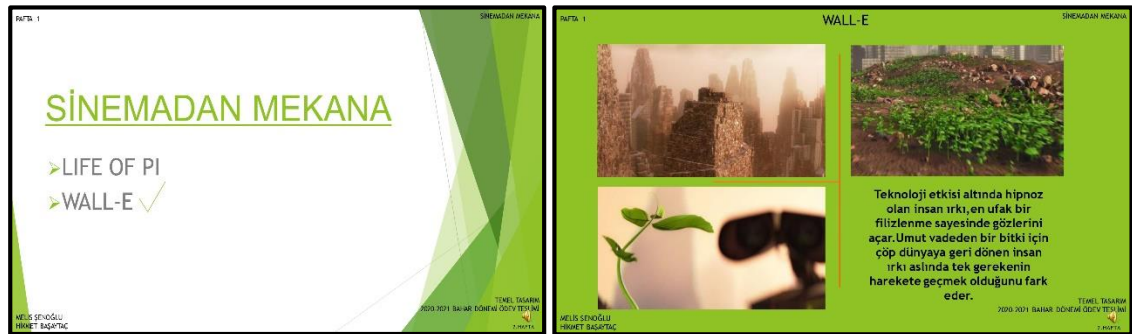

Şekil 3.37. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci eskiz çalışmaları (Öğrenci: Melis Şenoğlu)

Şekil 3.37’de yine aynı öğrencinin farklı bir filmi konu alarak yaptığı eskiz çalışması yer almaktadır. Her öğrenciden seçtiği filmlerden etkilendiği sahnelerin eskiz çalışmalarını öğretim elemanına gösterip tek bir film üzerine yoğunlaşması istenmiştir.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 2. hafta**

Temel tasarım dersinin 2. haftasında ise öğrenciler tek bir film üzerine yoğunlaşarak tekrar bir kompozisyon oluşturmuştur. Şekil 3.38’deki çalışmada öğrenci, Wall-E filmini seçmiştir. İlk slaytlarda filmin konusundan bahsetmiş ve online ders sırasında öğretim elemanı ve sınıf arkadaşlarına seçtiği filminden bahsetmiştir.

Şekil 3.38. Microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci power point çalışması (Öğrenci: Melis Şenoğlu)

Konu ile mekân kurgusunun bütünlüğünün sağlanması için öğrencinin seçtiği filme olabildiğince hâkim olması gerekmektedir. Geçen haftadan alınan kritikler sayesinde 2.hafta çizilen eskiz çalışmaları incelendiğinde, öğrencilerin tasarım ilke ve elemanlarını da çizimlerine eklemeye başladıklarını şekil 3.39’da görmekteyiz. Öğrencilerde haftadan haftaya gelişim gösteren durum ise COVID-19 dönemine rağmen uzaktan eğitimle dersin online olarak işlenebilmesi olmuştur. Her hafta derse katılım gösterip kritik alan öğrenciler, kendilerini tekrarlamayıp, çalışmasının üzerine hep eklentiler, ek fikirler koyarak diğer derse hazırlıklı gelmiştir.

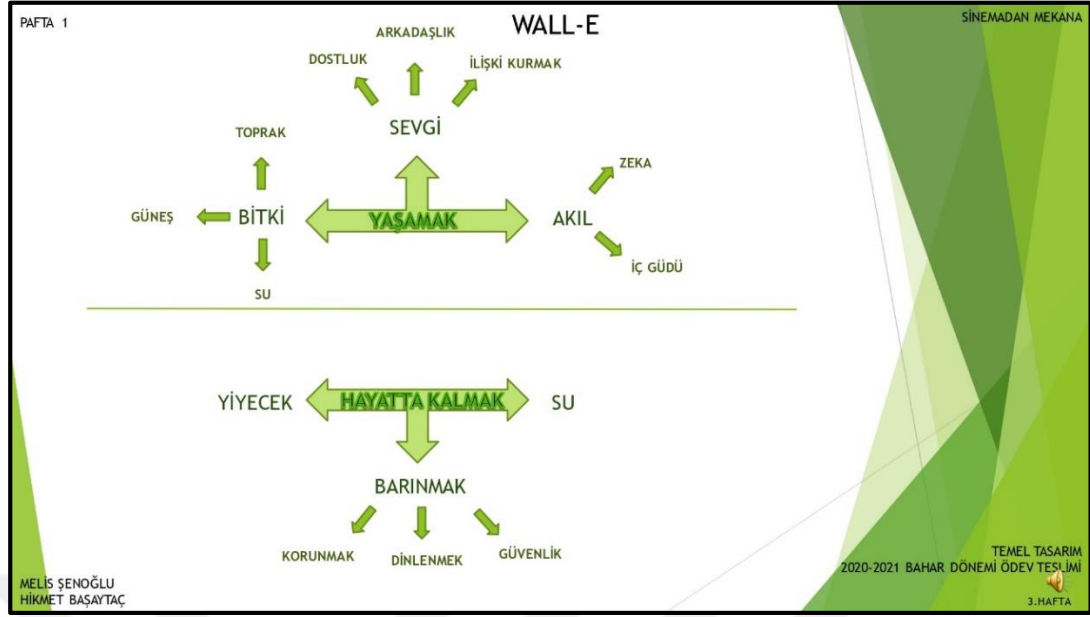
Şekil 3.39. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci eskiz çalışmaları (Öğrenci: Melis Şenoğlu)

Şekil 3.39’daki öğrenci çalışması incelendiğinde, öğrencinin Wall-E filmini izleyip filmin konusunu eskiz çizimiyle yansıttığını ve neden bu şekilde çizdiğine dair de açıklamasını power point sunumunda görmekteyiz.

Öğrencilerden 3. hafta için ödev olarak, seçtikleri filmle ilgili çağrışım yapan kelimeleri ve bu kelimelerin birbirleriyle olan ilişkisini temsil eden şematik bir gösterim yapmaları istenmiştir.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 3. hafta**

3. hafta öğrenciler, seçtikleri film için filmle ilgili anlam yakaladıkları kelimelerin yer aldığı power point sunumlarını, microsoft teams üzerinden öğretim elemanı ve sınıf arkadaşlarına sunum yaparak anlatmıştır. Kritiklerini alan öğrenciler her hafta olduğu gibi, diğer arkadaşlarını dinlemek için microsoft teamste kendilerini sessize alarak dersi dinlemeye devam etmiştir. Fiziki bir atölye ortamı olmasa bile öğrencilerin online ortamda diğer arkadaşlarının ödev kritiklerini dinlemesi de öğrencilerin gelişimi açısından fayda sağlamıştır.

Şekil 3.40. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan şema örnekleri (Öğrenci: Melis Şenoğlu)

Şekil 3.40'ta öğrencinin Wall-E filmi için oluşturduğu kelime bağlantıları görülmektedir. Filmin ana konuları “yaşamak ve hayatta kalmak” olduğu için öğrenci, iki ana başlık altında inceleme yapmıştır.

4.hafta için öğrencilerden eskiz maketi yapmaları istenmiştir. Eskiz maketi istenmesinin sebebi ise öğrencilerin, çizimden 3 boyutlu çalışmalara geçerken tedirgin olmayıp daha cesur adımlar atmalarını sağlamak olmuştur. Öğrencilere maket malzemesi olarak COVID-19 döneminin kısıtlı imkânları nedeniyle fazla bir sınır konulmamıştır. Evlerinde bulunan malzemeleri de değerlendirebilecekleri belirtilmiştir.

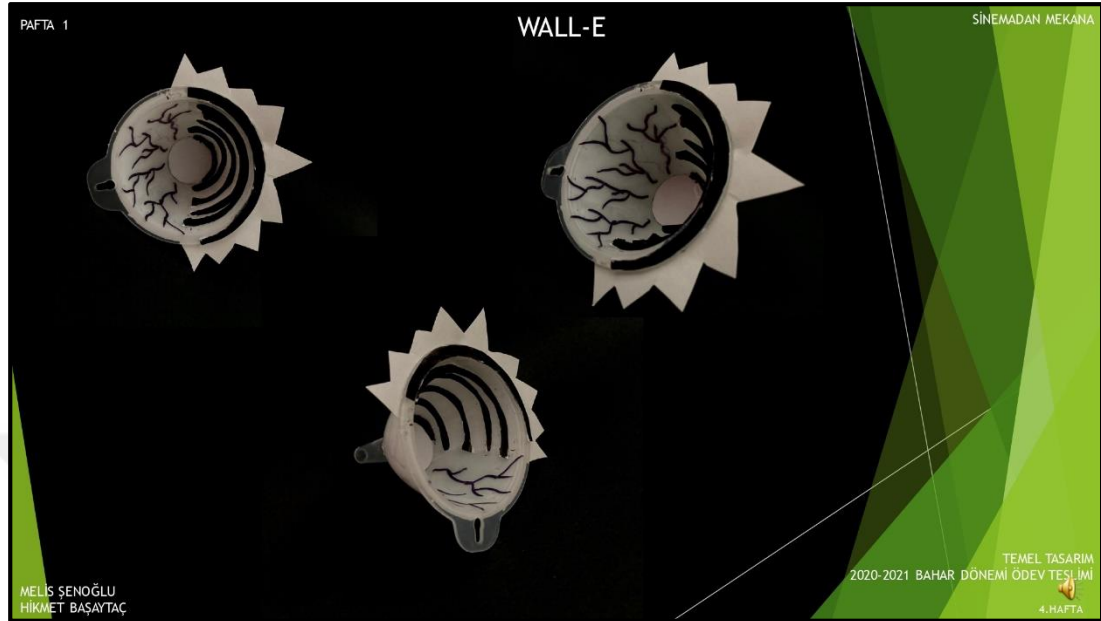
- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 4. hafta**

4. hafta eskiz maketi ve eskiz çalışmasını ilerleten öğrenciler, uzaktan eğitim sistemiyle dijital ortamda, evlerinde bireysel fotoğrafladıkları çizimlerin ve maketin kritiklerini dinlemişlerdir.

Şekil 3.41. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci eskiz çalışmaları (Öğrenci: Melis Şenoğlu)

Şekil 3.41’de öğrencinin eskiz maketinin, eskiz çizimleri yer almaktadır. Bu öğrenci her hafta düzenli derse gelmeye çalıştığı için haftadan haftaya ilerleme göstermiştir.

Şekil 3.42. Power pointten hazırlanan ve microsoft teams üzerinden sunulan öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Melis Şenoğlu)

Şekil 3.42’deki power point sunumunda öğrencinin eskiz maket görselleri yer almaktadır. Maket malzemesi olarak huni kullanan öğrencinin, pandemi süreci nedeniyle çoğu öğrenci gibi evinde bulunan malzemelerden yararlandığı görülmektedir.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 5. hafta**

5. hafta öğrenciler ara jüriden önce son kez maket kritiği almak için online derse katılmıştır. Şekil 3.43’teki çalışma, Şekil 3.42’deki eskiz maketinin gelişmiş ve sunumu tamamlanmış halidir. Öğrencinin düzenli online derse katılımıyla öğretim elemanından aldığı kritikler sayesinde maketini temel tasarım ilke ve elemanlarına en yakın şekilde yaptığı görülmektedir. Öğrenci maketinde ip, plastik ve karton gibi farklı dokulara sahip minimal malzemeler kullanmıştır. Makette birlik, oran-orantı, ahenk, zıtlık ve vurgu sağlanmıştır.

Şekil 3.43. Öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Melis Şenoğlu)

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 6.hafta**

Microsoft teams üzerinden online ortamda belli bir saat aralığında öğrencilerin Ara jüri için çalışmalarını teslim etmişlerdir. Çalışmalar notlandırılarak değerlendirme tamamlanmıştır.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 7.hafta**

Ara jüriden sonra öğrencilere yaşadıkları yerlerden bir arazi belirleyip onun görsellerine ve arazi analizlerine ulaşmaları istenmiştir. Bahar döneminin sonuna kadar işlenecek yeni konu için öğrencilerden onlara belirtilen ressamların farklı eserlerinden keyif aldıkları üç eseri seçip onun eskiz çalışmalarını yapmaları istenmiştir. Dersler yine online ve yapılan ödevlerin power point sunumuna verilen ders kritikleri şeklinde ilerlemektedir.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 8.hafta**

Öğrenciler farklı illerden farklı görseller getirerek bu arazi içerisine yapacağı tasarımı, tasarımın işlevini, sirkülasyonun nasıl işleyeceğini, seçtikleri arazinin saatlik olarak kalabalık ya da tenha olduğu zaman aralığı, yaya yollarını, rüzgârın estiği yönü ve daha pek çok kavramı düşünerek derste online olarak sözlü ve yazılı sunum yapmışlardır. Yine power point üzerinden sunumlar eşliğinde temel tasarım dersi yürütülmüştür.

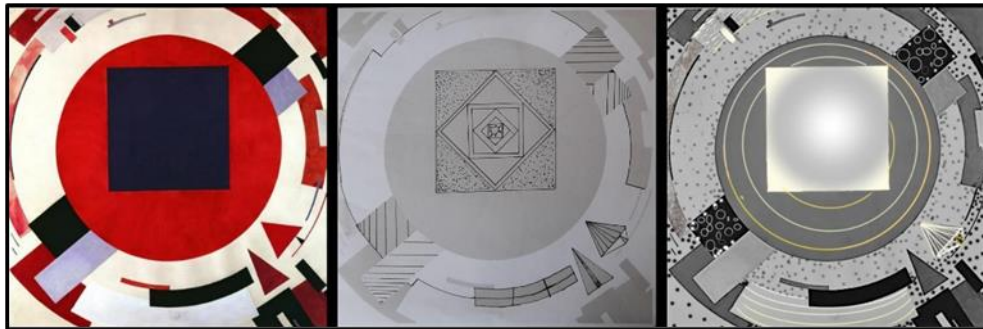

Şekil 3.44. Öğrenci tarafından belirlenen arazinin görselleri (Öğrenci: Ferah Oral)

Şekil 3.44'te ise Muğla'da oturan bir öğrencinin seçeceği soyut resim için tasarım yapacağı arazinin görselleri yer almaktadır.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 9. hafta**

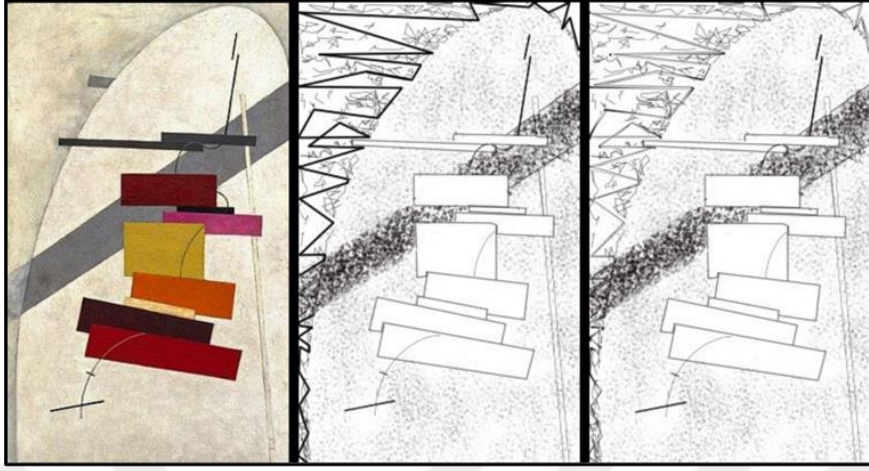
Öğrencilerden belirledikleri arazi için farklı soyut resimler seçip onların eskiz çalışmalarını yapmaları istenmişti. Şekil 3.45, şekil 3.46, şekil 3.47 ve şekil 3.48'de gösterilen örneklerde konuya uygun yapılan eskiz çalışmaları görülmektedir. Bazı çalışmalar, uzaktan eğitimin etkisiyle dijital ortam yoluyla hazırlanırken, bazıları atölye ortamında hazırlanan ödevler gibi fiziki materyaller yardımıyla yapılmıştır. Uzaktan eğitimin sunduğu farklı olanaklardan biri de temel tasarım öğrencisine dijital ortamda eskiz yaptırmak olmuştur.

Şekil 3.45. Resimden mekâna konulu eskiz çalışmaları (Öğrenci: Ferah Oral)

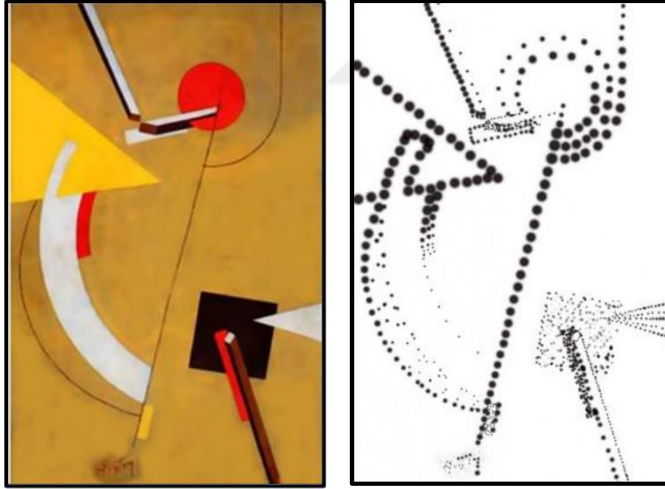
Öğrenci, şekil 3.45'te hem fiziki materyaller yardımıyla hem de dijital ortam olmak üzere iki farklı tarzda eskiz çizimleri yapmıştır. Atölye ortamında sadece elle yapılan eskiz çizimleri, online eğitim sürecinde dijital ortamda da hayat bulmuştur.

Öğrenciler, COVID-19 dönemi boyunca bilgisayarda daha fazla vakit geçirmeleri nedeniyle ödevlere dijital olarak da yaklaştırmışlardır.

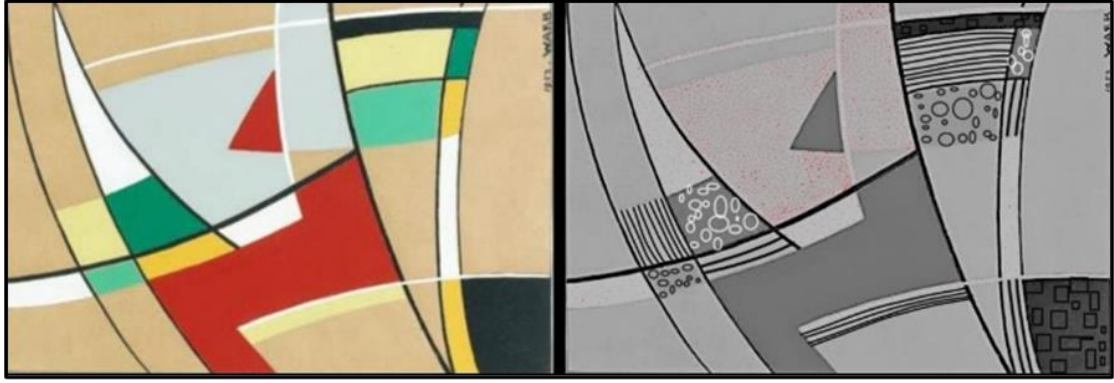
Şekil 3.46. Resimden mekâna konulu eskiz çalışmaları (Öğrenci: Ferah Oral)

Şekil 3.46’da uzaktan eğitimde temel tasarım dersi için çizimlerinin fotoğraflarıyla sunum yapan öğrenci, fotoğrafını çektiği çizim üzerinden tekrar devam ederek sol üst köşede yer alan çizimleri kalınlaştırmış ve farklı bir bakış açısı yakalamıştır. Vurguyu, eskizi baştan çizmeden aynı çizim üzerinden devam ettirerek sağlamıştır.

Şekil 3.47. Resimden mekâna konulu eskiz çalışmaları (Öğrenci: Ferah Oral)

Şekil 3.47’de başka bir öğrencinin sadece noktaları kullanarak oluşturduğu bir çalışma görülmektedir. Çalışmasında noktaların seyrek veya sık oluşundan, noktalar arasındaki oran-orantıdan ve benzerlik gibi unsurlardan faydalanmıştır.

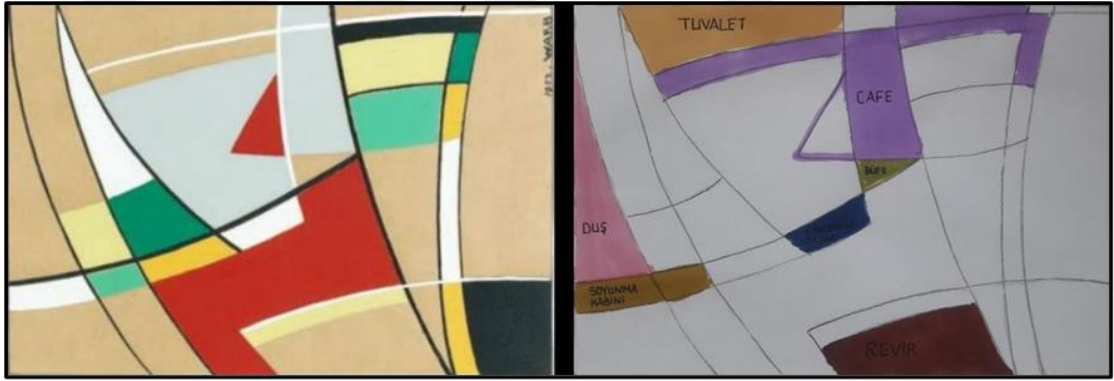

Şekil 3.48. Tonlama, çizgi ve nokta çalışması (Öğrenci: Ferah Oral)

Şekil 3.48’de yine şekil 3.45’te olduğu gibi ödev dijital ortamda hazırlanmıştır. Online işlenip online ortamda sunum yapılan ders için ve uzaktan eğitimle ders sürecinin yeni fikirlere açık olmasından dolayı öğretim elemanları online ortamda hazırlanan ödevleri kabul etmiştir.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 10. hafta**

10. haftadaki ders sürecinde, seçilen resim için sirkülasyonun sağlıklı ve fonksiyonel olarak akabileceği bir gösterim istenmişti. Çalışmalarını hazırlayan öğrencilere, öğretim elemanları tarafından kritikleri verildi.

Şekil 3.49. Fonksiyon Şeması (Öğrenci: Ferah Oral)

Şekil 3.49’da öğrencinin fiziki ortamda hazırladığı fonksiyon şeması verilmiştir. Fonksiyon şemasını doğru bir şekilde yerleştiren ve eskiz çizimlerini tamamlayan öğrencilerden 11. hafta için eskiz maketlerine başlamaları istenmiştir.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 11. hafta**

11. haftada işlenen derste öğrencilerin eksiklerinin ve yapılan eskiz maketlerinin online olarak değerlendirilip kritik verilmesi şeklinde geçmiştir. Temel tasarım ilke ve elemanlarını öğrenen öğrencilerden konuyu anladıklarını belli eden çalışmalar beklenmektedir.

Şekil 3.50. 1/100 ölçekli öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Ferah Oral)

Şekil 3.50’de görüldüğü gibi öğrenciler ölçekli bir şekilde maket çalışması yapmayı da öğrenmiştir.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 12. hafta**

Öğrenciler, yaptıkları eskiz maketleri üzerinden ihtiyaç listesi oluşturarak üç boyutlu hazırlanan mekandaki temel ihtiyaçları belirlemiştir. Bu ihtiyaçlar içinde en acil olan tuvalet ihtiyacı mümkün oldukça yakın ve ortak olan alanlarda konumlandırılmaya çalışılmıştır. Derslerde de öğretim elemanı ve maket sahibi olan öğrenciler arasında yorum ve mantık katılarak yapılan konuşmalar, öğrenciler için önemli kritiklerin temel taşıdır.

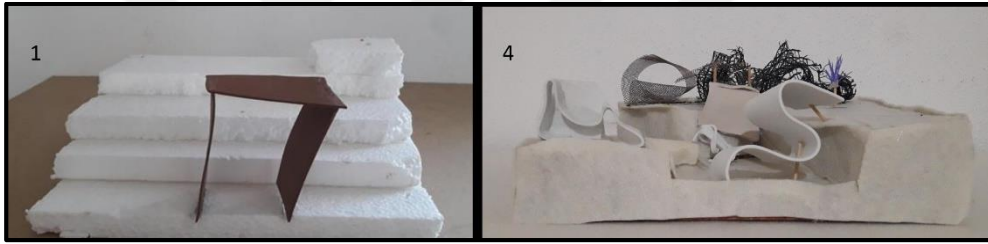
Şekil 3.51. Öğrenci maket çalışması (Öğrenci: Ferah Oral)

Şekil 3.51’de öğrenci tarafından oluşturulan ve maket üzerinde konumlandırılan bir ihtiyaç listesi oluşturulmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde her öğrencinin bireysel ödev sunumları hazırlamasının getirdiği olumsuz yönlerden biri de power point sunum hazırlama şeklidir. Burada öğrencinin sunumu hazırlarken power point sayfa düzeninde sayıları çok büyük ve orantısız yazdığı görülmektedir. Bu orantısız düzen ise sunum

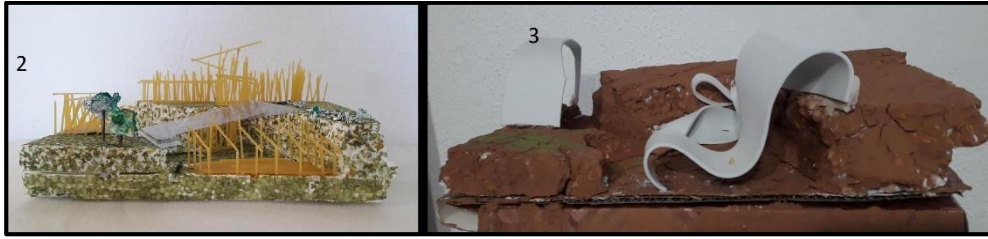
paftasına ilk kez bakan biri için karışıklık oluşturabilir. Sayılarla belirtilen alanların tam olarak hangi alanları kapsadığı net değildir. Temel tasarım dersinde maketin kendisi kadar o maketi sunmak da önemlidir. Uzaktan eğitimle birlikte temel tasarım dersinde bunun gibi sunum hataları olmuştur.

- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 13.hafta**

13. haftada öğrencilere, yaptıkları maket için son kez kritik verilmiştir. Bazı öğrenciler iyi bir gözlemci olarak, evlerinde hangi malzemeye ulaşabiliyorlarsa o malzemeleri kullanarak maketini yapmıştır. Şekil 3.52’de öğrenci, minimal renk tonlarından ilerlemiş ve farklı malzemelere maketinde yer vermiştir. Şekil 3.53’te ise çubuk makarna, eva, kil ve köpük kullanan öğrenci makette farklı doku örneklerine de yer vermiştir. Maketlerde farklı malzeme kullanırken, malzemelerin birbirleri arasındaki uyumun dengeli bir şekilde dağılımını sağlamak gerekir. Denge ve uyum sağlanmazsa, farklı doku ve renklerde kullanılan malzemeler tasarım ilke ve elemanlarına hitap etmeyebilir. Şekil 3.53’te öğrencinin evindeki malzemelerden faydalandığı ama fazla kullanılan malzeme farklılığının maketteki bütünlüğü, uygunluğu olumsuz etkilediği görülmektedir.

Şekil 3.52. Öğrenci maket çalışmaları (Öğrenci: Ferah Oral)

Şekil 3.53. Öğrenci maket çalışmaları (Öğrenci: Ferah Oral)

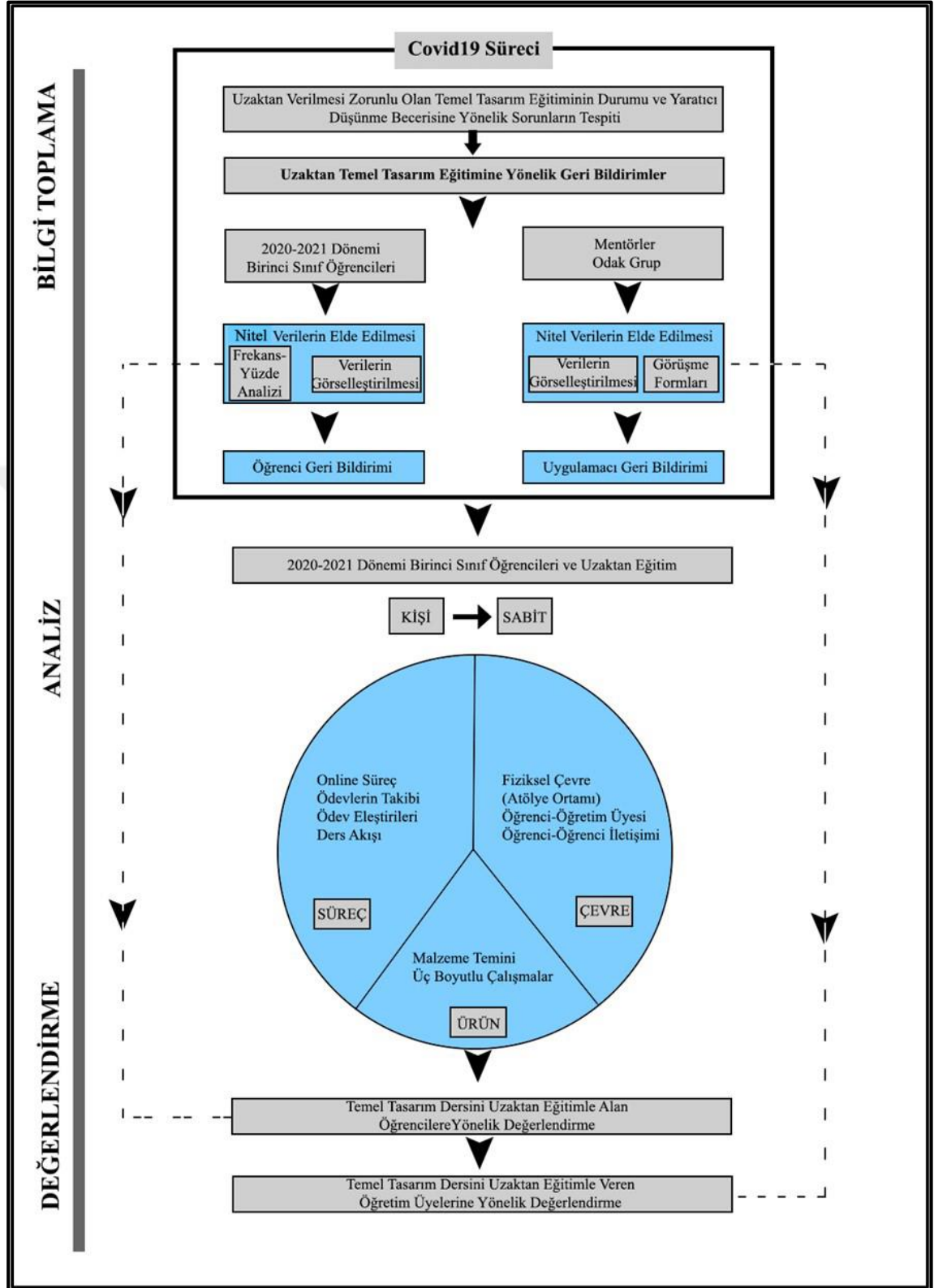
- **Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü uzaktan temel tasarım eğitim sürecinde bahar dönemi 14. hafta**

Final haftası olan 14. hafta da öğrenciler dijital ortamla ödevlerini belirlenen saat aralığında teslim ederek dönemi kapatmıştır. Dijital bir platformda ilk kez tanışıp biraraya gelen 70 öğrenci COVID-19 döneminin getirdiği sağlık tedbirlerinden dolayı uzaktan eğitimle yürütülse de öğretim elemanlarının öğrencileri motive etmesi ve pozitif etki yaratarak dersi aktarma istekleri ve öğrencilerin derse olan hevesi, süreci dinamik tutan etmenler arasında olmuştur.

3.2. Metot

3.2.1. Verilerin toplanması

Çalışmada araştırma sorularının cevaplanması için nitel veriler toplanmıştır. Bu kapsamda analiz ve değerlendirme sürecinde adımlara yönelik farklı yöntem ve teknikler kullanılmış olup çevrimiçi öğrenme ortamları için geri bildirimler (Dekhinet 2008; Olpak ve Kılıç Çakmak 2014) alınmıştır. Geri bildirimin karşılıklı etkileşimle ortaya çıktığını ve etkileşimin mümkün olduğu birçok farklı ortamda geri bildirimin de mümkün olacağı söylenebilir. Geri bildirimler üzerine birçok farklı alanda araştırmalar yapılmıştır (Ayan 2007; Kotan 2012; Genç 2013; Gündüz 2013; Yıldız 2013; Verim 2014; Ay 2015). Bu çalışmalarda her alanın geri bildirimlere farklı bir yaklaşımı olduğu görülmektedir. Böylelikle araştırmada COVID-19 döneminde Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım eğitiminin uzaktan eğitimle geçirdiği sürece yönelik öğrencilerden anketle; öğretim elemanlarından da süreç hakkındaki görüşlerinden 4P modeliyle (çevre, ürün, süreç) hakkında geri bildirimler almak hedeflenmektedir. Çalışma, geri bildirimler üzerine kurulu iki aşamalı olarak tasarlanmıştır. İlk geri bildirim dersi alan öğrenciler üzerinden içeriklere yönelik geri bildirimler iken; diğer geri bildirim, süreci deneyimleyen öğretim elemanlarının geri bildirimleridir.

Şekil 3.54. Çalışma kapsamında düzenlenen araştırma aşamalarına ait akış diyagramı

Şekil 3.54'te verilen akış diyagramında da görülen araştırma aşamaları şu şekildedir:

COVID-19 sürecinde uzaktan verilmesi zorunlu olan temel tasarım eğitiminin durumu ve yaratıcı düşünme becerisine yönelik sorunların tespiti ile şekillenen araştırma kapsamında; gerçekleştirilecek veri toplama tekniğinde, nitel veri toplama tekniği olan yarı yapılandırılmış görüşme formu öğretim elemanlarına ve anket formu ise öğrencilere uygulanmıştır.

Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım dersini uzaktan eğitimle yürütmeyi deneyimleyen 4 öğretim elemanının görüşleri, geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan 7 açık uçlu soru ve 7 çevrimiçi anket maddeleri ile toplamda 14 soruyla alınan görüşleri içerik analizi yöntemi ile işlenmiştir. Sosyal bilimlerde nitel araştırmalarda toplanan verilerin analizinde en çok tercih edilen yöntemlerden biri olan içerik analizi, metin niteliğinde verilerin, konu alanı uzmanı kişilerce sistematik bir şekilde kodlamalar yapılarak daha küçük içerik kategorilerine ve bu kategorilerle bağlı olarak oluşturulan temalarla özetlendiği bir tekniktir (Büyüköztürk vd. 2013). Yapılan içerik analizi ile uzaktan öğretim sürecine ilişkin uzmanların bakış açılarının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

3.2.2. Verilerin analizi

Görüşme formu yardımıyla uzmanlardan, üniversitenizde uygulayıcıların temel tasarım dersini hangi program üzerinden işledikleri; temel tasarım dersini yürüttükleri programın ders sürecinde ne gibi katkılar sunduğu, temel tasarım dersinde öğrencilerin ödev teslimlerinin niteliği, temel tasarım dersinde öğrencilerin ödev teslimlerini hangi program üzerinden nasıl gerçekleştirdikleri, öğrencilerin temel tasarım dersinde ödevlerini dijital ortamda mı yoksa fiziksel şartlarda materyal yardımıyla mı hazırladıkları, temel tasarım dersinde uzaktan eğitimde nasıl bir değerlendirme süreci izlendiği, temel tasarım dersini yürütürken öğretim elemanının uzaktan eğitimde zorlandığı noktaların neler olduğu, temel tasarım eğitimi uzaktan eğitimle yürütmenin atölye şartlarıyla karşılaştırıldığında öğrenciyle iletişimi nasıl etkilediği, temel tasarım eğitiminin uzaktan eğitimle verilmesinin öğretim elemanı açısından olumlu ve olumsuz yönlerinin neler olduğu, pandemi sürecinde temel tasarım dersini yürütmek adına çözüm önerilerinin neler olduğu, çevrimiçi temel tasarımda yaratıcı düşüncenin gelişip gelişmediği, yaratıcı düşüncüyü geliştirmek için neler yapılabileceği, temel tasarım eğitiminin fiziksel ortam yerine sanal/virtüel/dijital ortamda gerçekleşmesiyle yaratıcılığı etkileyen üç unsurdan çevre, süreç ve ürün konularında görüş alınabilecek şekilde planlama yapılacaktır. Böylece uzmanların temel tasarım dersinin işleyiş sürecine ilişkin görüşlerinin derinlemesine elde edilmesi planlanmaktadır.

2020 – 2021 güz ve bahar döneminde Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım dersini alan toplam 70 iç mimarlık öğrencisine yapılacak anket formu ise; araştırmacı tarafından geliştirilen öğrencilerin demografik özellikleri (ad-soyad, yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu) ve Wallas'ın (1926) 4P modelinden (kişi, çevre, ürün, süreçtir) yararlanılarak pandemi ile birlikte temel tasarım eğitiminden etkilenen kişi, çevre, ürün ve sürecin yaratıcılığa etkisi, Akdeniz Üniversitesinde temel tasarım dersini uzaktan eğitimle alan öğrencilerin cevapları üzerinden değerlendirilecektir. Bu çalışmada, 4P modelinden kişi faktörü ele alınmamıştır. Bunun

nedeni çalışmada kişi olarak iç mimarlık bölümüne ilk defa gelen geçmişteki temel tasarım derslerinde de aynı profildeki öğrenci grubu bulunmasından dolayıdır. COVID-19 döneminde uzaktan temel tasarım dersini alan öğrencilere hazırlanan anket sorularında; değişken olarak çevre, süreç ve ürün başlıkları ele alınmıştır.

14 anket sorusu çevre ile ilgili, 13 anket sorusu süreç ile ilgili ve yine 13 soru da ürün ile ilgili hazırlanmış olup toplam 40 maddelik ve 9'lu likert şeklindeki (Hiç Katılmıyorum:1, Kısmen Katılmıyorum:3, Kararsızım:5, Kısmen Katılıyorum:7, Tamamen Katılıyorum:9) maddeler öğrencilere uygulanmıştır.

Çalışma grubunda yer alan öğrenciler, hazırlanan anketi 15 dakikalık bir süreçte yüz yüze şekilde cevaplamışlardır. Anket maddelerine ilişkin veriler, her bir madde düzeyinde frekans-yüzde analizine tabii tutulmuştur.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. COVID-19 Döneminde Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Temel Tasarım Eğitimini Veren Öğretim Elemanlarının Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Bu araştırmadan elde edilen bulgular Akdeniz Üniversitesi 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde iç mimarlık bölümü temel tasarım dersini uzaktan eğitimle yürütmeyi deneyimleyen 4 öğretim elemanının görüşleri üzerinden ele alınmıştır. Temalar altında, öğretim elemanlarının açık uçlu sorulara verdiği cevaplara göre kodlar oluşturulmuştur. Kodlar, ilgili çizelgelerde gösterilmiştir. Bazı sorularda öğretim elemanlarının bir soru içerisinde belirtmiş oldukları düşünceler birden fazla kodun altında belirtilmiştir.

Çizelge 4.1’de görüldüğü gibi “Okulunuzda Çevrimiçi Eğitim Sürecinde Hangi Programı Kullandınız, Kullandığınız Programın Temel Tasarım Eğitimine Sağladığı Fayda ya da Zorluklar Nelerdir?” Sorusu için 6 adet kod belirlenmiştir. Bu kodlar, “zoom, microsoft teams, adobe üzerindeki çizim programları, adobe üzerinden beyaz tahta kullanımı, öğrenciyle iletişimin sağlanması, dersin uzaktan işlenmesinin yüz yüze göre daha zor olması” olarak belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının verdikleri yanıtlar ele alındığında temel tasarım dersine uzaktan eğitimle ilk başta öğretim elemanlarından biri zoom üzerinden başlarken, diğer öğretim elemanları ders sürecine microsoft teams ile başlamıştır. Daha sonra 4 öğretim elemanı da microsoft teams üzerinden dersi yürütmeye devam etmiştir. Öğretim elemanlarından biri adobe üzerindeki çizim programlarını kullanırken bir diğeri adobe üzerinden beyaz tahtayı kullanarak dersin işlenişine pozitif yönde etki etmeye çalışmıştır. Bu süreçte öğretim elemanları tarafından dersin uzaktan işlenmesinin, yüz yüze göre daha zor olması konusunda hemfikir sağlanmıştır.

Çizelge 4.1. “Okulunuzda Çevrimiçi Eğitim Sürecinde Hangi Programı Kullandınız, Kullandığınız Programın Temel Tasarım Eğitimine Sağladığı Fayda ya da Zorluklar Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Zoom				X
Microsoft Teams	X	X	X	X
Adobe Üzerindeki Çizim Programları	X			
Adobe Üzerinden Beyaz Tahta Kullanımı		X		
Öğrenciyle İletişimin Sağlanması			X	
Dersin Uzaktan İşlenmesinin Yüz Yüzyüze Göre Daha Zor Olması	X	X	X	X

Çizelge 4.2. incelendiğinde “Temel Tasarım Dersini Uzaktan Eğitimle Yürütürken Öğretim Programının Ders Sürecine Ne Gibi Katkılar Sunduğunu Düşünüyorsunuz?” Sorusuna ilişkin 5 adet kod belirlenmiştir. Bu kodlar, “sunum teknikleri, slaytlarda başarı sağlama, dersin yüz yüze olması lazım, uzaktan eğitimin katkısı olmadı, uzaktan eğitim süreci zor geçti” olarak kaydedilmiştir. Bu kodlardan yola çıkarsak öğretim elemanı A’nın yaklaşımı, öğrencinin sadece sunum tekniklerinde başarı sağlaması olurken öğretim elemanı B’de bu görüşe katılıp ayrıca dersin uzaktan yerine yüz yüze daha verimli geçtiğini de belirtmiştir. Öğretim elemanı C, uzaktan eğitimin öğrenciye bir katkısı olmadığını dile getirmiş, öğretim elemanı D ise uzaktan eğitim sürecinin zor geçtiğine dair bir söylemde bulunmuştur. Bu yanıtlar doğrultusunda öğrencilerin sunum tekniklerinde bir başarı yakalamalarına rağmen yine de yüz yüze eğitime göre, uzaktan eğitimde aynı verimi almadıkları belirtilmiştir.

Çizelge 4.2. “Temel Tasarım Dersini Uzaktan Eğitimle Yürütürken Öğretim Programının Ders Sürecine Ne Gibi Katkılar Sunduğunu Düşünüyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Sunum Teknikleri	X	X		

Çizelge 4.2' nin devamı

Slaytlarda Başarı Sağlama	X	X		
Dersin Yüz Yüze Olması Lazım		X		
Uzaktan Eğitimin Katkısı Olmadı			X	
Uzaktan Eğitim Süreci Zorlu Geçti				X

Çizelge 4.3'teki verilere göre “Temel Tasarım Dersinde Öğrencilerin Teslim Ettiği Ödevlerin Niteliğini Nasıl Buldunuz?” Sorusu için 4 adet kod belirlenmiştir. Bu kodlar, “sunum teknikleri başarılı, eksik ve yetersiz hem niteliği yüksek hem de niteliği düşük, ödevlerin işçiliği yüz yüze eğitime göre daha düşük” olarak saptanmıştır. Öğretim elemanı A ve öğretim elemanı B, ödevlerin niteliğini sunum tekniği açısından başarılı bulurken, öğretim elemanı C ödevlerin niteliğini her öğrencinin kendisinin belirlediğini belirterek hem niteliği yüksek hem de niteliği düşük ürünler olduğunu, öğretim elemanı D ortaya çıkan ürünlerin niteliklerini atölye ortamına kıyasla daha düşük düzeyde olduğunu söylemiştir.

Çizelge 4.3. “Temel Tasarım Dersinde Öğrencilerin Teslim Ettiği Ödevlerin Niteliğini Nasıl Buldunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Sunum Teknikleri Başarılı	X	X		
Eksik ve Yetersiz			X	
Hem Niteliği Yüksek Hem de Niteliği Düşük				X
Ödevlerin İşçiliği Yüz Yüze Eğitime Göre Daha Düşük				X

Çizelge 4.4. için “Temel Tasarım Dersini Uzaktan Eğitim Yoluyla Yürütürken Zorlandığınız Konular Nelerdir? Bu Konularda Zorlanma Nedenlerinizin Neler Olabileceğini Düşünüyorsunuz?” Sorusu öğretim elemanlarına yönlendirildiğinde soruya ilişkin 6 adet kod belirlenmiştir. Bu kodlar, “öğrencilerin tasarıma dayalı terimleri bilmeyişi, üniversite hayatına yeni geçimesi, atölye ortamından eksik kalınması, derse

odaklanma sıkıntısı, dersin uzaktan yürütülmesi ve kritik verme süreci” olarak kaydedilmiştir. Bu kodlardan yola çıkılarak temel tasarım dersinin uzaktan yürütülmesinin zor olduğu yine 4 öğretim elemanının da ortak görüşüdür. Bu koda ek olarak öğretim elemanı A, öğrencilerin üniversite hayatına yeni başlamaları, temel tasarım dersine ilişkin terimleri bilmemelerinin ve atölye ortamından eksik kalmalarının uzaktan eğitim için olumsuz bir yön olduğunu belirtmiştir. Öğretim elemanı B, atölye ortamından eksik kalınmasının olumsuz etkisini ve uzaktan eğitim ile ders sürecinde, öğrencilerin derse odaklanma sıkıntısı yaşadıklarını gözlemlemiştir. Öğretim elemanı C ve öğretim elemanı D ise kritik verme sürecinde zorlandıklarını dile getirmişlerdir.

Çizelge 4.4. “Temel Tasarım Dersini Uzaktan Eğitim Yoluyla Yürütürken Zorlandığınızı Konular Nelerdir? Bu Konularda Zorlanma Nedenlerinizin Neler Olabileceğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Öğrencilerin Tasarıma Dayalı Terimleri Bilmeyişi	X			
Üniversite Hayatına Yeni Geçilmesi	X			
Atölye Ortamından Eksik Kalınması	X	X		
Derse Odaklanma Sıkıntısı		X		
Dersin Uzaktan Yürütülmesi	X	X	X	X
Kritik Verme Süreci			X	X

Çizelge 4.5’teki veriler incelendiğinde “Temel Tasarım Eğitiminin Uzaktan Eğitim Yoluyla Gerçekleştirilmesi, Atölye Eğitimiyle Kıyaslandığında Öğrenciyle İletişimi Nasıl Etkilediğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna ilişkin 3 adet kod belirlenmiştir. Bu kodlar, “olumsuz etkiledi, iletişimi zora soktu, öğrenci kameralarının kapalı olması olumsuz etkiledi” şeklindeki anlamları birbirine benzer kodlardır. Bu kodlardan yola çıkarsak öğretim elemanları tarafından uzaktan eğitimin, atölye ortamına kıyasla temel tasarım dersine olumsuz bir etkisinin olduğu gözlemlenmiştir.

Çizelge 4.5. “Temel Tasarım Eğitiminin Uzaktan Eğitim Yoluyla Gerçekleştirilmesi, Atölye Eğitimiyle Kıyaslandığında Öğrenciyle İletişimi Nasıl Etkilediğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Olumsuz Etkiledi	X	X	X	X
İletişimi Zora Soktu				X
Öğrenci Kameralarının Kapalı Olması Olumsuz Etkiledi				X

Çizelge 4.6’daki verilere göre “Temel Tasarım Eğitiminin Uzaktan Eğitimle Verilmesinin Sizin Açınızdan Olumlu ve Olumsuz Yönleri Nelerdir?” Sorusu için 7 adet kod oluşturulmuştur. Bu kodlar, “sunum tekniklerinde deneyim, öğrencinin derse odaklanma zorluğu, teknolojik problemler, sağlık açısından güvenli, zamanın verimli kullanımı, iletişimin azalması, atölye ortamından uzak kalmak” olarak kaydedilmiştir. Öğretim elemanı A ve öğretim elemanı B, dersin olumlu yönünün sunum tekniklerinde kazanılan deneyim olduğunu söylerken, öğretim elemanı B, olumsuz yön olarak öğrencinin derse odaklanma zorluğu yaşadığını ele almıştır. Öğretim elemanı C için en zorlayıcı nokta, yaşanan teknolojik problemler olurken, olumlu yönünün de salgın hastalıktan dolayı uzaktan eğitimin sağlık açısından güvenli olması durumudur. Öğretim elemanı D’de uzaktan eğitimin salgın hastalıktan dolayı güvenli olduğunu ve ders süreci için zamanı da verimli kullandığını belirtmiştir. Olumsuz taraf olarak öğrencilerin hem kendi arasındaki hem de öğretim elemanı ile iletişimin azalması ve atölye ortamından uzak kalınması da bu yargıyı tetiklemiştir.

Çizelge 4.6. “Temel Tasarım Eğitiminin Uzaktan Eğitimle Verilmesinin Sizin Açınızdan Olumlu ve Olumsuz Yönleri Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Sunum Tekniklerinde Deneyim	X	X		
Öğrencinin Derse Odaklanma Zorluğu		X		
Teknolojik Problemler			X	
Sağlık Açısından Güvenli			X	X
Zamanın Verimli Kullanımı				X
İletişimin Azalması				X
Atölye Ortamından Uzak Kalmak				X

Çizelge 4.7'ye göre “Programdaki Tüm Derslerin Çevrimiçi Olması Halinde, Temel Tasarım Dersinin; Öğrenci Kazanımları ve Eğitim Çıktılarının Değişimini Desteklemesi için Ders Kapsamında Değişmesi Gereken Yöntemler ve İhtiyaç Duyulacak Enstrümanlar Nelerdir?” Sorusu incelendiğinde 5 adet koda ulaşılmıştır. Bu kodlar, “öğrencinin temel tasarımdan önce el çizimi ve bilgisayar destekli çizim dersi alması, atölyeye odaklı olmak, dersin yüz yüze olması lazım, uzaktan eğitim kısıtlayıcı, müfredatın ve teknik araçların yeni baştan ele alınması” şeklinde belirlenmiştir. Bu veriler ışığında, 4 öğretim elemanı da kendi derse bakış perspektifine göre soruyu farklı değerlendirmiştir. Öğretim elemanı A, uzaktan eğitim için temel tasarım dersini almadan önce öğrencinin, el çizimi ve bilgisayar destekli çizim dersi alması gerektiğini vurgulamıştır. Öğretim elemanı B, dersin yüz yüze atölye ortamında olması gerektiğini söylemiştir. Öğretim elemanı C, uzaktan eğitimin devamlı olmasının öğrenciye bir katkı sağlamayacağını ve kısıtlayıcı bir unsur olacağını belirtmiştir. Öğretim elemanı D ise, öğretim elemanı C'nin görüşünü pozitif çevirerek; müfredatın, teknik araçların ve pek çok şeyin yeni baştan ele alınarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Çizelge 4.7. “Programdaki Tüm Derslerin Çevrimiçi Olması Halinde, Temel Tasarım Dersinin; Öğrenci Kazanımları ve Eğitim Çıktılarının Değişimini Desteklemesi İçin Ders Kapsamında Değişmesi Gereken Yöntemler ve İhtiyaç Duyulacak Enstrümanlar Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Öğrencinin Temel Tasarımdan Önce El Çizimi ve Bilgisayar Destekli Çizim Dersi Alması	X			
Atölyeye Odaklı Olmak		X		
Dersin Yüz Yüze Olması Lazım		X		
Uzaktan Eğitim Kısıtlayıcı			X	
Müfredatın ve Teknik Araçların Yeni Baştan Ele Alınması				X

4.1.1. Çevrimiçi anket maddeleri

Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım dersini uzaktan eğitimle deneyimleyen 4 öğretim elemanına çevrimiçi anket maddeleri yöneltilmiş ve ayrı ayrı cevapları toplanıp veriler aşağıda yer alan çizelgelere kaydedilmiştir. Çizelge 4.8’de öğretim elemanlarına yöneltilen soru ile dönem içerisinde öğrencinin en çok hangi program üzerinden ödev teslimi yaptığını saptamak hedeflenmiştir.

Çizelge 4.8. “Temel Tasarım Dersinde Öğrencileriniz Ödev Teslimlerini Hangi Program(lar) Üzerinden Gerçekleştirdiler?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları

Seçenekler	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Microsoft Teams	X	X	X	X
Adobe Connect				

Çizelge 4.8’in devamı

Google Meet				
Diğer				

Öğretim elemanlarının yanıtlarına göre, “Microsoft teams” seçeneğini 4 öğretim elemanı da seçmiştir (Çizelge 4.8). Bu doğrultuda Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım dersi kapsamında hazırlanan tüm ödevlerin teslimi, uzaktan eğitim süresi kapsamında microsoft teams programı üzerinden gerçekleşmiştir.

Süreç boyunca online teslim edilen ödevler, önceden edinilen fiziki ödev yapma alışkanlığını da beraberinde getirmiştir. Süreç boyunca hem dijital ortamda hem de fiziki şartlarda materyal yardımıyla ödevlerini hazırlayan öğrenciler iki koşuldan da faydalanmıştır. Çizelge 4.9’da öğrencilerin uzaktan eğitim süreci boyunca ödevlerini en çok sanal ortamda mı yoksa fiziki ortamda mı hazırladığı sorulmuştur.

Çizelge 4.9. “Öğrencileriniz Temel Tasarım Dersinde Ödevlerini Dijital Ortamda Mı Yoksa Fiziksel Şartlarda Materyal Yardımıyla Mı Hazırladılar?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları

Seçenekler	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Dijital Ortamda				
Fiziksel Materyal Yardımıyla				
Her İkisi de	X	X	X	X

Öğretim elemanlarının yanıtlarına göre, “Her ikisi de” seçeneğini 4 öğretim elemanı da seçmiştir (Çizelge 4.9). Elde edilen veriler kapsamında, uzaktan eğitim sürecini Akdeniz üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım öğrencileri hem dijital ortamda hem de fiziksel materyal yardımıyla deneyimlemiştir. Öğretim elemanlarının yanıtlarından yola çıkarsak iki unsurun da öğrenci için etkisi olmuştur.

Yaşanan problem ortak olduğu için varılan sonuçlar da benzer nitelikler taşımaktadır. Dünyayı etkisi altına alan COVID-19 dönemini öğretim elemanlarının nasıl değerlendirdiğine dair çizelge 4.10’daki veriler incelendiğinde uzaktan yürütülen tasarım eğitimi hakkında 4 farklı kişiye yöneltilen bu soruya 4 öğretim elemanı da aynı yanıt vermiştir.

Çizelge 4.10. “Temel Tasarım Dersinde Uzaktan Eğitimde Nasıl Bir Değerlendirme Süreci İzlediniz?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları

Seçenekler	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Sadece Süreci Değerlendirdim.				
Sadece Ürün Değerlendirdim				
Süreç ve Ürünü Birlikte Değerlendirdim.	X	X	X	X
Diğer				

Öğretim elemanlarının yanıtlarına göre, “Süreç ve ürünü birlikte değerlendirdim” seçeneğini 4 öğretim elemanı da seçmiştir (Çizelge 4.10). Bu verilere dayanarak uzaktan eğitim dönemi boyunca Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım eğitimini yürüten öğretim elemanlarının COVID-19 döneminin olumsuz şartlarını da göz önüne alarak hem süreci hem de ürünü beraber değerlendirdiği sonucuna varabiliriz.

COVID-19 dönemini her birey kendi algısında farklı irdelemiştir. Öğretim elemanları da kendi bakış açısından hem sağlık hem de psikolojik olarak pozitif etkisi yüksek alanları düşünmüştür. Pandemi sürecinde atölyede gerçekleştirilmeyen eğitime herkesin bireysel evinden online katılması sağlık açısından olumlu bir etki yaratsa da bu süreç boyunca atölye ortamından uzak kalan öğrenci için olumsuz etkiler de doğurmuştur. Çizelge 4.11’e göre öğretim elemanlarının pandemi sürecinde dersi yürütmek için “Sadece atölyede yapılabilir” ve “Karma (hibrit) yapılabilir” 2 öneri eşit sayıda seçilmiştir (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. “Pandemi Sürecinde Temel Tasarım Dersini Yürütmek Adına Önerileriniz Nelerdir?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları

Seçenekler	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Sadece Atölyede Yapılabilir.	X		X	

Çizelge 4.11'in devamı

Karma (Hibrit) Yapılabilir.		X		X
Sadece Çevrimiçi Olabilir.				
Diğer				

COVID-19 döneminden önce atölye ortamında yürütülen temel tasarım dersinde, öğrenciler hem kendi aralarında hem öğretim elemanlarıyla hem de atölye ortamının yaratıcı atmosferi altında bir iletişim içerisindeydi. Pandemi nedeniyle geçilen online eğitimde ise bu üç unsurdan da öğrenci faydalanamadı. Öğrenciler süreci kendi içinde bireysel yönetme yollarını keşfetmeye çalıştılar. Uzaktan eğitimle yürütülen temel tasarım eğitimi ile yaratıcı düşüncenin gelişip gelişmediği konusunda, 3 öğretim elemanının konuya yaklaşımı “Az katılıyorum, kesinlik ifadesini eklemekten basitçe katılıyorum” olurken, 1 öğretim elemanı “Kesinlikle katılmıyorum” demiştir (Çizelge 4.12).

Çizelge 4.12. “Çevrimiçi Temel Tasarım Dersinde Uzaktan Eğitim İle Yaratıcı Düşüncenin Gelişip Gelişmediği Konusunda Görüşleriniz Nelerdir?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları

Seçenekler	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Kesinlikle Katılıyorum				
Karasızım				
Kesinlikle Katılmıyorum			X	
Diğer	Az katılıyorum.	Az katılıyorum.		Kesinlik ifadesini eklemekten basitçe "katılıyorum."

Yaşanan salgın nedeniyle eğitim sisteminde karşımıza çıkan zorluklara rağmen öğretim elemanlarına yöneltilen sorulardan alınan geri dönüşlerde yanıtlar benzerlik göstermektedir. Bunun nedeni ise COVID-19 döneminin toplumda yaratmış olduğu “ortak dert” algısıdır.

Öğretim elemanları, çizelge 4.12’de çevrimiçi eğitim süreci boyunca temel tasarım eğitimi için yaratıcı düşüncenin fiziki şartlardaki kadar etkili olmadığını belirtmek istemiştir. Bu sorun karşısında öğretim elemanlarına, uzaktan temel tasarım eğitimi ile yaratıcı düşünceyi geliştirmek için neler yapılabileceği sorulmuştur. Cevap olarak, “Teorik alt yapı ile desteklenmeli” seçeneğini 2 öğretim elemanı seçerken, “İnteraktif olmalı”, “Öğrenci tamamen elle üretip, sayısal ortama aktarmalı” seçeneklerini 3 öğretim elemanı seçmiştir. 1 öğretim elemanı “Uygulamalar teknoloji içermeli” demiştir. Yine 1 öğretim elemanı da “Sonlara doğru teorik alt yapı oluşturulmalı” diyerek soruya kendi yorumunu eklemiştir (Çizelge 4.13).

Çizelge 4.13. “Çevrimiçi Temel Tasarım Eğitiminde Uzaktan Eğitimde Yaratıcı Düşünceyi Geliştirmek İçin Neler Yapılabileceği Konusunda Görüşleriniz Nelerdir?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları

Seçenekler	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Teorik Alt Yapı ile Desteklenmeli		X		X
İnteraktif Olmalı	X		X	X
Öğrenci Tamamen Bilgisayar Ortamında Tasarlamalı				
Öğrenci Tamamen Elle Üretip, Sayısal Ortama Aktarmalı	X	X		X
Uygulamalar Teknoloji İçermeli		X		
Uygulamalar Teknoloji İçermemeli				
Diğer	Sonlara doğru teorik alt yapı oluşturulmalı			

Uzaktan temel tasarım eğitimi ile yaratıcı düşünme becerisini etkileyen üç temel unsur açısından, “Çevresel şartlar geliştirilmesi gereken düzeydeydi”, “Süreç daha verimli hale getirilebilirdi”, “Ürünlerin çoğu geliştirilebilir nitelikteydi” seçenekleri 3 öğretim elemanı tarafından seçilerek en çok oyu almıştır. “Çevresel şartlar yetersizdi”, “Süreç verimli geçti”, “Ürünlerin çoğu nitelik açısından düşük düzeydeydi” seçenekleri ise 1 öğretim elemanı tarafından işaretlenmiştir (Çizelge 4.14). Bu verilere dayanarak COVID-19 dönemi nedeniyle öğrencilerin yaratıcılık potansiyelini şartlardan dolayı ürünlerine fazla yansıtamadığı, öğretim elemanları tarafından geçen yıllardaki atölye ortamında gerçekleşip ortaya çıkan ürünlere kıyasla bilinmektedir. Bu nedenle de öğretim elemanları tarafından en çok seçilen maddelerden biri, “Ürünlerin çoğu geliştirilebilir nitelikteydi” olmuştur.

Çizelge 4.14. “Çevrimiçi Temel Tasarım Eğitiminde Uzaktan Eğitimi Yaratıcılık (Çevre-Süreç-Ürün) Açısından Değerlendirir Misiniz?” Sorusuna Yönelik Öğretim Elemanlarının Yanıtları

Seçenekler	Katılımcılar			
	A	B	C	D
Çevresel Şartlar Yetersizdi.		X		
Çevresel Şartlar Geliştirilmesi Gereken Düzeydeydi.	X		X	X
Çevresel Şartlar Yeterliydi.				
Süreç Verimsiz Geçti.				
Süreç Daha Verimli Hale Getirilebilirdi.		X	X	X
Süreç Verimli Geçti.	X			

Çizelge 4.14'ün devamı

Ürünlerin Çoğu Nitelik Açısından Düşük Düzeydeydi.			X	
Ürünlerin Çoğu Geliştirilebilir Nitelikteydi.	X	X		X
Ürünlerin Çoğu Nitelikli Düzeydeydi.				

4.2. COVID-19 Döneminde Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Temel Tasarım Eğitimini Alan Öğrencilerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

“COVID-19 Döneminde Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Temel Tasarım Eğitiminin Geri Bildirimler Üzerinden Değerlendirilmesi” başlıklı araştırma ile COVID-19 döneminde Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım eğitimini uzaktan eğitimle deneyimleyen öğrencilere 4P modeli kapsamında; çevre, süreç ve ürüne yönelik ayrı ayrı sorular yöneltilmiş ve öğrencilerin görüşleri alınmıştır.

Sonuçlar değerlendirildiğinde öğrenci cevaplarına göre, çevre faktöründe “Uzaktan eğitimle temel tasarım dersine aktif olarak katılım sağladım (0.0962)”, süreç faktöründe “Ders kayıtları, dersi sonradan da izleyebilmem için bana fayda sağladı (0.1056)”, ürün faktöründe ise “Uzaktan eğitimde dijital uygulama denemeleri nedeniyle yeni programlar öğrendim (0.1015)” maddeleri en yüksek önem değerine sahiptir.

Öğrencilerin değerlendirmesi sonucunda çevre faktöründe “Uzaktan eğitimde Temel Tasarım dersinde eğitmenimle iletişim kurmakta zorlandım (0.0525)”, süreç faktöründe “Üniversitenin uzaktan eğitiminde hiçbir zorluk yaşamadım (0.0541)”, ürün faktöründe ise “Maket yaparken çevremden yardım aldım (0.0502)” maddeleri en düşük önem değerine sahiptir (Çizelge 4.15). Bu maddelerden çevre faktörü için çıkarılan sonuç ise öğrencilerin uzaktan eğitim olmasına rağmen temel tasarım dersine aktif bir şekilde katılım sağladığı, eğitmeniyle iletişim kurmakta fazla sorun yaşamadığı üzerine bir çıkarım yapılabilir.

Çizelge 4.15. 4P Modeli Kapsamında Çevre Faktörünün Ele Alındığı Kriterler

Ana Fak.	Soru No.	Değerlendirme Kriterleri	Etki Değer Toplamı (Max:630)	Önem Değer %	%	Ort%
ÇEVRE	1	Uzaktan eğitimle temel tasarım dersine aktif olarak katılım sağladım.	568	<u>0.0962</u>	90	%67
	2	Uzaktan eğitimle temel tasarım dersinde, düşüncelerimi sınıf arkadaşlarıma ve eğitmenime etkili bir şekilde ve rahatça ifade edebildim.	466	0.0789	74	
	3	Uzaktan eğitim sürecinde arkadaşlarımla düzenli ve sağlıklı bir iletişim kurabildim.	328	0.0555	52	
	4	Uzaktan eğitimde Temel Tasarım dersinde eğitmenimle iletişim kurmakta zorlandım.	310	<u>0.0525</u>	49	
	5	Uzaktan eğitim yüz yüze sunum becerimin gelişmesinde beni olumsuz etkiledi.	414	0.0701	66	
	6	Uzaktan eğitiminle temel tasarım dersini anlamakta güçlük çektim.	370	0.0626	59	
	7	Online sistem uygulamalarına COVID-19 sonrası hızlı bir geçiş olmasıyla, Temel Tasarım dersine adapte olmakta zorlandım.	374	0.0633	59	

Çizelge 4.15'in devamı

8	Soyut düşünmeyi uzaktan eğitimle verimli bir şekilde öğrenemedim.	392	0.0664	62
9	Uzaktan eğitimle bir çalışmayı bağımsız olarak yürütme becerisi kazandım.	480	<u>0.0813</u>	76
10	Çalışmam hakkındaki fikirlerimi çalışma üzerinden eskizlerle aktarabildim.	474	0.0803	75
11	Temel Tasarım dersini uzaktan eğitim yerine stüdyoda fiziki şartlarda öğrenmek isterdim.	532	<u>0.0901</u>	84
12	Ders sürecinin okul ortamı dışında geçmesinden dolayı ödev yaparken bir disiplin sağlayamadım.	376	0.0637	60
13	Uzaktan eğitimle online ortamdaki ders akışı pratik bir şekilde sağlandı.	436	0.0738	69
14	Uzaktan eğitim sürecinin Temel Tasarım dersi için verimli geçtiğini düşünüyorum.	386	0.0653	61
TOPLAM		5.906	1.0000	

Bu çalışma doğrultusunda öğrencilere yapılan çevrimiçi anket maddeleri dikkate alındığında, öğrencilere uygulanan çevrimiçi anket maddelerinde 4P modeli kapsamında süreç faktörünün ele alındığı kriterler için en yüksek önem değerine sahip soru “Ders kayıtları, dersi sonradan da izleyebilmem için bana fayda sağladı (0.1056)”, maddesi üzerine olurken, en düşük önem değerine sahip olan soru, “Üniversitenin uzaktan eğitiminde hiçbir zorluk yaşamadım (0.0541)” olmuştur (Çizelge 4.17). Bu maddelerden süreç faktörü için çıkarılan sonuç ise, atölye ortamında işlenen temel tasarım dersinde dersle ilgili herhangi bir kayıt alınamaması ama uzaktan eğitime geçildiğinde her dersin kaydının alınıp tekrar izlenebilmesi, öğrenciler için olumlu bir etki yaratmıştır. En düşük önem değerine sahip soru değerlendirildiğinde ise öğrencilerin ilk kez deneyimlemiş olduğu üniversitenin uzaktan eğitim sisteminde süreç içerisinde zorluklar yaşamıştır.

Çizelge 4.16. 4P Modeli Kapsamında Süreç Faktörünün Ele Alındığı Kriterler

Ana Fak.	Soru No.	Değerlendirme Kriterleri	Etki Değer Toplamı (Max:630)	Önem Değer %	%	Ort%
SÜREÇ	1	Elektrik kesintisi, bağlantı ve internet problemleri yaşadım.	486	0.0882	77	%67
	2	Uzaktan eğitim, temel tasarım dersi sürecinde bireysel gelişimimi destekledi.	418	0.0758	66	
	3	Dersi yürüten eğitmenim online ortamda ödevlerimi teknik açıdan kısa sürede kontrol edebildi.	502	<u>0.0911</u>	80	
	4	Online ortamda diğer arkadaşlarımla çalışmalarımda kolayca takip edebildim.	536	<u>0.0972</u>	85	
	5	Eğitmenim, online ortamda ödevlerimi kontrol ederken zorluklar yaşadı.	354	0.0642	56	
	6	Sisteme ödev yüklerken zorlandım.	354	0.0642	56	
	7	Temel Tasarım dersinde uzaktan eğitimde başarısız olacağımı düşündüm.	350	0.0635	55	
	8	Temel Tasarım dersinde uzaktan eğitimle üç boyutlu tasarımı öğrendim.	436	0.0791	70	
	9	Temel Tasarım dersinde uzaktan eğitimde kendi tasarım anlayışımı geliştirdim.	438	0.0795	70	

Çizelge 4.16'nın devamı

10	Ders sürecinde tasarım fikirlerim, arkadaşlarımla tasarım fikirleriyle bazen aynı olabiliyordu.	382	0.0693	61
11	Üniversitenin uzaktan eğitiminde hiçbir zorluk yaşamadım.	298	0.0541	46
12	Ders kayıtları, dersi sonradan da izleyebilmem için bana fayda sağladı.	582	0.1056	92
13	Uzaktan eğitimdeki ders sürecinde Temel Tasarım dersinde konuyu uzaktan anlamaya çalışırken, zaman kaybı yaşadığımı düşündüm.	376	0.0682	60
TOPLAM		5.512	1.0000	

Bu çalışma doğrultusunda öğrencilere yapılan çevrimiçi anket maddeleri dikkate alındığında, öğrencilere uygulanan çevrimiçi anket maddelerinde 4P modeli kapsamında ürün faktörünün ele alındığı kriterler için en yüksek önem değerine sahip soru “Uzaktan eğitimde dijital uygulama denemeleri nedeniyle yeni programlar öğrendim (0.1015)” maddesi üzerine olurken, en düşük önem değerine sahip olan soru, “Maket yaparken çevremden yardım aldım (0.0502)” olmuştur (Çizelge 4.19). Bu maddelerden ürün faktörü için çıkarılan sonuç ise, en yüksek önem değerine sahip soru ele alındığında öğrencilere uzaktan eğitimin dijital uygulamalar hakkında yeni programlar öğretmesi olurken, en düşük önem değerine sahip soru değerlendirildiğinde öğrencilerin maketlerini bireysel yapıp çevreden herhangi bir yardım almaması üzerine olmuştur.

Çizelge 4.17. 4P Modeli Kapsamında Ürün Faktörünün Ele Alındığı Kriterler

Ana Fak.	Soru No.	Değerlendirme Kriterleri	Etki Değer Toplamı (Max:630)	Önem Değer %	%	Ort%
ÜRÜN	1	COVID-19 sürecinden dolayı motivasyon düşüklüğü yaşıyıp bunu ortaya çıkan maketime de yansıtım.	384	0.0747	61	%63
	2	Eskiz çalışmalarımda istediğim verimi yakalayamadım.	422	0.0821	67	
	3	Temel Tasarım dersinde uzaktan eğitimde maket yapmak beni zorladı.	396	0.0770	63	
	4	Uzaktan eğitimde maket ve eskiz çalışmalarına tasarım fikirlerimi kolayca yansıtabildim.	376	0.0731	60	
	5	Uzaktan eğitimde üç boyutlu çalışmalarda yeterli verimi alamadım.	386	0.0751	61	
	6	Online ortamda eğitmenim, üç boyutlu çalışmalarına kritik verirken gerekli müdahaleleri yeterince yapamadı.	306	0.0595	49	
	7	COVID-19 sürecinde Temel Tasarım dersinde maket için malzeme bulmakta zorlandım.	382	0.0743	61	
	8	Malzeme yetersizliği yaratıcılığımı sınırladı.	360	0.0700	57	

Çizelge 4.17'nin devamı

9	Maket yaparken çevremden yardım aldım.	258	<u>0.0502</u>	41
10	Maketimde farklı malzemeler kullanmakta çekinmedim.	500	<u>0.0972</u>	79
11	Vize ve final teslimlerimi dijital ortamda hazırlayıp yine dijital ortamdan teslim ettiğim için kâğıttan tasarruf sağladım.	432	<u>0.0840</u>	69
12	Yaptığım çalışmaları fotoğraflayarak sunarken oran konusunda problemler yaşadım.	418	0.0813	66
13	Uzaktan eğitimde dijital uygulama denemeleri nedeniyle yeni programlar öğrendim.	522	<u>0.1015</u>	83
TOPLAM		5.142	1.0000	

Sonuç olarak COVID-19 döneminde Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım eğitiminin öğrenciler üzerindeki geri bildirimleri olumlu ve olumsuz etkilere sahip olurken, uzaktan eğitim sisteminin öğrenciye atölye ortamından farklı tecrübeler de kattığı ama yine de temel tasarım dersinin işlenişi bakımından dersin uzaktan eğitimle yürütülmesinin öğrenciyi ve öğretim elemanlarını zorladığı görülmüştür.

5. SONUÇLAR

Küresel ölçekte olan ve yaşamımızı her alanda etkileyen COVID-19 salgını, eğitimi de etkisi altına almıştır. Salgın nedeniyle uzaktan eğitime hızlı bir geçiş sağlanmıştır. Bu tez çalışmasının konusu kapsamında 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım dersini uzaktan eğitimle ilk kez deneyimleyen öğrencilere ve öğretim elemanları ile yapılan çevrimiçi anket maddeleri yöneltilirken, öğretim elemanlarına yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır. Çıkan sonuçlar doğrultusunda, Wallas'ın (1926) 4P modelinden kişi unsuru sabit kalırken; değişen çevre, süreç ve ürün unsurları üzerinde durulmuştur.

Öğrencilerin derslere kendi evlerinden ve bilgisayarlar aracılığıyla katılması örgün eğitimle karşılaştırıldığında çevresel faktörlerin büyük oranda değişimi söz konusudur. Bu değişim 3 başlıkta ortaya konmuştur.

- **Atölye ortamı:** Pandemi ile temel tasarım eğitiminin önemli bir parçasını oluşturan stüdyo ortamı ortadan kalkmış ve eğitimde büyük bir boşluk oluşmuştur. Öğrenciler çevresinde bulunan tüm unsurlardan etkilenirken tasarım tabanlı fakültelerin ortamları bu açıdan çok elverişli bir çevre sunmaktadır. Koridorlardaki sergiler, maketler, zemin ve duvara asılan malzeme odaklı çalışmaların dokuları ve hatta tasarım stüdyosunun kendine has kokusu, öğrencilere ilham olabilecek birçok unsuru içeriğinde barındırır. Derslere evlerinden katılan öğrenciler COVID-19 döneminde stüdyo ortamının sağladığı beceri ve yetkinliklerden yararlanamamıştır.
- **Öğrenci-öğretim elemanı:** Pandemi ile değişen çevrede öğrenci-öğretim elemanı arasındaki iletişimin zayıflamasına ve aktarılan bilginin örgün eğitim yöntemine kıyasla öğrenci tarafından daha zor anlaşılabilmesine neden olabilmektedir. Bu doğrultuda temel tasarımda önemli bir yer işgal eden soyut düşünme kavramını öğrenciye anlatmak fiziksel şartlarda bile zorken, uzaktan eğitimle daha zor hale gelmiştir.
- **Öğrenci-öğrenci:** Temel tasarım dersleri için önemli bir eğitim türü olan akran eğitimi modelinin gerçekleştirilmesinde stüdyo ortamı öğrencilerin çevresindeki diğer öğrencilerle etkileşim kurabileceği esnek ve üretken bir çevreye sahipken; pandemi ile yok olan stüdyo ortamı öğrencilerin akran eğitim modelinden yararlanamamasına sebep olmuştur.

Pandemi ile temel tasarımda eğitim süreci de değişmiş ve derslerin işleniş, ödevlerin teslimi, sınavlar, öğrenci-öğretim elemanı ilişkisi tamamen sanal bir ortama taşınmıştır. Bu kapsamda pandemi sürecinde süreç açısından değişim üç farklı başlıkta ele alınmıştır.

- **Online süreç:** Uzaktan eğitimde elektrik kesintisi, internet ve bağlantı problemi vb. gibi sebeplerden derse katılamayan öğrencilere uzaktan eğitimle verilen derslerin sisteme kaydedilmesiyle kaçırdıkları dersi tekrar izleyebilme fırsatı sunulmuştur. Dersin tekrar izlenebilmesi öğrenci için büyük bir artı olsa da tasarım, iletişim ve etkileşim odaklı işlenen temel tasarım dersinde öğrenci, yapmış olduğu çalışma üzerinde alacağı kritikten mahrum kalmıştır. Bu da temel

tasarım dersi öğrencisi için diğer derslere göre daha büyük sorun teşkil etmekte ve dersten alınan verimi düşürmektedir.

- **Ödevlerin takibi ve ödev eleştirileri:** Bu süreçte öğrenciye verilen ödevler online ortam üzerinden teslim alınmıştır. Uzaktan eğitim sistemine yüklenen ödevler ders esnasında ekrana yansıtılmış ve eş zamanlı olarak bütün öğrencilerin ekranında görüntülenebilmiştir. Böylece öğrenciler diğer ödevlere yapılan eleştirileri yakından takip edebilme imkânı kazanmıştır.
- **Ders akışı:** Öğrenciler yaptıkları çalışmalarını sunum haline dönüştürerek sırasıyla gösterdikleri için dersin işleniş sınıf ortamına göre daha akıcı bir hal almıştır. Sınavlar için de aynı durum söz konusudur. Teslimlerini sanal platformlar üzerinden gerçekleştiren öğrenciler zamandan da tasarruf etmişlerdir.

4P Modelinin diğer bir başlığı olan “kişi” unsuru ele alındığında çevre, süreç ve ürün kavramları COVID-19 sürecinde değişkenlik gösterirken, pandemi öncesindeki öğrenci profilinin aynısının dersi almasından dolayı kişi kavramı sabit kalmıştır. Yaşanan çevre, süreç ve ürün faktörleri gözle görülür bir değişime girerken kişi faktörünü ele aldığımızda, COVID-19 döneminden psikolojik açıdan etkilenmiştir. Bu aşamada dışarı çıkma yasaklarıyla beraber evde kapalı kalmak hem öğrenci hem de öğretim elemanlarının motivasyonunu olumsuz yönde etkilemiştir.

Pandemi sürecinde ürün açısından değişim iki farklı başlıkta ele alınmıştır.

- **Malzeme temini:** Tasarım eğitiminde materyalin çeşitli olması yaratıcılığı destekler niteliktedir. Pandemi sürecinde temel tasarım eğitiminde yine soyut maket çalışmalarına devam edilmiş ancak dışarı çıkma yasaklarıyla birlikte bazen öğrencilerin elindeki maket malzemeleri yetersiz kalmış ve kısıtlamalar sebebiyle öğrenciler malzeme temininde problemler yaşamıştır. Bu da ortaya çıkan ürünün niteliğinde değişikliklere sebep olmuştur.
- **Üç boyutlu çalışmalar:** Görüşme verilerinden hareketle, bazı kurumlarda temel tasarım eğitiminde geleneksel eğitim sürecinde üç boyutlu çalışmaların ağırlıklı olduğu bir süreç yürütülürken, pandemi sürecinde öğrencilerden alınan geribildirimler sonucu iki boyutlu çalışmalara daha çok ağırlık verildiği ortaya çıkmıştır. Bu da temel tasarım eğitiminde önemli bir yeri bulunan üç boyutlu çalışmaların ve dolayısıyla öğrencilerin üç boyutlu düşünme kabiliyetinin gelişmesine engel bir durum olarak görülmektedir.

Uzaktan eğitime geçilmesiyle temel tasarım dersi için değişen çevrede, süreçte ve üründe öğrenciler ve öğretim elemanları açısından yaşanan olumlu veya olumsuz etkiler yapılan araştırma sonucunda çizelge 5.1’de gösterilmiştir.

Çizelge 5.1. Uzaktan Temel Tasarım Eğitiminde Yaratıcılığa Etki Eden Unsurlar

Uzaktan Temel Tasarım Eğitiminde Yaratıcılığa Etki Eden Unsurlar	Çevre	Süreç	Ürün
3 Boyutlu Çalışma	+		-
2 Boyutlu Çalışma			-
Malzeme Çeşitliliği			-
Soyut Düşünme	-	-	-
Devamsızlık Problemi	-	-	-
Yazılı ve Sözlü İletişim	+	+	
Aktif Olarak Dinleme	+	+	
Geri Bildirimde Bulunma	+	+	
Sunum Yapma Beceresinin Gelişmesi	+	+	
İletişim Problemi	-	-	-
Online Platformlara Uyum Sağlama	-	-	
Kazanımlar	-		
Disiplin	-		
Ders Takibi	-	+	
Dijital Ortam		+	
Kendini İfade Etme	+		
Teknik Açıdan Kolaylık		+	
Çizim veya Eskiz Yapabilme		+	
Öğrenme Güçlüğü'nün Bireysel Çözümü		+	

Çizelge 5.1'in devamı

Uzaktan Eğitimin Pratik Olması		+	
Süreci İyi İfade Etme	+	+	-
Üretken Ortam	-	-	-
Adaptasyon Süreci	-		
Dijital Hayatın Geçici Olması	-		
Farklı Bakış Açısı		+	
Sorunları Bireysel Çözme		+, -	
Ödev Takibi		+	
Uyum Sağlama		+	
Ders Kayıtları		+	
Ödev Takibinde Dijital Arşiv		+	
Kritik Verme	-	-	-
Oran Algısı			-
Motivasyon	-	-	-
Yaratıcılık	-	-	-
Malzemede Tasarruf			+
Dijital Ortamdan Ödev Teslimi			+
Derse Yeni Bakış Açısı			+
Dijital Ortamda Yeni Programlar Öğrenme		+	+
Akran Eğitim Modeli		-	
İnternet ve Elektrik Kesintisi		-	-

Çizelge 5.1. deki verilere göre uzaktan temel tasarım eğitiminde yaratıcılığa etki eden 40 adet unsura ulaşılmıştır. Bu unsurlar COVID-19 süreciyle birlikte olumlu veya olumsuz olarak öğrencileri ve öğretim elemanlarını etkilemiştir. 4P modelinden çevre faktörünü ele aldığımızda 7 olumlu unsura ulaşılırken 13 tane olumsuz unsur saptanmıştır. Süreç için 18 olumlu, 11 olumsuz unsur ortaya çıkmıştır. Ürün faktörü için ise, 4 olumlu unsura ulaşılırken 13 olumsuz unsur tespit edilmiştir. 4P modelini oluşturan çevre, süreç, ürün ve kişi kavramları direkt olarak olmasa bile dolaylı olarak uzaktan eğitim ile öğrenciye yaratıcılık anlamında etkisini yansıtmıştır. Çevreden ve süreçten etkilenen öğrenci(kişi) bunu ürününe de yansıtmıştır. Süreç boyunca maketinin fotoğraflarını çekip öğretim elemanına, maketini fotoğraflar yoluyla anlatan öğrenciler, doğru açıdan fotoğraf çekmeyi de süreç boyunca geliştirmiştir.

Bununla birlikte deney grubunun başarı durumlarına bakılırsa Akdeniz Üniversitesi temel tasarım dersi birinci sınıf iç mimarlık öğrencileri final sınavında %92.8 başarı oranı ile puan aldı.

Sonuç olarak; temel tasarım dersi için uzaktan eğitim ile birlikte değişen çevrenin, sürecin ve ürünün 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar dönemi Akdeniz Üniversitesi iç mimarlık bölümü temel tasarım dersi öğrencileri açısından yarattığı olumlu veya olumsuz etkiler incelendiğinde değişen çevre, değişen süreç ve değişen ürün kapsamında üç kavramı da olumlu etkileyen bir maddeye rastlanmamışken, üçünü de olumsuz etkileyen 7 farklı unsura ulaşılmıştır. Bu unsurlar; soyut düşünme, devamsızlık problemi, iletişim problemi, üretken ortam, kritik verme, motivasyon ve yaratıcılıktır. Buna bağlı olarak süreç ve çevre açısından uzaktan temel tasarım eğitiminin öğrencilerin yaratıcılığına ve öğrenme çıktılarına (ürünlere) etkisi ortaya konmuştur.

6. KAYNAKLAR

- Adıgüzel, D. 2011. Türkiye'deki iç mimarlık eğitiminde çevresel yaklaşım. Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul, 115 s.
- Akçadoğan, I. 2006. Temel Sanat Eğitimi ve Dijital Ortam. Epsilon Yayıncılık, 336 s.
- Aktamış, H. ve Ergin, Ö. 2006. Fen Eğitimi ve Yaratıcılık. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20: 77-83.
- Alkan, C. 1987. Açık Üniversite. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 14 (1): 339-351.
- Al-Qawasmi, J. 2005. Digital Media in Architectural Design Education: Reflections On The E-Studio Pedagogy. *Art, Design & Communication in Higher Education*, 4 (3): 205-222.
- Anonim 1: http://ezgican.net/wp-content/uploads/2016/11/Teams_5.png [Son erişim tarihi: 06.01.2023].
- Anonymous 1: <http://cultivatingcreativityinwriting.weebly.com/creativity-boosters.html> [Son erişim tarihi: 06.01.2023].
- Atalayer, F. 1994. Temel Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Anadolu Sanat*, 17 (1): 29-42.
- Ay, C. 2015. 5 serbestlik dereceli dokunsal geri bildirim cihazının gerçek zamanlı Linux işletim sistemi altında uygulanması ve denetimi. Yüksek Lisans Tezi, Gebze Teknik Üniversitesi, Kocaeli, 58 s.
- Ayan, D. 2007. İç ve dış dikkat odağı geri bildirimi ve tercihinin 12-13 yaş çocuklarda voleybol tenis servisi becerisini öğrenmeye etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, 86 s.
- Aytekin, C. A. 2008. Resim-iş eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin anasanat atölye tercihleri ile temel tasarım dersine yönelik tutum, algı ve beklentileri arasındaki ilişki. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 336 s.
- Balamir, A. K. 1985. Mimarlık Söyleminin Değişimi ve Eğitim Programları. *Mimarlık Dergisi*, 85 (8): 9-15.
- Baltacı, H. 2021. Peyzaj mimarlığı eğitiminde temel tasarım dersinin yaratıcılığa ve diğer derslere olan katkısının belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, 90 s.
- Boucharenc, C. G. 2006. Research on Basic Design Education: An International Survey. *International Journal of Tehnology and Design Education*, (16): 1-30.
- Bozkurt, A. 2020. Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Süreci ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal ve Yeni Eğitim Paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (3): 112-142.
- Bruner, J. 1976. Surprise, craft and creativity. J. Bruner, A. Jolly, & K. Sylva, Play: It's Role in Development and Evolution, 641-642 p.
- Canaan, D. 2003. Research to Fuel the Creative Process. Design Research: Methods and Perspectives, Ed. Laurel B. The MIT Press, 234-240 p.
- Conrads, U. 1991. 20. Yüzyıl Mimarisinde Program ve Manifestolar. Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları, 169 s.
- Çakın, M. ve Külekçi Akyavuz, E. 2020. Covid-19 Süreci ve Eğitime Yansıması: Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6 (2): 165-186.
- Çakıroğlu, E. 2020. Temel tasarım derslerinde kavram temelli uygulamalara ilişkin bir eylem araştırması. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 399 s.

- Çelik, M. ve Aslan, Ş. 2012. Mekân Tasarımı Eğitiminde Temel Tasarım Eğitimi Dersi ve Dersin İzlenebilirliğine Yönelik Bir Yaklaşım. İçmimarlık Eğitimi 2. Ulusal Kongresi, İstanbul, ss. 54-63.
- Çetin, S. ve Akduman, D. 2022. Covid-19 Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 55 (1): 119-146.
- Çetinkaya, Ç. 2011. Tasarım ve kavram ilişkisinin iç mimarlık temel tasarım eğitimi kapsamındaki yeri: Farklı iki üniversite örneği üzerinden temel tasarım eğitimi üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 153 s.
- Davis, A. G. 1992. Creativity is Forever. University of Wisconsin, USA, 138 p.
- Demir, E. 2014. Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (29): 203-212.
- Demirbaş, O. and Demirkan, H. 2003. Focus on Architectural Design Process Through Learning Styles. *Design Studies*, 24 (5): 437-456.
- Dikmen, S. ve Bahçeci, F. 2020. Covid-19 Pandemisi Sürecinde Yükseköğretim Kurumlarının Uzaktan Eğitime Yönelik Stratejileri: Fırat Üniversitesi Örneği. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7 (2): 78-98.
- Ensarioğlu, S. A. 2020. Pandemi Sürecinin Evrensel Tasarım İlkelerine Etkileri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7 (55): 1673-1680.
- Erkal, E. 2012. Tereminmekan (thereminspace): Dijital Tasarım Araçlarına Bir Meydan Okuma. Dosya 29 Hesaplamalı Tasarım, Mimarlar Ankara Odası Şubesi, Ankara, ss. 56-63.
- Erkan, D. Ç. 2006. Temel tasarım eğitimini sorgulayan bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 68 s.
- Frascri, M. Hale, J. and Starkey, B. (Eds.). 2013. From Models To Drawings: Imagination And Representation In Architecture. Routledge, 312 p.
- Garip, E. ve Garip, S. B. 2012. İç Mimarlık Eğitiminde Yaratıcılık ve Yarışmalar. İç Mimarlık Eğitimi 2. Ulusal Kongresi, İstanbul Kültür Üniversitesi, 24-33 s.
- Genç, E. 2013. Ondokuz Mayıs Üniversitesi tıp fakültesi aile hekimliği stajında görev alan saha eğitici hekimlerin saha eğitimi konusundaki geri bildirimlerinin kalitatif araştırması. Tıpta Uzmanlık Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, 72 s.
- Germaner, A. T. 2009. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Reform Çalışmaları Kapsamında Yer Alan Temel Sanat Eğitimi Dersi ve Uygulandığı On Yıllık Süre (1970-1981) Üzerine. Bauhaus: Modernleşmenin Tasarımı: Türkiye’de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus, ed. A. Artun, E. Aliçavuşoğlu, İletişim Yayınları, İstanbul, ss. 267-283.
- Güler, Ö. K. 2012. İçmimarlık programları temel sanat/tasarım dersi kapsamında öğrencilerin görsel algı beceri seviyelerinin değerlendirilmesi. Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 167 s.
- Günay, B. 2007. Gestalt Theory and City Planning Education. *Journal of Faculty of Architecture*, 24 (1): 93-113.
- Gündüz, S. 2013. Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin müzikte performans kaygı düzeylerine video geri-bildirim yönteminin etkisi. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 131 s.
- Henry, J. 1991. Creative Management. Sage Publications, London, 340 p.

- Işingör, M. Aslier M. ve Eti E. 1986. Resim I Temel Sanat Eğitimi Resim Teknikleri Grafik Resim. MEB. Yay. Ankara, 193 s.
- İbrahim vd. 2021. Evaluation of The Online Teaching of Architectural Design and Basic Design Courses Case Study: College of Architecture at Just, Jordan, *Ain Shams Engineering Journal*, 12 (2): 2345-2353.
- İncedayı, D. 2004. Çevresel Duyarlılık Bağlamında Davranış Biçimi Olarak Sürdürülebilirlik. *Mimarlık Dergisi*, (318): 39-43.
- İslamoğlu, Ö. S. 2012. Tasarım Sürecinde Eskiz. İçmimarlık Eğitimi 2. Ulusal Kongresi, İstanbul, ss. 127-133.
- İTÜ. 2020. Uzaktan eğitim platformu: <http://online.itu.edu.tr/> [Son erişim tarihi: 30.09.2022].
- Kahraman, M. E. 2020a. Covid-19 Salgınının Uygulamalı Derslere Etkisi ve Bu Derslerin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesi: Temel Tasarım Dersi Örneği. *Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 6 (1): 44-56.
- Kahraman, M. E. 2020b. Uzaktan Eğitim Yöntemiyle Temel Tasarım Dersinde Üç Boyutlu Tasarım Uygulaması. *Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (1): 62-73.
- Keskin, M. ve Özer Kaya, D. 2020. Covid-19 Sürecinde Öğrencilerin Web Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5 (2): 59-67.
- Ketizmen, G. 2002. Mimari tasarım stüdyosunun biçimlenmesinde yöntemsel ve mekansal etkilerin incelenmesi: Anadolu Üniversitesi Mimarlık Bölümü Mimari Tasarım Stüdyosu örneği. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, İstanbul, 170 s.
- Kırmızıgül, H. G. 2020. Covid-19 Salgını ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, (2): 283-289.
- Koffka, K. 2000. Perception: An introduction to the Gestalt-Theorie (1922). Classics in the History of Psychology, an internet resource developed by Christopher D. Green, York University, Toronto, Ontario: Last revised February, (19): 531-585.
- Kotan, E. 2012. Performans bağlamında kesin olmayan geri bildirimlerle bilgi değerlendirme ve işleme: Deneysel bulgular. Yüksek Lisans Tezi, Koç Üniversitesi, İstanbul, 48 s.
- Kutlu, R. 2018. Çevresel Faktörlerin Mekân Kalitesi ve İnsan Sağlığına Etkileri. *The Turkish Online Journal of Design*, 8 (1): 2146-5193.
- Lowenfeld, V. 1947. Creative and Mental Growth. New York: Macmillan, 450 p.
- McLuhan, M. and McLuhan, M. A. 1994. Understanding media: The extensions of man. MIT press, 396 p.
- Mitchell, W. J. 1990. The Logic Of Architecture: Design, Computation, and Cognition. MIT press, 304 p.
- Olpak, Y. ve Kılıç Çakmak, E. 2014. Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Kullanılan Farklı Etkileşim Araçlarının Öğrencilerin Başarılarına ve Sosyal Bulunuşluk Algılarına Etkisi, *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 4(2): 56-76.
- Onur, D. ve Zorlu, T. 2017. Yaratıcılık Kavramı ile İlişkili Kuramsal Yaklaşımlar, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, 6 (3): 1535-1552.
- Özdoğan, A. Ç. ve Berkant, H. G. 2020. Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49 (1): 13-43.

- Özer, B. 1966. Mimarlık Eğitiminde Temel Dizayn: Tarihçe, Felsefe ve Gerekçesi. *Mimarlık Dergisi*, (7): 6-7.
- Özözer, Y. 2008. Ne Parlak Fikir. Sistem Yayıncılık, İstanbul, 376 s.
- Öztuna, H. Y. 2007. Görsel İletişimde Temel Tasarım. Tibyan Yayıncılık, 184 s.
- Öztürk, D. 2010. Yaratıcı düşünme becerisinin ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarısı üzerindeki etkililiği. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 148 s.
- Postalci, İ. E. Coşkun, B. S. ve Ruhi-Sipahioğlu, I. 2019. Mimarlık Eğitimini Farklı Yönleriyle İrdeleyen Bir Çalıştay: Kendine Ait Bir Okul. *Mimarist*, (64): 99-102.
- Presseisen, B. Z. 1985. Thinking Skills Throughout the Curriculum: A Conceptual Design. 142 p.
- Presseisen, B. Z. 1985. Thinking skills: Meanings, models, materials. A. Costa (Ed.), Developing. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development, pp 43-48.
- Preti, A. and Miotto, P. 1997. Creativity, Evolution and Mental Illnesses. *Journal of Memetics-Evolutionary Models of Information Transmission* 1.
- Rawlinson, J.G. 1995. Yaratıcı Düşünme ve Beyin Fırtınası, Rota Yayınları, 125 s.
- San, İ. 1979. Yaratıcılık, İki Düşünme Biçimi ve Çocuğun Yaratıcılık Eğitimi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12 (1): 177-190.
- Sarioğlu Erdoğan, G. P. 2016. Temel Tasarım Eğitimi: Bir Ders Planı Örneği. *Doğuş Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi*, 26(1): 7-19.
- Seferoğlu, S. S. ve Akbıyık, C. 2006. Eleştirel Düşünme ve Öğretimi. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi* 30:193-200.
- Serçemeli, M. ve Kurnaz, E. 2020. Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4 (1): 40-53.
- Seylan, A. 2005. Temel Tasarım. Dağdelen Basın, 200 s.
- Soegaard, M. 2007. Gestalt Principles Of Form Perception. The Interaction Design Foundation.
- Starko, A. J. 2004. Creativity in the Classroom: Schools of Curious Delight. Mahwah, NJ, USA: Lawrence Erlbaum Associates, Incorporated, 39 p.
- Şekerci, C. 2017. Sanal gerçekliğin iç mimarlık eğitimine etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 90 s.
- Takala, T. 1993. A Neuropsychologically Based Approach to Creativity. Modeling Creativity and Knowledge Based Creative Design pp. 91-108.
- TDK 2023: <https://sozluk.gov.tr> [Son erişim tarihi: 06.01.2023].
- Tepecik, A. ve Toktaş, P. 2014. Güzel sanatlar fakültelerinde temel sanat eğitimi. Ankara: Gece Kitaplığı, 160 s.
- Torrance, E.P. 1966. The Torrance Tests of Creative Thinking-Norms-Technical Manual Research Edition-Verbal Tests, Forms A and B-Figural Tests, Forms A and B, Princeton Nj: Personnel Press, 95 p.
- Torrance, E.P. 1990. Torrance Tests of Creative Thinking. Figural Forms A and B: Directions Manual, Scholastic Testing Service, 14 p.
- Treffinger, D. J. Isaksen, S. G. and Dorval, K. B. 2000. Creative Problem Solving: An Introduction. *International Journal for Talent Development and Creativity*, 1 (1): 87-97.

- Türkmen, A. 2020. Temel Tasarımda Kavram Temsili ve Biçim Üretimi. *International Design and Art Journal*, 2 (2): 228-247.
- Ustaoglu, H. Ş. 2019. Disiplinlerarası sanatta temel sanat eğitiminin yeri ve önemi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 91 s.
- Verim, B. 2014. The impact of modality and feedback on reasoning about base rate neglect problems in behavioral and eye tracking studies: A cognitive science perspective. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, 87 s.
- Virilio, P. 2003. Enformasyon Bombası. Metis Yayınları, 144 s.
- Yalınay Çinici, Ş. 2012. Computation Çevirisi ve Anlaması Kolay Olmayan-Dil, Düşünce ve Mimarlık. *Dosya 29 Dergisi*, ss. 12-19.
- Yamak, A. M. 2020. Yaratıcı düşünce kuramları. Klinik Psikoloji Tezsiz Yüksek Lisans Programı, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, 26 s.
- Yıldırım, İ. 2018. İçmimarlık bölümlerindeki temel tasarım eğitiminin teorik ve pratik yönden içerik analizi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 141 s.
- Yıldırım, İ. 2019. Geçmişten Günümüze Temel Tasarım Eğitimi ve Bu Eğitimde Dijitalleşmeye Yönelik Görüş ve Beklentiler. *Uluslararası Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi*, 3: 18-34.
- Yıldız, F. F. 2013. Yöneticilerin algılanan sahte ve gerçek dönüşümcü liderlik davranışlarını ayırt etmede makyavelizm ile kişisel açılım ve geri bildirimin etkileri. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 514 s.
- Yılmaz, A. ve İraz, R. 2013. Örgütsel Yaratıcılık Kültürü Bağlamında Çalışanların Yaratıcılık Yönetimine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi: Konya İli Devlet ve Katılım Bankaları Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (5): 829-855.
- YÖK, Değerlendirme Raporu: <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/uzaktan-egitime-yonelikdegerlendirme.aspx> [Son erişim tarihi: 30.09.2022].
- Yurtsever, B. 2011. Mimarlık eğitiminde eleştirel düşünme becerisinin rolü: Birinci yıl tasarım eğitimi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, 261 s.
- Yüksel, R. 1998. Güzel Sanatlar Fakültelerinde verilen temel sanat eğitimi dersinin bugünkü durumu ve sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 134s.
- Zorlu, T., Erbay, M., Akgül, B., Onur, D. ve Aras, A. 2012. İç Mimarlık Eğitiminde İlk Yıl Tasarım Stüdyolarına Farklı Bir Bakış: Resimden Mekâna: Kandinsky. İçmimarlık Eğitimi 2. Ulusal Kongresi, ss. 42-53.
- Zorlu, T., Erbay, M., Akgül, B., Onur, D. ve Aras, A. 2013. Resimden Mekâna: Kandinsky. Nobel Akademik Yayıncılık, 128 s.

7. EKLER

Ek-1. Onam Formu

ONAM FORMU
KATILIMCI NÜSHASI

Araştırmanın Adı: COVID-19 Döneminde Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Temel Tasarım Eğitiminin Geri Bildirimler Üzerinden Değerlendirilmesi

	Evet	Hayır
Bilgilendirme Formunu okudunuz mu?	☐	☐
Araştırma projesi size sözlü olarak da anlatıldı mı?	☐	☐
Size araştırmayla ilgili soru sorma, tartışma fırsatı tanındı mı?	☐	☐
Sorduğunuz tüm sorulara tatmin edici yanıtlar alabildiniz mi?	☐	☐
Araştırma hakkında yeterli bilgi aldınız mı?	☐	☐
Herhangi bir zamanda herhangi bir nedenle ya da neden göstermeksizin araştırmadan çekilme hakkına sahip olduğunuzu anladınız mı?	☐	☐
Araştırma sonuçlarının uygun bir yolla yayınlanacağına katılıyormusunuz?	☐	☐
Yukarıdaki soruların yanıtları size kim tarafından açıklandı? <i>Lütfen ismini yazınız....</i>		

Doldurmuş olduğunuz ölçekte sizleri tanımlayıcı bir bilgi istenmediğinden, herhangi bir biçimde isim soy isim ve imza bilgisi bu formda yer almamaktadır. Bunun dışında katılımcı onam formunun size ait olduğunu anlayabilmeniz için bir mahlas kullanabilirsiniz.

Mahlas (zorunlu değil):

Tarih:

Ek-2. Öğretim Elemanı Yarı Yapılandırılmış Görüşme ve Çevrimiçi Anket Formu**Öğretim Elemanı Yarı Yapılandırılmış Görüşme ve Çevrimiçi Anket Formu:**

Gerçekleştirilmesi planlanan görüşmelerde, katılımcılara yönlendirilecek maddeler, iki bölümde uygulanacaktır. I. bölümde katılımcılara çevrimiçi ortamda yöneltilecek maddeler yer almaktadır. Bu bölümdeki maddeler, katılımcılarla gerçekleştirilecek toplantılarda sözel olarak sorulacak ve yanıtlar yine aynı yolla alınacaktır. II. bölümde ise katılımcılara anket formunda maddeler yine çevrimiçi form aracılığıyla yönlendirilecektir. Her iki formdan elde edilen veriler, birlikte çözümlenerek yorumlamalar yapılacaktır.

I. Bölüm: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Maddeleri

1. Okulunuzda çevrimiçi eğitim sürecinde hangi programı kullandınız, kullandığınız programın temel tasarım eğitimine sağladığı fayda ya da zorluklar nelerdir?
2. Temel Tasarım dersini uzaktan eğitimle yürütürken öğretim programının ders sürecine ne gibi katkılar sunduğunu düşünüyorsunuz?
3. Temel tasarım dersinde öğrencilerin teslim ettiği ödevlerin niteliğini nasıl buldunuz?
4. Temel Tasarım dersini uzaktan eğitim yoluyla yürütürken zorlandığınız konular nelerdir? Bu konularda zorlanma nedenlerinizin neler olabileceğini düşünüyorsunuz?
5. Temel Tasarım eğitimini uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmesi, atölye eğitimiyle kıyaslandığında öğrenciyle iletişimi nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?
6. Temel Tasarım eğitiminin uzaktan eğitimle verilmesinin sizin açınızdan olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
7. Programdaki tüm derslerin çevrimiçi olması halinde, temel tasarım dersinin; öğrenci kazanımları ve eğitim çıktılarının değişimini desteklemesi için ders kapsamında değişmesi gereken yöntemler ve ihtiyaç duyulacak enstrümanlar nelerdir?

II. Bölüm: Çevrimiçi Anket Maddeleri

1. Temel tasarım dersinde öğrencileriniz ödev teslimlerini hangi program(lar) üzerinden gerçekleştirdiler?

Microsoft Teams ☐ Adobe Connect ☐ Google Meet ☐ Diğer :

2. Öğrencileriniz temel tasarım dersinde ödevlerini dijital ortamda mı yoksa fiziksel şartlarda materyal yardımıyla mı hazırladılar?

Dijital ortamda ☐ Fiziksel materyal yardımıyla ☐ Her ikisi de ☐

3. Temel Tasarım dersinde uzaktan eğitimde nasıl bir değerlendirme süreci izlediniz?

Sadece süreci değerlendirdim ☐

Sadece ürün değerlendirdim ☐

Süreç ve ürünü birlikte değerlendirdim ☐

Diğer:

4. Pandemi sürecinde Temel Tasarım dersini yürütmek adına önerileriniz nelerdir?

Sadece atölyede yapılabilir. ☐

Karma (Hibrit) yapılabilir. ☐

Sadece çevrimiçi yapılabilir. ☐

Diğer:

5. Çevrimiçi Temel Tasarım dersinde uzaktan eğitim ile yaratıcı düşüncenin gelişip gelişmediği konusunda görüşleriniz nelerdir?

Kesinlikle katılıyorum. ☐

Kararsızım ☐

Kesinlikle katılmıyorum ☐

Diğer (lütfen görüşlerinizi yazınız) :

6. Çevrimiçi Temel Tasarım eğitiminde uzaktan eğitimde yaratıcı düşünceyi geliştirmek için neler yapılabileceği konusunda görüşleriniz nelerdir?

Teorik alt yapı ile desteklenmeli ☐

İnteraktif olmalı ☐

Öğrenci tamamen bilgisayar ortamında tasarlamalı ☐

Öğrenci tamamen elle üretip, sayısal ortama aktarmalı ☐

Uygulamalar teknoloji içermeli ☐

Uygulamalar teknoloji içermemeli ☐

Diğer:

7. Çevrimiçi Temel Tasarım eğitiminde uzaktan eğitimi yaratıcılık becerisini etkileyen üç temel unsur (çevre-süreç-ürün) açısından değerlendirir misiniz?

Çevresel şartlar yetersizdi.	☐	Süreç verimsiz geçti.	☐	Ürünlerin çoğu nitelik açısından düşük düzeydeydi.	☐
Çevresel şartlar geliştirilmesi gereken düzeydeydi.	☐	Süreç daha verimli hale getirilebilirdi.	☐	Ürünler çoğu geliştirilebilir nitelikteydi.	☐
Çevresel şartlar yeterliydi.	☐	Süreç verimli geçti.	☐	Ürünlerin çoğu nitelikli düzeydeydi.	☐

Ek-3. Öğrenci Anket Formu**Öğrenci Anketi Formu****A. DEMOGRAFİK BİLGİLER**

Ad Soyad :
 Yaş (Yıl cinsinden yazınız.) :
 Cinsiyet : Kadın (.....) Erkek (.....)
 Medeni Durumunuz : Evli (.....) Bekar (.....)

Bilgilendirme Formu

Sevgili katılımcı,

Bu anket formu; “COVID-19 Döneminde Akdeniz Üniversitesi İç Mimarlık Temel Tasarım Eğitiminin Geri Bildirimler Üzerinden Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmıştır.

Çalışmanın temel amaçlarından biri, COVID-19 döneminde yüz yüze eğitime ara verilmesi nedeniyle Akdeniz Üniversitesi 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar dönemi iç mimarlık bölümü temel tasarım eğitimine uzaktan devam eden öğrencilerin yaşadığı süreci gözlemleyip, sürecin 4P modeliyle (kişi, çevre, ürün, süreç) geri bildirimler üzerinden değerlendirilmesidir.

2019 yılında Çin’in Hubei Eyaleti’ndeki Wuhan kentinde başlayan, tüm dünyaya kısa sürede yayılan ve pandemi haline gelen COVID-19 döneminde, eğitimde uzaktan eğitime hızlı bir geçiş yapılmasıyla; Akdeniz üniversitesi 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar döneminde temel tasarım I dersini alan iç mimarlık öğrencilerini kapsamaktadır.

Anket 6 bölümden oluşmaktadır. 1. bölümde bilgilendirme formu, 2. bölümde onam formu, 3. Bölümde kişisel bilgilerinize ait form bulunmaktadır. 4.,5. ve 6. bölümde ise, uzaktan alınan temel tasarım dersinin yaratıcılığa etkisi çevre, süreç ve ürün açısından sorgulanmaktadır.

Araştırmanın temel noktası 4,5 ve 6. bölümden oluşmakta olup; Wallas’ın (1926) çevre, süreç, kişi ve ürün başlıklarından oluşan 4P modelinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda uzaktan alınan temel tasarım dersi sürecinde bulunduğunuz çevre; dersin işleniş süreci ve ortaya çıkan ürünlere yönelik görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır.

Anket formunda da bu konuyla ilgili 4. bölümde çevre ile ilgili 14 madde, 5. bölümde süreç ile ilgili 13 madde, 6. bölümde ise ürün ile ilgili 13 madde yer alıp katılımcıya toplam 40 maddelik soru yöneltilmiştir. Cevaplarınız yüksek lisans tez çalışmasında kullanılacaktır. Başka bir kurum ve kişi ile paylaşılması mümkün değildir. Uygulama yaklaşık 15 dakika sürer.

Katılımınız için teşekkürler.

HER BİR MADDEYİ YANDA VERİLEN PUANLAMA ŞEKLİNİ DİKKATE ALARAK PUANLAYINIZ		Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
ÇEVRE	Uzaktan eğitimle temel tasarım dersine aktif olarak katılım sağladım.					
	Uzaktan eğitimle temel tasarım dersinde, düşüncelerimi sınıf arkadaşlarıma ve eğitmenime etkili bir şekilde ve rahatça ifade edebildim.					
	Uzaktan eğitim sürecinde arkadaşlarımla düzenli ve sağlıklı bir iletişim kurabildim.					
	Uzaktan eğitimde Temel Tasarım dersinde eğitmenimle iletişim kurmakta zorlandım.					
	Uzaktan eğitim yüz yüze sunum becerimin gelişmesinde beni olumsuz etkiledi.					
	Uzaktan eğitimle temel tasarım dersini anlamakta güçlük çektim.					
	Online sistem uygulamalarına Covid19 sonrası hızlı bir geçiş olmasıyla, Temel Tasarım dersine adapte olmakta zorlandım.					
	Soyut düşünmeyi uzaktan eğitimle verimli bir şekilde öğrenemedim.					
	Uzaktan eğitimle bir çalışmayı bağımsız olarak yürütme becerisi kazandım.					
	Çalışmam hakkındaki fikirlerimi çalışma üzerinden eskizlerle aktarabildim.					
	Temel Tasarım dersini uzaktan eğitim yerine stüdyoda fiziki şartlarda öğrenmek isterdim.					
	Ders sürecinin okul ortamı dışında geçmesinden dolayı ödev yaparken bir disiplin sağlayamadım.					
	Uzaktan eğitimle online ortamdaki ders akışı pratik bir şekilde sağlandı.					
	Uzaktan eğitim sürecinin Temel Tasarım dersi için verimli geçtiğini düşünüyorum.					
SÜREÇ	Elektrik kesintisi, bağlantı ve internet problemleri yaşadım.					
	Uzaktan eğitim, temel tasarım dersi sürecinde bireysel gelişimimi destekledi.					
	Dersi yürüten eğitmenim online ortamda ödevlerimi teknik açıdan kısa sürede kontrol edebildi.					
	Online ortamda diğer arkadaşlarımla çalışmalarımı da kolayca takip edebildim.					
	Eğitmenim, online ortamda ödevlerimi kontrol ederken zorluklar yaşadı.					
	Sisteme ödev yüklerken zorlandım.					
	Temel Tasarım dersinde uzaktan eğitimde başarısız olacağımı düşündüm.					
	Temel Tasarım dersinde uzaktan eğitimle üç boyutlu tasarımı öğrendim.					
	Temel Tasarım dersinde uzaktan eğitimde kendi tasarım anlayışımı geliştirdim.					
	Ders sürecinde tasarım fikirlerim, arkadaşlarımla tasarım fikirleriyle bazen aynı olabiliyordu.					
	Üniversitenin uzaktan eğitiminde hiçbir zorluk yaşamadım.					

ÜRÜN	Ders kayıtları, dersi sonradan da izleyebilmem için bana fayda sağladı.					
	Uzaktan eğitimdeki ders sürecinde Temel Tasarım dersinde konuyu uzaktan anlamaya çalışırken, zaman kaybı yaşadığımı düşündüm.					
	COVID-19 sürecinden dolayı motivasyon düşüklüğü yaşayıp bunu ortaya çıkan maketime de yansıttım.					
	Eskiz çalışmalarında istediğim verimi yakalayamadım.					
	Temel Tasarım dersinde uzaktan eğitimde maket yapmak beni zorladı.					
	Uzaktan eğitimde maket ve eskiz çalışmalarına tasarım fikirlerimi kolayca yansıtabildim.					
	Uzaktan eğitimde üç boyutlu çalışmalarda yeterli verimi alamadım.					
	Online ortamda eğitmenim, üç boyutlu çalışmalarına kritik verirken gerekli müdahaleleri yeterince yapamadı.					
	COVID-19 sürecinde Temel Tasarım dersinde maket için malzeme bulmakta zorlandım.					
	Malzeme yetersizliği yaratıcılığımı sınırladı.					
	Maket yaparken çevremden yardım aldım.					
	Maketimde farklı malzemeler kullanmakta çekinmedim.					
	Vize ve final teslimlerimi dijital ortamda hazırlayıp yine dijital ortamdan teslim ettiğim için kâğıttan tasarruf sağladım.					
	Yaptığım çalışmaları fotoğraflayarak sunarken oran konusunda problemler yaşadım.					
	Uzaktan eğitimde dijital uygulama denemeleri nedeniyle yeni programlar öğrendim.					

ÖZGEÇMİŞ

İPEK ÖZPINAR

ÖĞRENİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans 2019-2023	Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, Antalya
Lisans 2015-2019	Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, Antalya

MESLEKİ VE İDARİ GÖREVLER

İç Mimar 2023-Devam Ediyor	Alia Yatçılık Antalya
İç Mimar 2022-2023	Bering Yatçılık Antalya

ESERLER

Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler

1- Bekar, İ., Özpınar, İ. & Ertas Besir, S. (2021). Kırsal Turizm ve Vernaküler Mobilya Etkileşiminde Deformasyon Kavramı. Mimarlık ve Yaşam, 6 (3), 845-856. DOI: 10.26835/my.937754.